

OKO

Vuosikertomus 2002

Sisältö

2	Tietoa osakkeenomistajille
3	OKO osana Osuuspankkiryhmää
4	Eettiset periaatteet
5	Avainluvut ja luottokelpoisuusluokitukset
6	Vuoden 2002 tärkeimpiä tapahtumia
8	Pääjohtajan katsaus
10	Toimitusjohtajan katsaus
12	Strategia
14	Osakepääoma ja osakkeenomistajat
18	Katsaus liiketoimintaan
18	Toimintaympäristö
18	Liiketoiminta
20	Riskiasema
22	Liiketoiminta-alueet
23	Yrityspankkitoiminta
28	Investointipankkitoiminta
31	Vähittäispankkitoiminta
37	Keskuspankkitoiminta ja varainhallinta
42	Muu toiminta
44	Henkilöstö
47	Corporate Governance
51	Hallintoneuvosto
52	Johtokunta
54	Organisaatio
55	Yhteystiedot
56	OKO 100 vuotta

OKOn Taidesäätiö omistaa kokoelman arvokkaita jousisoittimia, joita lainataan lahjakkaille nuorille muusikoille. Kokoelman helmi on Antonio Stradivarin vuonna 1702 rakentama viulu. Juhlavuotemme vuosikertomuksen kuvissa esiintyvät viulisti, kapellimestari Pietari Inkinen ja Tempera-kvartetti, jossa soittavat Tiila Kangas, Silva Koskela, Ulla Lampela ja Laura Vikman. Inkisellä on tällä hetkellä käytössään edellä mainittu Stradivarius ja Tempera-kvartetin esiintyjillä muita säätiön soittimia.

OKOn Taidesäätiö tukee myös kuvataiteita hankkimalla nykytaiteilijoiden teoksia. Vuonna 2002 Suomea kiersi kaksi 100-vuotisnäyttelyä otsikolla Vuosikymmenten kuvat - suomalaista nykytaidetta OKOn Taidesäätiön kokoelmista. Näyttelyt vierailivat 14 paikkakunnalla ja keräsivät noin 25 000 kävijää.

Tietoa osakkeenomistajille

OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj:n (OKO) varsinainen yhtiökokous pidetään torstaina 3.4.2003 klo 13.30 Finlandia-talossa Helsingissä.

Johtokunta esittää, että päättäneeltä tilikaudelta jaetaan osinkoa A-sarjan osakkeille 0,75 euroa ja K-sarjan osakkeille 0,70 euroa osakkeelta. Yhtiökokouksen päättämä osinko maksetaan osakkaalle, joka johtokunnan vahvistamana osingonjaon täsmäytyspäivänä 8.4.2003 on merkitty Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään omistajaluetteloon. Yhtiökokoukselle esitetään, että osinko maksetaan täsmäytysajan päätyttyä 15.4.2003.

Osavuositarkastukset vuonna 2003

- 8.5. osavuositarkastus 1.1. - 31.3.
- 7.8. osavuositarkastus 1.1. - 30.6.
- 30.10. osavuositarkastus 1.1. - 30.9.

Katsaukset julkaistaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Nopeimmin ne ovat saatavissa OKOn verkkosivuilta osoitteesta www.oko.fi. Paperikopioita voi tilata osoitteesta Osuuspankkikeskus / Viestintä, PL 308, 00101 Helsinki, puh. (09) 404 2053, sähköposti IR@oko.fi.

Seuraavat pankit tai pankkiiriliikkeet ovat ilmoittaneet tekevänsä sijoitustutkimusta OKOsta. OKO ei vastaa esitetyistä arvioista.

Alfred Berg Finland Oyj, puh. (09) 228 321 • Conventum Pankkiiriliike Oy, puh. (09) 231 231 • D. Carnegie AB Finland Branch, puh. (09) 618 711 • Evli Pankki Oyj, puh. (09) 476 690 • Fox-Pitt, Kelton Ltd., puh. +44 (0 20) 7377 8929 • Handelsbanken Securities, puh. +45 33 418 200 • J.P. Morgan Securities Ltd., puh. +44 (0 20) 7451 8000 • Mandatum Pankkiiriliike Oy, puh. 010 23610 • Nordea Securities Oyj, puh. (09) 123 41

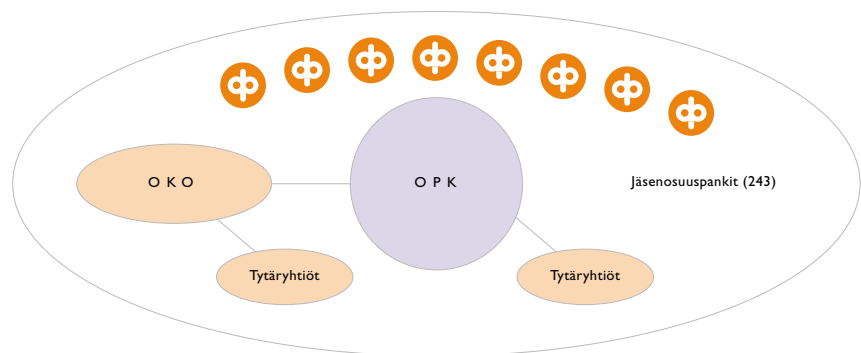
OKO osana Osuuspankkiryhmää

Osuuspankkiryhmä muodostuu 243 osuuspankista ja niiden keskusyhteisöstä Osuuspankki-keskus-OPK osuuskunnasta (OPK) tytäryhtiöineen. Pankkiryhmää valvotaan konsolidoidusti eli yhtenä kokonaisuutena, ja keskusyhteisö ja jäsenpankit ovat vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista.

Osuuspankit harjoittavat vähittäispankkitoimintaa omilla toimialueillaan. Ne ovat jäsentensä omistamia, ja niiden hallinto koostuu omistajajäsenistä. Osuuspankit toimivat ryhmän yhteisen strategian ja toimintalinjan mukaan, mutta ovat omassa päätöksenteossään itsenäisiä.

OPK:n tehtävä ryhmän keskusyhteisönä on kolmijakoinen. OPK toimii koko ryhmän kehittämis- ja palvelukeskuksena, vastaa strategisesta ohjauksesta ja edunvalvonnasta sekä tekee ja hoitaa ryhmän strategisia sijoituksia omistusyhteisönä.

OPK:lla on useita tytäryhtiöitä, joista merkittävin on OKO. OKO on pörssi-noteerattu liikepankki, joka toimii myös ryhmän keskuspankkina, vastaa sen maksuvalmiudesta ja hoitaa kansainvälisen liiketoiminnan. Vuoden 2002 lopussa OKOn tase oli 12,7 miljardia euroa eli 40 prosenttia Osuuspankkiryhmän taseesta.

Osuuspankkiryhmän avainlukuja	2002	2001
Tase, milj. e	31 625	30 031
Omat varat, milj. e	3 234	2 951
Liikevoitto, milj. e	459	504
Oman pääoman tuotto, %	11,9	14,6
Vakavaraisuussuhde, %	15,2	15,1
Markkinaosuus euromääräisistä		
- luotoista, %	31,4	31,3*
- talletuksista, %	32,7	32,1

* Muutettu vertailukelpoiseksi

Eettiset periaatteet

OKOn toimintaa ohjaavat seuraavat eettiset periaatteet:

Luottamuksellisuus

OKOn toimihenkilö noudattaa tinkimättömästi liike- ja pankkialaisuutta, sisäpiiriä koskevia säännöksiä sekä hyvää pankkitapaa.

Vastuullisuus

Liiketoiminta suuntautuu kohteisiin, jotka ovat yleisesti hyväksyttäviä ja edistävät asiakkaiden, osakkeenomistajien ja yhteiskunnan taloudellista hyvinvointia.

Oikeudenmukaisuus

Asiakkaita, osakkeenomistajia, henkilöstöä ja muita sidosryhmiä arvostetaan ja kohdellaan tasapuolisesti.

Rehellisyys

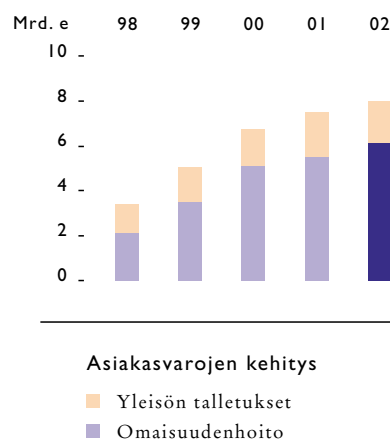
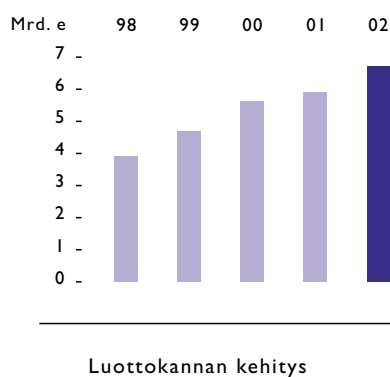
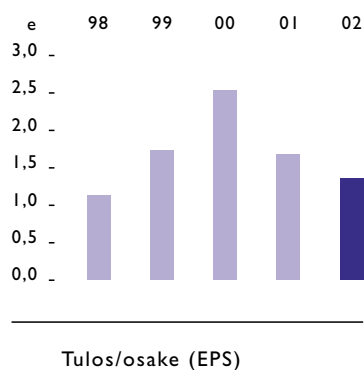
OKO ja sen tytäryhtiöt ovat luotettavia ja rehellisiä sopimusumppaneita. Sekä ulkoinen että sisäinen viestintä on tosiasioihin perustuvaa ja antaa oikean kuvan esitettävästä asiasta.

Avainluvut ja luottokelpoisuusluokitukset

Pitkän

1998 1999 2000 2001 2002 aikavälin

tavoitetaso

Liikevoitto, milj. e	74	111	167	111	96	
Oman pääoman tuotto (ROE), %	9,7	16,1	21,5	13,0	10,0	14,0
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,55	0,82	1,10	0,67	0,50	
Tuotot yhteensä, milj. e	222	235	321	270	255	
Kulujen osuus tuotoista, %	69	56	43	51	56	55
Taseen loppusumma, mrd. e	8,9	10,8	11,0	12,6	12,7	
Riskipainotetut sitoumukset, mrd. e	5,2	6,2	7,2	7,2	8,0	
Luottokanta, mrd. e	3,9	4,7	5,6	5,9	6,7	
Järjestämättömien ja nol lakorkoisten saamisten osuus luotoista ja takauksista, %	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2	
Luotto- ja takaustappioiden osuus luotoista ja takauksista, %	-0,1	0,0	-0,2	-0,1	0,0	
Asiakasvarat, mrd. e	3,4	5,0	6,7	7,4	8,0	
Vakavaraisuussuhde, %	16,2	12,5	11,4	12,8	11,1	
Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla, %	8,3	7,3	7,0	7,4	7,0	7,0
Tulos/osake (EPS), e	1,12	1,72	2,53	1,68	1,34	
Oma pääoma/osake, e	10,56	10,97	12,82	13,24	13,56	
Osinko/osake, e	0,44	0,69	1,26	1,09	0,74*	
Osinko/tulos (osinkosu hde), %	39	40	50	65	55*	50
Efektii vin osinkotuotto, % (OKO A)	5,9	6,3	9,2	7,8	5,2*	
Osakekannan markkina-arvo (A ja K), milj. e	365	523	643	659	675	
Henkilömäärä (keskimäärin)	974	964	1 028	1 070	1 117	

*Johtokunnan ehdotus: 0,75 euroa A-sarjan osakkeelle ja 0,70 euroa K-sarjan osakkeelle.

Luokituslaitos	Lyhytaikainen varainhankinta	Pitkäaikainen varainhankinta
Standard & Poor's	A-1	A+
Moody's	P-1	Aa3
Fitch Ratings	FI+	AA-

Vuoden 2002 tärkeimpiä tapahtumia

7.3. OKOsta valtion maksuliikkeen sivuvälittäjä

Valtiovarainministeriö valitsi kilpailuttamisen jälkeen OKOn yhdeksi maksuliikepankikseen. Syyskuussa OKO aloitti valtion maksuliikkeen sivuvälittäjänä.

30.4. OKO myi omistamansa Pohjolan osakkeet

OKO ja Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta myivät kaikki omistamansa Pohjolan osakkeet. OKOn osuus Helsingin Pörssin kautta toteutetun kaupan arvosta oli lähes 28 miljoonaa euroa.

14.5. Fitch Ratings nosti OKOn luokituksia

Luottoluokituslaitos Fitch Ratings nosti OKOn pitkien luottojen luokituksen A+ :sta AA- :een ja lyhyiden luottojen FI :stä FI + :aan.

14.5. OKO täytti sata vuotta

OKOn perustamisesta tuli kuluneeksi sata vuotta. Pankin perustava yhtiökokous pidettiin 14. toukokuuta 1902 Fennia-hotellissa Helsingissä.

25.6. OKO ja Hansapank yhteistyöhön pankkipalveluissa

OKO ja Baltian suurin pankkiryhmä Hansapank allekirjoittivat yhteistyösopimuksen, jossa ne sitoutuvat tarjoamaan toistensa henkilö- ja yritysasiakkaille kilpailukykyiset palvelut omilla markkinoillaan.

3.7. OKO antoi toista vuosineljännestä koskevan tulosvaroituksen

"Osakkuusyhtiö Aurumin tappiollisuuden vuoksi OKO-konsernin toisen vuosineljänneksen liikevoitto jää pieneksi ja selvästi alhaisemmaksi kuin kuluvan vuoden ensimmäisellä tai viime vuoden toisella neljänneksellä", OKO kertoi pörssitiedotteessaan.

9.9. Standard & Poor'silta luokitus OKOn pitkille lainoille

Luottoluokituslaitos Standard & Poor's antoi ensimmäistä kertaa luokituksen OKOn pitkille luotoille. Luokitus on A+.

31.12. OP-Rahoitus sulautui emoyhtiöönsä OKOon

Rahoitusyhtiö OP-Rahoitus (OPR) sulautui emoyhtiöönsä OKOon ja jatkaa toimintaansa omana osastonaan OKOn Yrityspankkitoiminnassa. Järjestely tähtää toimintojen tehostamiseen ja mahdollistaa lisäpanostukset asiakaspalveluun.

Pääjohtajan katsaus

Juhlavuosi täytti odotukset

OKO ja Osuuspankkiryhmä täyttivät kuluneena vuonna sata vuotta. Ryhmän historia alkoi OKOn perustamisesta, joten sillä oli alussa aivan ratkaiseva merkitys ryhmälle, ja sen asema on vieläkin keskeinen. Kilpailijoiden lukuisista fuusioista ja yritysostoista huolimatta Osuuspankkiryhmä on vuosikymmenten varrella johdonmukaisesti vahvistanut asemaansa Suomen pankkimarkkinoilla. Siinä OKOlla on ollut erittäin suuri merkitys keskuspankkina ja yhä merkittävämmäksi kasvavana liikepankkina.

OKOn ja ryhmän juhlavuosi toi meille paljon myönteistä julkisuutta. Saimme kerrotuksi itsestämme ja toiminnastamme enemmän kuin monina aikaisempina vuosina yhteensä. Yrityskuvamme suomalaisten keskuudessa vahvistui ja yhteishenki ryhmän sisällä lujittui. Tämä oli mahdollista, koska vietimme juhlavuotta hyvässä kunnossa: vakavaraisena ja voimakkaasti kasvavana.

Oma kunto parempi kuin toimialan

Niin maailmantalouden kuin Suomen kansantaloudenkin kehityskulku ja suunta oli kuluneena vuonna jotensakin häilyvä. Varovainen toiveikkuus ja jonkin asteinen synkyys vuorottelivat. Tämä näkyi muun muassa epävakautena osakemarkkinoilla, mikä alensi pankkien ja vakuutusyhtiöiden sijoitusomaisuuden arvoa ja kavensi tuottoja.

Vielä alkuvuonna markkinakorot nousivat, mutta kesällä trendi kääntyi, kun ennusteet maailmantalouden kohenemisesta toinen toisensa jälkeen pettivät. Pankeille tilanne merkitsi tärkeimmän tuloerän – rahoituskatteen – supistumista, jota kireä keskinäinen kilpailu vielä edisti. Kokonaisuutena pankkien taloudellinen tilanne Suomessa heikkeni, mutta ei kuitenkaan niin paljon kuin kansantalouden suhdannevaihe olisi antanut odottaa. Volyymien kasvu kompensoi marginaalien kaventumista, kun matala korkotaso edisti luotonottoa.

OKOn kehitys oli selvästi parempi kuin toimialalla keskimäärin. Rahoituskate vahvistui, kun luottokanta kasvoi voimakkaasti. Uudet luottotappiot olivat pienemmät kuin entisten palautukset, ja järjestämättömät saamiset supistuivat. Osakekurs sien huomattavasta laskusta huolimatta varallisuudenhoidon pääomat kasvoivat tuntuvasti. Markkinoiden arvio OKOn kunnosta ja tulevaisuudesta näkyi siinä, että OKOn osakekurssi piti pintansa, vaikka sekä toimialan indeksi että HEX-portfolioindeksi laskivat.

Matalasuhdanne jatkuu

Alkaneena vuonna enempää maailmantaloudessa kuin euroalueellakaan ei ole odotettavissa voimakasta nousua. Matalasuhdanne eli normaalia hitaampi kasvu jatkuu. EU on keskittynyt julkisen sektorin vakauttamiseen ja odottaa vetoapua Yhdysvalloista. Maan velkaisuus saattaa kuitenkin heikentää elpymistä ja kääntää valuuttakurssit Euroopan kasvutoiveiden kannalta kielteiseen suuntaan. Suomessa sekä yritysten että kotitalouksien terve rahoitusasema on toistaiseksi turvannut kotimark-

kinoiden kohtuullisen kasvun. Pankkien toimintaympäristö säilynee siis ennallaan jo kolmatta vuotta peräkkäin. Toiminnan volyymit kyllä kasvavat. Siitä pitää huolen matala korkotaso, johon ei ole näköpiirissä merkittävää muutosta.

Kasvuhakuinen strategia

Osuuspankkiryhmä uudisti kertomusvuonna strategiansa nostaten tärkeimmäksi tavoitteeksi kasvun. Se ei sinänsä ole uutta, sillä hallittu kasvu on kuulunut tavoitteisiimme jo pitkään, ja tavoitteita on myös saavutettu. Nyt haluamme kasvun jatkuvan ja voimistuvan. Pankkiryhmän kannattavuus ja vakavaraisuus ovat jo vuosia olleet sillä tasolla, että meillä on mahdollisuus kohdistaa voimamme kasvuun riskienhallinnasta tinkimättä.

Osuuspankit ja OKO tukevat toisiaan kasvuhakuisuudessa. OKO vastaa ryhmän vähittäispankkitoiminnasta pääkaupunkiseudulla, missä sekä alueellinen kehitys että OKOn nykyinen markkinaosuus antavat paljon kasvumahdollisuuksia. Saavuttamamme menestys yksityis- ja instituutioasiakkaiden varallisuudenhoidossa sekä yritysten rahoitus- ja muissa palveluissa antaa vauhtia uusille voitoille.

Asiakassuhteet etusijalla

OKOlla on hyvät mahdollisuudet saavuttaa tavoitteensa, koska sillä on neljä suurta kilpailuetua. Ensimmäinen on aktiivinen ja pitkäaikaisia asiakassuhteita arvostava vakaa toimintatapa. Asiakassuhdetta vaalitaan niin hyvinä kuin huonoinakin aikoina. Toinen on hyvä yrityskuva ja maine. OKO tunnetaan luotettavana ja ihmisläheisenä pankkina. Kolmas on yhteistyö osuuspankkien kanssa. Se tuo kattavan ja tehokkaan palveluverkon. Neljäs kilpailuetu on henkilöstö. Kyvykäs ja sitoutunut henkilökunta on se, joka viime kädessä takaa menestyksen.

Näillä vahvuuksilla varustettuna voimme katsoa luottavaisin mielin tulevaisuuteen ja jatkaa arkista aherrusta onnistuneen juhlavuotemme jälkeen. Kiitän omistajiamme, asiakkaitamme, henkilöstöämme ja hallintohenkilöitämme sekä kaikkia muita sidosryhmiämme kuluneesta vuodesta ja toivotan menestystä alkaneelle.

Helsingissä 13. päivänä helmikuuta 2003

Antti Tanskanen

Toimitusjohtajan katsaus

Markkina-asema vahvistui

Olen tyytyväinen voidessani todeta, että mielikuva OKOsta asiakkaitaan hyvin palvelevana pankkina vahvistui edelleen vuoden 2002 aikana. Tämä näkyi sekä uusien asiakkaiden määrässä että asiakaskyselyjen tuloksissa. Täysin tyytyväinen en sen sijaan voi olla OKOn tuloskehitykseen, sillä pankin liikevoitto jäi edellisvuotta heikommaksi osakekurssien laskun seurauksena.

Tavoitteenamme on vahvistaa OKOn markkina-asemaa yritysten pankkina, kotitalouksien pankkina pääkaupunkiseudulla sekä yksityis- ja instituutioasiakkaiden varallisuudenhoitajana. Viime vuonna etenimme näillä kaikilla alueilla.

OKOn markkinaosuus talletuspankkien yhteenlasketusta yritysluottokannasta kasvoi. Lisäksi järjestimme yritysasiakkaille rahoitusta joukkovelkakirjamarkkinoilla enemmän kuin yksikään toinen Suomessa toimiva pankki.

Pääkaupunkiseudulla OKOn henkilöasiakkaiden määrä kasvoi yhä nopeammin kuin alueen väkiluku, ja tutkimukset osoittavat, että pankin yrityskuva on entistäkin vetovoimaisempi.

Varallisuudenhoidon hallinnoimien asiakasvarojen määrä lisääntyi selvästi vaikeasta markkinatilanteesta huolimatta. Osaamisemme varallisuudenhoidossa ja sijoitustutkimuksessa saivat tunnustusta useissa selvityksissä.

Aktiivista palvelukehitystä

Vuoden mittaan laajensimme palveluvalikoimaamme useilla uutuuksilla. Sijoittaja-asiakkaiden merkittäväksi tarjottiin ensimmäistä kertaa OKOn liikkeeseen laskemia osakeindeksilainoja. Myös rahastovalikoimaa monipuolistettiin huomattavasti. Ruotsissa ja Baltiassa solmimme yhteistyösopimukset merkittävien paikallisten pankkien kanssa. Sopimusten ansiosta tarjoamme yritysasiakkaillemme näillä markkinoilla entistä laadukkaammat maksuliikepalvelut. Henkilö- ja yritysasiakkaiden Internet-palveluja uudistettiin ja laajennettiin.

Osakekurssien lasku rasitti tulosta

Pankin tulos oli edellisvuotta pienempi. Oman pääoman tuotto jäi 10 prosenttiin ja oli tavoitettamme alempi. Keskeisin syy tähän oli henkivakuutusliiketoiminnan tappiollisuus, mikä oli seurausta osakekurssien huomattavasta laskusta.

Varsinaisten liiketoiminta-alueiden tuloskehitys oli kokonaisuutena melko vakaata. Yrityspankki ja Investointipankki paransivat tuloksiaan edellisvuoteen verrattuna. Vähittäispankin kannattavuutta heikensivät matala korkotasoa ja entistä kapeammat asiakasmarginaalit. Keskuspankkitoiminnan ja varainhallinnan tuloksentekoa puolestaan vaikeuttivat epävarmat osake- ja korkomarkkinat.

Hyvä osinkotuotto

Tuloskuntomme ja vakavaraisuutemme mahdollistavat kuitenkin jälleen kilpailukyisen osingon. OKOn johtokunta esittää yhtiökokoukselle, että A-osakkeille maksetaan osinkoa 0,75 euroa ja K-osakkeille 0,70 euroa osakkeelta. Tämä vastaa 55 prosentin osingonjakosuhdetta ja yli 5 prosentin osinkotuottoa.

Pitkäjänteinen työ jatkuu

Alkaneen vuoden epäselvistä markkinanäkymistä huolimatta jatkamme OKOn liiketoiminnan pitkäjänteistä kehittämistä. Tämän vuoden kolme tärkeää teemaa ovat asiakkuuksien aktiivinen hoito, henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä palveluprosessien laadun ja tehokkuuden parantaminen.

Keskeisenä tavoitteenamme on myös parantaa konsernin kannattavuutta. Uskon, että meillä on siihen hyvät edellytykset. Alkaneen vuoden helmikuussa tekemämme päätös siitä, että pienennämme OKOn sijoitusta henkivakuutusliiketoimintaan, vaimentaa osakemarkkinoiden vaihtelun vaikutusta konsernin tulokseen.

Kiitän asiakkaitamme hyvästä yhteistyöstä ja pankille osoitetusta luottamuksesta. Osoitan arvostukseni ja kiitokseni myös pankin sitoutuneelle ja pätevälle henkilöstölle hyvin tehdystä työstä viime vuoden aikana. Menestystä alkaneelle vuodelle!

Helsingissä 13. päivänä helmikuuta 2003

Mikael Silvennoinen

Strategia

Visio:

OKO haluaa olla Suomen vetovoimaisin ja menestyvin pankki.

Missio:

OKOn toiminnan tarkoituksena on tuottaa taloudellista hyötyä asiakkaille ja osakkeenomistajille.

Visio ja missio

Visio saavuttaminen perustuu asiakatarpeista lähteviin laadukkaisiin palveluratkaisuihin sekä asiakkaita, henkilöstöä ja omistajia arvostavaan pitkäjänteiseen toimintatapaan.

Missio puolestaan velvoittaa pankin henkilöstöä hakemaan aktiivisesti asiakkaan etujen mukaista ratkaisua kaikissa tilanteissa. Pankin tulee toimia myös kustannustehokkaasti ja huolehtia hintakilpailukyvystään. Asiakassuuntautuneisuus ja tehokkuus varmistavat parhaiten myös osakkeenomistajien odotusten täyttymisen.

Riskiprofiili

OKO on maltillinen riskinottaja. Pankki ottaa harkittuja riskejä, eikä pyri hyötymään spekulatiivisista liiketoimista. Tämä lisää pankin luotettavuutta asiakkaiden, osakkeenomistajien ja muiden sidosryhmien keskuudessa.

Strategiset tavoitteet

OKOn tavoitteena on kasvattaa markkinaosuuttaan kannattavasti neljällä alueella...

... vähittäispankkina pääkaupunkiseudulla

Pääkaupunkiseutu tarjoaa kilpailukykyiselle toimijalle erinomaiset mahdollisuudet tuottojen kasvattamiseen. Hyvä yrityskuva ja vankka osaaminen tukevat OKOn asemaa kotitalouksien ja pk-yritysten pankkina tällä keskeisellä markkina-alueella.

... yksityis- ja instituutioasiakkaiden varallisuudenhoitajana

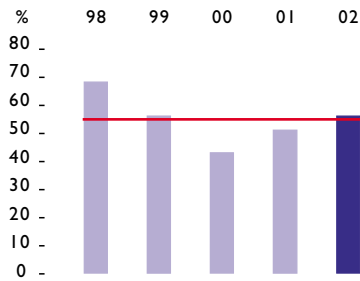
Myös tällä alueella pankilla on erinomaiset kasvumahdollisuudet, sillä Osuuspankkiryhmän monipuolinen palveluverkko on tehokas myyntikanava nopeasti kasvavalle ja vaurastuvalle asiakaskunnalle.

... yritysten pankkina

Painopistealueen muodostavat yritykset, joiden liikevaihto vaihtelee muutamasta kymmenestä miljoonasta aina kahteen miljardiin euroon. Näille asiakkaille OKO haluaa olla pitkäaikainen ja monipuolisia palveluja tarjoava kumppani.

... rahoituksen järjestäjänä velkapääoma- ja osakemarkkinoilta

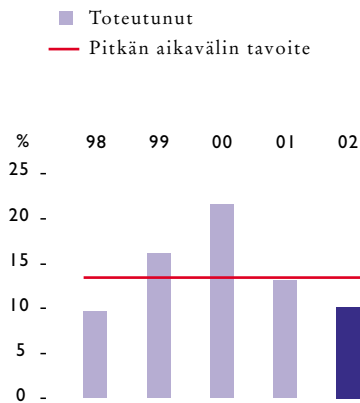
OKOn kilpailukyky pääomamarkkinoilla perustuu vahvaan asiantuntemukseen ja Osuuspankkiryhmän laajaan yksityis- ja instituutiosijoittaja-asiakaskuntaan.

Asiakkaat

OKO keskittyy palvelemaan suomalaisia asiakkaita niin kotimaassa kuin ulkomailla – siellä, missä asiakkaat palveluja tarvitsevat. Ulkomailla palvelukyky perustuu ensisijaisesti pitkäaikaisiin ja laadukkaisiin kumppanuuksiin. Verkostonsa kautta OKO välittää asiakkailleen pankkipalvelut myös ulkomailla kustannustehokkaasti ja paikallisesti.

Kulujen osuus tuotoista

Kilpailuetu

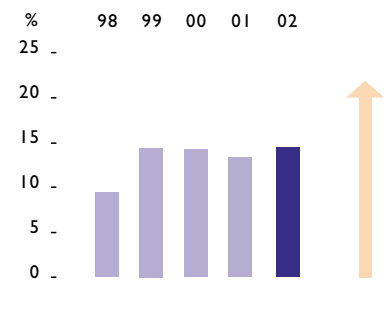
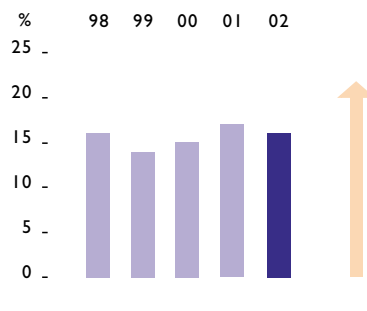
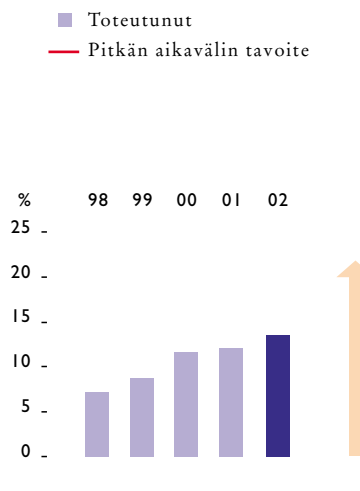
OKOn toiminta perustuu pitkän tähtäimen ajatteluun. Pankin tärkein kilpailutekijä on aktiivinen, pitkäaikaisia asiakkuuksia arvostava toimintatapa: OKOssa ymmärretään, että asiakassuhdetta tulee vaalia niin hyvinä kuin huonoina aikoina. Pankki paneutuu huolellisesti uuden asiakkuuden solmimiseen ja haluaa sitoutua molempia osapuolia hyödyttävään pitkäaikaiseen suhteeseen.

Toinen tärkeä kilpailutekijä on OKOn hyvä yrityskuva ja maine. OKO tunnetaan luotettavana ja ihmisläheisenä pankkina, joka keskittyy asiakkaisiinsa ja tietää, mitä he tarvitsevat.

Kolmas kilpailuvaltti on yhteistyö osuuspankkien kanssa. OKOn ja osuuspankkien toimipisteet muodostavat tehokkaan ja Suomen kattavimman pankkipalveluverkon. Yhteistyön painopiste on yritys- ja sijoittaja-asiakkaiden palvelussa.

Neljäs tärkeä tekijä on henkilöstö. OKOssa uskotaan, että jatkuva menestys perustuu henkilöstön kykyjen ja yhteistoiminnan kehittämiseen, henkilöstön halukkuuteen omaksua toimialan parhaat käytännöt sekä tahtoon sitoutua pankin tavoitteisiin ja eettisiin periaatteisiin. OKO haluaa olla hyvä työnantaja ja palkita työssä onnistumisista. Henkilöstön jatkuva kehittäminen on luonnollinen osa organisaation elinikäistä oppimista, johon OKO on sitoutunut.

Oman pääoman tuotto (ROE)

OKOn markkinaosuus yritysten luotoista

■ Toteutunut
■ Strateginen tavoite

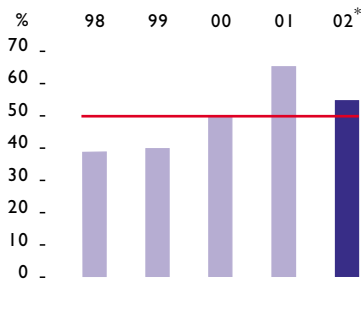
Op-ryhmän markkinaosuus pääkaupunkiseudun pankkiasiakkaista

■ Toteutunut
■ Strateginen tavoite

Op-ryhmän markkinaosuus sijoitusrahastojen pääomista

■ Toteutunut
■ Strateginen tavoite

Osakepääoma ja osakkeenomistajat

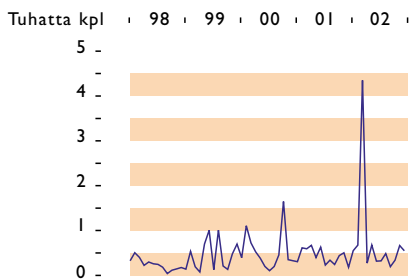

Osinkosuhte

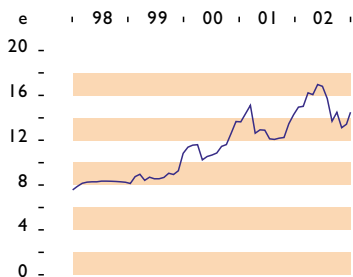
■ Toteutunut

— Pitkän aikavälin tavoite

* Johtokunnan ehdotuksen mukaan

A-sarjan osakkeen kuukausivaihto

A-sarjan osakkeen keskihinta

A-osakkeiden määrä lisääntyi

OKOn osakepääoma oli vuoden lopussa 196,4 miljoonaa euroa. Osakkeet jakautuvat A- ja K-sarjaan. A-osakkeet ovat yleisölle tarkoitettuja, Helsingin Pörssissä noteerattavia osakkeita. K-osakkeita voivat sen sijaan omistaa vain Osuuspankkiryhmään kuuluvat yhteisöt. Yhtiökokouksessa A-osake oikeuttaa äänestämään yhdellä äänellä ja K-osake viidellä äänellä. A-osakkeet oikeuttavat vuotuisen voitonjakoon, joka on vähintään yhden prosenttiyksikön korkeampi kuin K-osakkeille maksettava osinko.

OKOn yhtiöjärjestykseen sisältyvän muuntolausekkeen perusteella 462 180 K-osaketta muunnettiin vuoden aikana A-osakkeiksi. Vuoden lopussa A-osakkeiden osuus kaikista osakkeista oli 76,3 prosenttia.

Vuoden 1999 optio-ohjelman mukaiset A-optiot listattiin 1.10.2002 Helsingin Pörssiin. Vuoden loppuun mennessä optioilla oli merkitty 414 830 A-osaketta. Nämä osakkeet merkittiin kaupparekisteriin 17.1.2003, ja ne oikeuttavat täyteen osinkoon vuodelta 2002. Osakkeen merkintähinta oli 7,92 euroa.

Osakelajit ja osakepääoma on eritelty tilinpäätöksen liitetiedossa 36. Liitetiedossa 38 on selvitetty henkilökuntaa koskevan optioperusteisen kannustejärjestelmän ehdot sekä johtokunnalle annetut valtuudet.

Noin 25 000 osakkeenomistajaa

OKOlla oli vuoden lopussa noin 25 000 rekisteröityä osakkeenomistajaa. Lukumäärä oli jokseenkin sama kuin vuotta aikaisemmin. Yli 95 prosenttia osakkeenomistajista on yksityishenkilöitä. Suurin yksittäinen omistaja on OKOn emoyhteisö OPK, jonka osuus osakkeista oli 41,3 prosenttia ja äänistä 57,6 prosenttia. Vuoden lopussa hallintarekisteriin oli merkitty vajaat 18 prosenttia A-osakkeista. Osuus oli 2 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuotta aikaisemmin. OPK ja sen jäsenosuuspankit omistivat A-osakkeista yhteensä 54 prosenttia. Osakeomistusten jakautumista koskevat tiedot on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 39 ja johdon omistukset liitetiedossa 53.

Osakkeen vaihto vilkastui

Helsingin Pörssin keskimääräistä kurssikehitystä mittaava HEX-portfolioindeksi laski kertomusvuonna lähes 17 prosenttia. OKOn A-osakkeen kurssikehitys oli sen sijaan lievästi nouseva. Vuoden lopussa osake maksoi 14,45 euroa, kun hinta vuotta aikaisemmin oli 14,10 euroa. Keskikurssi nousi edellisen vuoden 13,35 eurosta 15,52 euroon. Vuoden ylin kurssi oli 17,20 euroa ja alin 12,40 euroa. A-sarjan osakkeen markkina-arvo oli vuoden lopussa 515 miljoonaa euroa.

Osakkeiden kappalemääräinen vaihto vilkastui selvästi edellisvuodesta. Vuoden aikana 9,5 miljoonaa A-osaketta eli 27 prosenttia kaikista A-osakkeista vaihtoi omistajaa. Edellisenä vuonna vastaavat luvut olivat 5,3 miljoonaa ja 15 prosenttia.

Osakekohtaisten tunnuslukujen aikasarjat viideltä vuodelta on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 44.

Lokakuun alussa kaupankäynnin kohteeksi tuli lähes 2,1 miljoonaa A-optiota. Niiden kurssi kävi loppuvuonna alimmillaan 4,03 eurossa ja ylimmillään 6,75 eurossa. Kappalemääräinen vaihto oli kolmen kuukauden aikana noin 0,7 miljoonaa eli kolmannes kaikista listatuista A-optioista.

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2002

	Osuus osakkeista, %	Osuus äänistä, %
Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta	41,3	57,6
Hallintarekisteröidyt osakkaat	13,5	6,9
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	2,7	1,4
Osuuspankkien Eläkesäätiö	2,0	1,0
Oulun Osuuspankki	1,5	3,0
Turun Seudun Osuuspankki	1,4	0,7
Etelä-Karjalan Osuuspankki	1,0	0,5
Savonlinnan Osuuspankki	0,6	0,3
Rauman Seudun Osuuspankki	0,6	0,3
Pohjolan Osuuspankki	0,5	0,8

A-sarjan suurimmat omistajat 31.12.2002

	Osuus osakkeista, %
Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta	30,9
Hallintarekisteröidyt osakkaat	17,6
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	3,5
Osuuspankkien Eläkesäätiö	2,6
Turun Seudun Osuuspankki	1,9
Etelä-Karjalan Osuuspankki	1,2
Savonlinnan Osuuspankki	0,8
Rauman Seudun Osuuspankki	0,8
Thominvest Oy	0,7
Hämeenlinnan Seudun Osuuspankki	0,5

Erilajiset osakkeet 31.12.2002

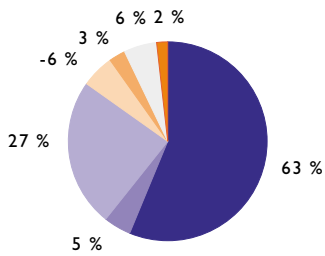
	A-sarja	K-sarja
Osakkeita, kpl	35 618 622	11 086 378
Osuus osakkeista, %	76,3	23,7
Osuus äänistä, %	39,1	60,9

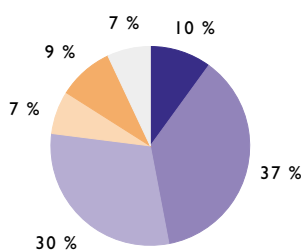
OKOn kilpailuetu perustuu suomalaisten asiakkaiden ja olosuhteiden perinpohjaiseen tuntemukseen.

Katsaus liiketoimintaan

Tuottojen jakauma

- Rahoituskate
- Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista
- Palkkiotuotot
- Arvopaperikaupan nettotuotot
- Valuuttatoiminnan nettotuotot
- Kiinteistötuotot
- Muut toimintatuotot

Kulujen jakauma

- Palkkiokulut
- Henkilöstökulut
- Muut hallintokulut
- Poistot
- Kiinteistökulut
- Muut toimintakulut

Toimintaympäristö

Suomen talouskasvu jäi jo toisena peräkkäisenä vuonna melko hitaaksi. Kysynnän heikkous vaikeutti vientiä, ja se näkyi myös teollisuuden tuotannossa, joka jäi lähes edellisvuotiselle tasolle. Sen sijaan kotimarkkinoilla kysyntä jatkui suhteellisen vakaana. Kansainvälisen talouden ongelmat pitivät korkotason matalana.

Kotitalouksien tulojen kasvu ja erittäin matala korkotaso ylläpitivät vilkasta asuntoluottojen kysyntää. Talletuspankkien asuntoluottokanta kasvoi vuonna 2002 lähes 13 prosenttia. Pörssiosakkeiden hinnat alenivat tuntuvasti, mikä näkyi sijoittajien varovaisuutena.

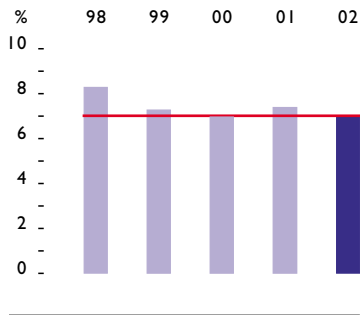
Yritysten toimintaympäristö vaihteli huomattavasti toimialoittain. Vientiteollisuudessa heikko kansainvälinen kysyntä hidasti elpymistä. Kotimarkkinateollisuudessa ja palvelualoilla vakaa kotimainen kysyntä ylläpiti kasvua. Kokonaisuutena yritysten rahoitusasema säilyi hitaasta talouskasvusta huolimatta verraten hyvänä. Yritysten pankkiluottojen kasvu nopeutui vuoden jälkipuoliskolla yli 10 prosenttiin, vaikka investointiaktiiviteetti oli laimeaa.

Vuonna 2003 Suomen talouskehitys on edelleen suurelta osin kotimarkkinoiden varassa. Kotitalouksien tulot nousevat palkkatarkistuksen vaikutuksesta, mutta työttömyys uhkaa pysyä melko korkeana. Kansainvälisen talouden pysyvämpi kehentyminen edellyttää Irakin kriisin väistymistä ja USA:n talouden velkaantumisen hallitua alenemista.

Liiketoiminta

Tulos vuosineljänneksittäin

Milj. e	2002				2001	Muutos %	
	1-3	4-6	7-9	10-12			
Rahoituskate	39	41	41	41	161	152	6
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	3	10	0	0	13	35	-63
Palkkiotuotot (netto)	14	13	13	15	55	56	-2
Arvopaperikaupan nettotuotot	7	-10	-8	-3	-14	-16	15
Valuuttatoiminnan nettotuotot	2	2	2	2	7	5	48
Muut liiketoiminnan tuotot	4	5	4	5	19	26	-29
Tuotot yhteensä	68	60	52	60	241	258	-6
Kulut yhteensä (pl. palkkiokulut)	30	34	31	35	130	124	5
Luottotappiot ja arvonalentumiset	1	-1	-3	1	-2	25	
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksista	1	-19	-6	7	-17	2	
Liikevoitto	38	8	17	32	96	111	-13

Ensisijaisten omien varojen osuus riskipainotetuista sitoumuksista

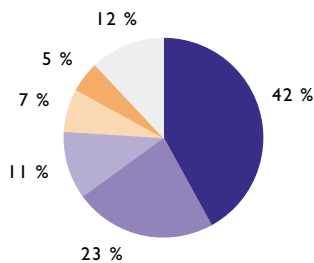
■ Toteutunut
— Pitkän aikavälin tavoite

Tulos heikentyi, mutta vakavaraisuus pysyi tavoitetasolla

- Konsernin liikevoitto oli 96 miljoonaa euroa. Se pieneni 15 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta. Osakkuusyhtiö Aurumista OKOn konsernitulokseen yhdisteltiin 20 miljoonan euron tappio. Pohjola-Yhtymä Oyj:n osakkeisiin tehdyn sijoituksen vaikutus liikevoittoon oli lähes 10 miljoonaa euroa.
- OKOn neljästä liiketoiminta-alueesta muodostuvan perusliiketoiminnan liikevoitto oli 119 miljoonaa euroa, eli 7 miljoonaa euroa vertailukautta alempi. Liikevoitto pieneni Vähittäispankkitoiminnassa sekä Keskuspankkitoiminnassa ja varainhallinnassa.
- Oman pääoman tuotto heikentyi edellisen vuoden 13,0 prosentista 10,0 prosenttiin.
- Vakavaraisuussuhde oli 111 prosenttia. Ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhde oli 7,0 prosenttia eli pitkän tähtäimen tavoitetasolla.
- Osakekohtainen tulos pieneni edellisen vuoden 1,68 eurosta 1,34 euroon. Osinkoehdotus on A-sarjan osakkeille 0,75 euroa ja K-sarjan osakkeille 0,70 euroa osakkeelta. Vuodelta 2001 A-osakkeille maksettiin osinkoa 1,10 euroa ja K-osakkeille 1,05 euroa osakkeelta.

Liiketoiminta kasvoi

- Luottokanta kasvoi 14 prosenttia 6,7 miljardiin euroon. OKOn markkina-asema vahvistui sekä yritysten että henkilöasiakkaiden rahoituksessa.
- Yleisön talletukset vähenivät 2 prosenttia 1,9 miljardiin euroon.
- Omaisuudenhoidon hallinnoimat asiakasvarat olivat 6,1 miljardia euroa. Hallinnoitujen varojen määrä kasvoi vuodessa runsaat 11 prosenttia.
- Osuuspankkiryhmän markkinaosuus Suomessa rekisteröityjen sijoitusrahastojen pääomista kasvoi 14,3 prosenttiin. Vuotta aikaisemmin vastaava luku oli 13,3 prosenttia.
- Henkivakuutusosakeyhtiö Aurumin markkinaosuus vakuutusten maksutulosta kasvoi 15,1 prosenttiin edellisen vuoden 13,4 prosentista.

Kokonaisvastuut (15,4 mrd. e) asiakasryhmittäin

■ Yritykset
■ Rahoitus- ja vakuutuslaitokset
■ Yksityisasiakkaat
■ Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt
■ Julkisyhteisöt
■ Muut

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

- Helmikuussa 2003 OKO päätti alentaa omistustaan Aurumista 49,9 prosentista 15 prosenttiin. Järjestely parantaa konsernin alkaneen vuoden liikevoittoa runsaat 50 miljoonaa euroa.

Näkymät vakaat

- Talouden näkymät vuodelle 2003 ovat edellisvuoden kaltaiset. Pankkien toimintaympäristön arvioidaan pysyvän ennallaan.
- OKOn liiketoiminnan näkymät vuodelle 2003 ovat vakaat. Liikevoiton arvioidaan muodostuvan suuremmaksi kuin vuonna 2002.

Riskiasema

Luottotappiot ja ongelmaluotot edelleen varsin vähäiset

Heikentyneistä suhdanteista huolimatta luotto- ja takaustappioiden nettomääräinen tulosvaikutus oli edellisen vuoden tapaan positiivinen. Uusia luotto- ja takaustappioita sekä luottotappiovarauksia kirjattiin 6 miljoonaa euroa.

Luottotappiopalausten ja purettujen luottotappiovarausten yhteismäärä oli 8 miljoonaa euroa. Luotto- ja takaustappioiden nettomääräinen vaikutus oli näin ollen 2 miljoonaa euroa tulosta parantava. Järjestämättömien ja nollakorkoisten saamisten määrä väheni 3 miljoonaa euroa 16 miljoonaan euroon, joka vastasi 0,2 prosenttia luotto- ja takauskannasta.

Luottoriski on pankin merkittävin riski. Kokonaisvastuut tase ja taseen ulkopuoliset erät mukaan lukien olivat 15,4 miljardia euroa eli 2 prosenttia suuremmat kuin vuotta aiemmin. Yritysvastuiden osuus tästä oli 42 prosenttia. Ne hajautuivat hyvin eri toimialojen kesken. Luottoriskipolitiikan mukaan yksittäisen toimialan osuus yritysvastuista saa olla enintään 18 prosenttia. Metalliteollisuuden osuus oli 16 prosenttia. Muut toimialat, joiden suhteellinen osuus oli yli 10 prosenttia, olivat metsäteollisuus, rakentaminen ja kauppa.

Yritysassiakkaiden sisäinen luottokelpoisuusluokittelu uudistettiin. Sijoitustason (investment grade) yritysten osuus oli 2,8 miljardia euroa eli 44 prosenttia yritysvastuista. Kahden heikoimman luokan yritysvastuut olivat 15 miljoonaa euroa eli 0,2 prosenttia yritysvastuiden määrästä.

Luottotappioiden ei odoteta kasvavan merkittävästi kuluvana vuonna, mikäli toimintaympäristössä tai asiakkaiden taloudellisessa tilanteessa ei tapahdu odottamattomia muutoksia. Arvio perustuu ongelmaluottojen vähäiseen määrään, kokonaisvastuiden riittävään hajauttamiseen asiakasryhmittäin, yritysvastuiden hyvään jakautumiseen toimialoittain ja niiden keskittymiseen investointitason yrityksiin.

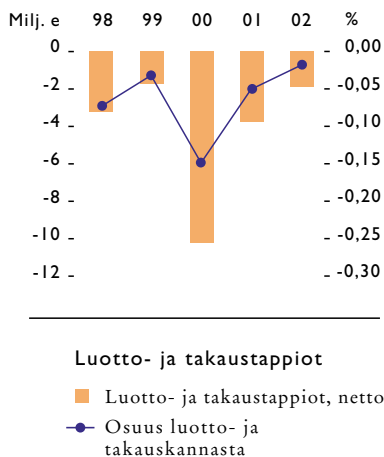
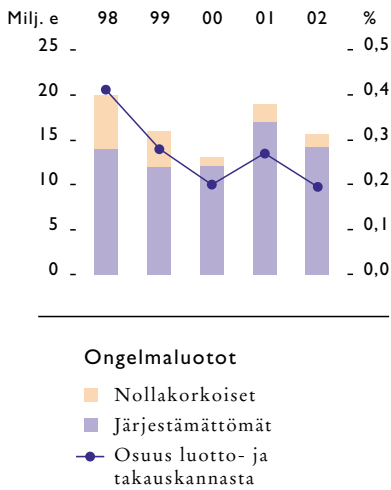
Osakeriskiä vähennettiin aktiivisesti

Pohjolan osakkeiden myynti puolitti OKOn osakesalkun koon. Salkussa olevien pörs-sinoteerattujen osakkeiden markkina-arvo oli vuoden lopussa 25 miljoonaa euroa.

Kiinteistöomistuksiin sitoutunut pääoma väheni edelleen. Vuokrattavissa oleviin kiinteistöihin sitoutui vuoden lopussa 140 miljoonaa euroa.

Emoyhtiö OKOn korko-, osake- ja valuuttariskit olivat edelleen pienet. Riskien suuruutta kuvaava kokonais-VaR oli vuonna 2002 keskimäärin -0,7 miljoonaa euroa.

Rahoitusriskiasema säilyi hyvänä. Luottokannan kasvu rahoitettiin pääosin likvidejä varoja pienentämällä ja osuuspankkien lisääntyneillä talletuksilla OKOon.

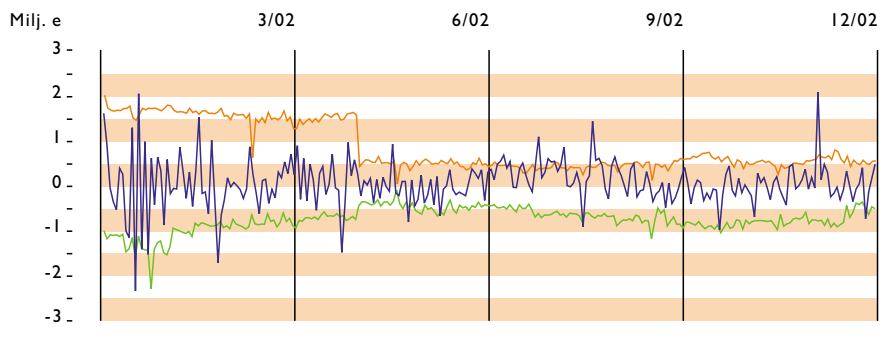

Operatiivisten riskien hallintaa kehitettiin

Vuoden 2002 aikana laadittiin operatiivisten riskien politiikka. Riskien tunnistamiseksi sekä niiden vaikuttavuuden ja todennäköisyyden arvioimiseksi luotiin itsearviointimenetelmä. Katsausvuonna toteutuneiden operatiivisten riskien tulosvaikutus oli hyvin vähäinen.

Riskienhallinnasta ei tingitä

OKOn kasvustrategiaa toteutetaan siten, ettei pankin suhteellinen riskiasema heikene. Oikein mitoitettu riskinotto ja pääomarakenne sekä hyvä tuloskunto turvaavat pankin riskinkantokyvyn.

Kokonais-VaR 2002

■ 97,5% fraktiili ■ Backtest ■ VaR (2,5%)

Liiketoiminta-alueet

OKOn liiketoiminta-alueet ovat Yrityspankkitoiminta, Investointipankkitoiminta, Vähittäispankkitoiminta sekä Keskuspankkitoiminta ja varainhallinta. Ne tuotot, kulut, sijoitukset ja pääomat, joita ei kohdisteta liiketoiminta-alueisiin, on yhdistelty Muuksi toiminnaksi.

Liiketoiminta-alueiden tulokset on laskettu kohdistamalla palkkiokuluilla oikaistut tuotot ja kulut kyseiselle liiketoiminnalle. Kullekin liiketoiminta-alueelle on kohdistettu omaa pääomaa 7 prosenttia alueen riskipainotetuista sitoumuksista. Omasta pääomasta liiketoiminta-alueille kohdistamaton osuus on kohdennettu Muuhun toimintaan. Investointipankkitoiminnan omana pääomana on kuitenkin käytetty Opstock Oy:n taseen mukaista omaa pääomaa.

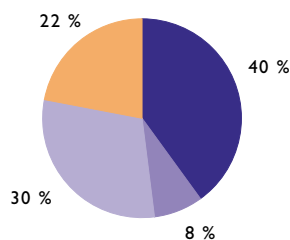
Muutoksia liiketoiminta-alueiden yhdistelyyn

Liiketoiminta-alueiden yhdistelyyn tehtiin vuoden 2002 alussa joitakin muutoksia. Muuhun toimintaan aiemmin yhdistelty kiinteistöliiketoiminta yhdistellään nyt Keskuspankkitoimintaan ja varainhallintaan. Keskuspankkitoimintaan ja varainhallintaan yhdistelty kotimaisten yritysten joukkolainasalkku yhdistellään nyt puolestaan Yrityspankkitoimintaan.

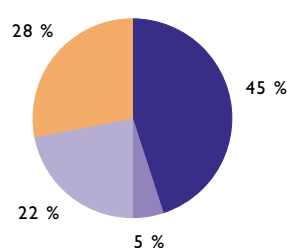
Liiketoiminta-alueiden aikaisempien vuosien tuloksia ei ole oikaistu vastamaan muutoksia. Muutosten tulosvaikutuksia on kommentoitu liiketoiminta-alueiden katsauksissa.

Liikevoitot ja oman pääoman tuotot

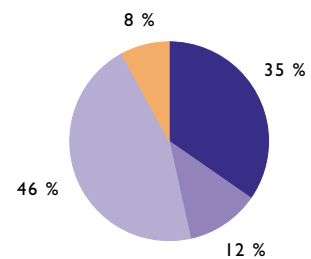
Liiketoiminta-alue	Liikevoitto, milj. e		Oman pääoman tuotto, %	
	2002	2001	2002	2001
Yrityspankkitoiminta	54	52	10,7	11,4
Investointipankkitoiminta	6	5	36,3	25,9
Vähittäispankkitoiminta	26	31	20,9	27,6
Keskuspankkitoiminta ja varainhallinta	32	37	22,5	26,3
Muu toiminta	-22	-15	neg.	neg.
Yhteensä	96	111	10,0	13,0

Osuus liiketoiminta-alueiden tuotoista

Osuus liiketoiminta-alueiden liikevoitosta

Osuus liiketoiminta-alueiden henkilöstöstä

■ Yrityspankkitoiminta ■ Investointipankkitoiminta ■ Vähittäispankkitoiminta ■ Keskuspankkitoiminta ja varainhallinta

Yrityspankkitoiminta

Yrityspankki tarjoaa yritys- ja yhteisöasiakkaille rahoitus- ja kassanhallintapalveluja sekä raha-, valuutta- ja velkapääomamarkkinapalveluja. Rahoituspalveluina myönnetään luottoja, takauksia sekä saatava- ja kohdevakuudellista rahoitusta, järjestetään rahoitusta velkapääomamarkkinoilta sekä harjoitetaan pääomasijoitustoimintaa. Yrityspankkitoimintaa harjoitettiin vuonna 2002 emopankki OKOssa, OP-Rahoitus Oy:ssä sekä OKO Venture Capital Oy:ssä. OP-Rahoitus sulautui emopankki OKOon 31.12.2002.

Liiketoiminnan tulos

Milj. e	2002				2002	2001	Muutos %
	1-3	4-6	7-9	10-12			
Rahoituskate	18	19	20	20	77	66	18
Palkkiotuotot (netto)	5	5	5	6	21	20	4
Arvopaperikaupan nettotuotot	-2	-4	-5	-2	-12	-2	
Valuuttatoiminnan nettotuotot	1	1	2	2	6	3	64
Muut tuotot	0	2	0	1	3	2	67
Tuotot yhteensä	23	23	22	26	94	88	7
Henkilöstökulut	4	4	5	5	18	16	10
Muut kulut	5	7	5	6	24	22	8
Kulut yhteensä	9	11	10	11	42	39	9
Luottotappiot ja arvonalentumiset	1	0	-2	0	-1	-3	-48
Liikevoitto	13	12	15	15	54	52	3
Oman pääoman tuotto, %					10,7	11,4	
Kulujen osuus tuotoista, %					47	45	
					31.12.	31.12.	
Henkilömäärä					363	342	6
Riskipainotetut sitoumukset					5 512	4 651	19
Luottokanta					4 682	4 136	13
Luotot ja takaukset					5 631	5 013	12
Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset					8	13	-36
Järjestämättömien ja nollakorkoisten saamisten osuus luotoista ja takauksista, %					0,14	0,25	

Yllä olevat luvut eivät sisällä OKO Venture Capital Oy:tä, koska sitä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen yhtiön pienen koon vuoksi.

Kannattavan kasvun vuosi

Yrityspankkitoiminnan tavoitteena on vahvistaa kannattavasti markkina-asemia yritysrahoituksessa, rahoituksen järjestäjänä pääomamarkkinoilla sekä yritysten ja yhteisöjen kassahallinnan ja likviditeetin hoitajana. Vuonna 2002 OKO saavutti tavoitteet kaikilla näillä painopistealueilla.

Yrityspankkitoiminnan liikevoitto oli 54 miljoonaa euroa eli runsaat miljoona euroa suurempi kuin edellisenä vuonna. Volyymien kasvun ansiosta tuotot lisääntyivät, mutta myös kulut kasvoivat. Aiempien vuosien luottotappioita palautui enemmän kuin uusia kirjattiin, joten luottotappioiden vaikutus tulokseen oli positiivinen kuten vuonna 2001. Keskuspankkitoimintaan ja varainhallintaan aiemmin yhdistelty kotimaisten yritysten joukkolainasalkku on yhdistelty vuoden 2002 alusta lähtien Yrityspankkitoimintaan. Joukkolainasalkun tulos oli kertomusvuonna 3 miljoonaa euroa.

*OKO tavoittelee taloudellista menestystä
ja kasvua maltillisella riskinotolla.*

Yritysrahoituksen markkinaosuus kasvoi

OKOssa on panostettu voimakkaasti toimintatapojen kehittämiseen. Yrityskuvatutkimusten mukaan asiakkaat mieltävät palvelun laadun, henkilökunnan ammattitaidon ja johdon sitoutumisen OKOn vahvuuksiksi. OKO tavoittelee pitkäjänteisiä ja monipuolisia asiakkuuksia. Kilpailuetu rakentuu pankkisuhteesta, joka tuo asiakkaalle lisäarvoa.

Osuuspankkiryhmän monipuolinen ja kattava palveluverkosto sekä yhteistyö osuuspankkien kanssa tuovat kilpailuetua erityisesti keskisuurten yritysasiakkaiden palvelussa sekä pääomasijoitustoiminnassa. Myös rahoitusyhtiöpalvelujen myynnissä hyödynnetään osuuspankkien palveluverkosta.

Yrityspankkitoiminnan luottokanta kasvoi vuodessa 13 prosenttia. Lisäksi sitovien luottolupausten ja käyttämättömien luottolimiittien määrä lisääntyi kolmannen edellisvuoden lopusta ja oli noin miljardi euroa.

Yritysluotoissa ja rahoitusyhtiöluotoissa kasvua kertyi 14 prosenttia. OKOn markkinaosuus yritysluotoista vahvistui, sillä Suomessa toimivien talletuspankkien yhteenlaskettu yritysluottokanta kasvoi vajaat 11 prosenttia. Rahoitusyhtiötuotteissa markkina-asema vahvistui selvästi. Yhteisöluotoissa kasvu oli 11 prosenttia. Takausten määrä oli 8 prosenttia suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Yritysluottojen tuntuvasta lisäyksestä huolimatta marginaalitasoa pystyttiin nostamaan. Yhteisöluotoissa marginaalit sen sijaan laskivat.

Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset vähenivät lähes 5 miljoonaa euroa runsaaseen 8 miljoonaan euroon. Niiden osuus luotoista ja takauksista oli edelleen alhainen.

Vahva toimija raha- ja velkapääomamarkkinoilla

OKOn hyvä kilpailukyky pääomamarkkinoilla perustuu vankkaan asiantuntemukseen sekä Osuuspankkiryhmän laajaan sijoittaja-asiakaskuntaan. Emissioiden myyntiä tehostaa instituutiosijoittajille kehitetty verkkopalvelu, jonka välityksellä sijoittajat voivat antaa tarjouksiaan huutokauppanettelyllä myytävissä joukkolainaemissioissa.

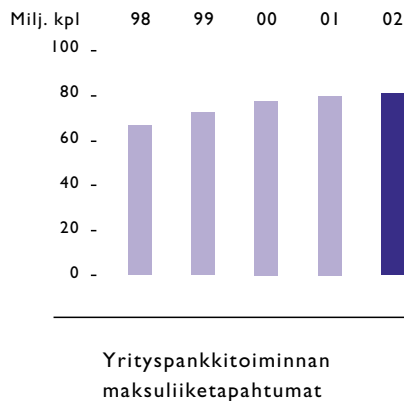
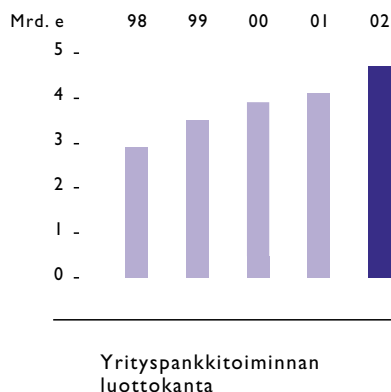
OKO toimi kertomusvuonna pääjärjestäjänä Hartwall Oyj:n, AvestaPolarit Oyj:n, Metsäliitto Osuuskunnan ja Elisa Communications Oyj:n joukkolainaemissioissa ja toisena järjestäjänä Rautaruukki Oyj:n emissiossa. Näillä emissioilla hankittiin asiakkaille varoja yhteensä 355 miljoonaa euroa. Vuonna 2001 varoja hankittiin 180 miljoonaa euroa. Emissioiden lukumäärän ja hankittujen varojen perusteella OKO oli vuonna 2002 Suomen johtava kotimaisten yritysten velkaemissioiden järjestäjä.

Myös raha- ja pääomamarkkinoilla käytävässä kaupassa OKO oli merkittävä markkinaosapuoli. Pankilla on vahva asema erityisesti yritystodistusten ja joukkovelkakirjalainojen kaupassa. Rahamarkkinatuotteiden, joukkovelkakirjalainojen ja valuuttatuotteiden asiakaskaupankäynnin volyyymi kasvoi neljänneksen edellisvuodesta runsaaseen 141 miljardiin euroon.

OKO vakiinnutti asemansa johtavana kotimaisten yritysten velkaemissioiden järjestäjänä. Vuonna 2003 tavoitteena on markkina-asemien vahvistaminen edelleen.

Vahvempi asema maksuliikkeessä

OKOn tavoitteena on vahvistaa markkina-asemia suomalaisten yritysten ja yhteisöjen maksuliikkeen ja kassanhallinnan hoitajana sekä kotimaassa että kansainvälisesti.

Lähteviä ja saapuvia maksuliiketahtumia välitettiin vuoden aikana 81 miljoonaa kappaletta eli hieman enemmän kuin edellisvuonna. Maksuliikkeen palkkiotuotot kasvoivat noin 16 prosenttia.

Valtiovarainministeriö valitsi OKOn maksuliikkeensä sivuvälittäjäksi kilpailuttamisen jälkeen. Valinta parantaa pankin kilpailukykyä kuntien ja muiden julkisyhteisöjen maksuliikkeen hoitajana. OKO alkoi hoitaa osaa valtion maksuliikkeestä syyskuussa 2002, joten sopimuksen vaikutus volyymeihin näkyy täysimääräisesti vasta vuonna 2003.

Kansainvälisten maksuliike- ja kassanhallintapalvelujen kehittämisessä OKOn tärkein yhteistyökumppani on eurooppalaisten osuuspankkien yhteistyöryhmä Unico, jonka jäsen OKO on. Unico-ryhmään kuuluvilla pankeilla on noin 37 000 konttoria, jotka muodostavat OKOn ja osuuspankkien asiakkaille Euroopan laajuisen palveluverkon. Unico-ryhmän kehittämään UniCash-kassanhallintapalveluun on liittynyt myös ryhmään kuulumattomia pankkeja, minkä ansiosta palvelua voidaan tarjota lähes kaikissa Euroopan maissa.

Kertomusvuonna OKO solmi yhteistyösopimuksen Baltian johtavan pankin, Hansapankin kanssa. Tämä takaa suomalaisyrityksille laadukkaat ja kilpailukykyiset tili-, maksuliike- ja rahahuoltopalvelut Baltiassa.

Lisää tehokkuutta

Konsernin rahoitusyhtiöpalveluista vastannut OP-Rahoitus sulautui vuoden viimeisenä päivänä OKOon ja jatkaa toimintaansa osana OKOn Yrityspankkitoimintaa. Fuusiojärjestelyn ansiosta toiminta tehostuu ja asiakkaiden hoito terävöityy.

Kertomusvuoden aikana OKO selvitti vaihtoehtoisia tapoja palvella suomalaisia yritysasiakkaita Ruotsissa. Selvitysten taustalla vaikutti halu tarjota asiakkaille Ruotsissa uusia, entistä tehokkaampia palveluja.

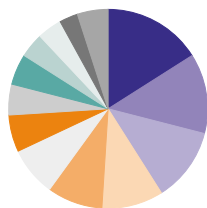
Parhaaksi vaihtoehdoksi osoittautui yhteistyö ruotsalaisen FöreningsSparbankenin kanssa. OKO on sopinut FöreningsSparbankenin kanssa, että pankki tarjoaa Osuuspankkiryhmän yritysasiakkaille palveluita Ruotsissa. Muun muassa maksuliike- ja kassanhallintapalvelu UniCash on jatkossa saatavissa myös Ruotsissa, sillä FöreningsSparbanken otti sen käyttöönsä vuoden 2003 alussa.

Toiminnan uudelleenjärjestelyyn liittyen OKO päätti lakkauttaa sivukonttorinsa Tukholmassa 30.6.2003 mennessä. Liiketoiminnan jatkaminen Tukholmassa olisi edellyttänyt mittavia järjestelmäinvestointeja, jotka eivät olisi olleet järkeviä konttorin kokoon ja liiketoiminnan laajuuteen nähden. Yhteistyössä FöreningsSparbankenin kanssa OKO pystyy tarjoamaan asiakkailleen entistä laadukkaammat palvelut Ruotsissa ja säästämään kustannuksia.

Verkkopalvelut olivat myös viime vuonna Yrityspankkitoiminnan erityinen kehityskohde, sillä ne mahdollistavat kasvavien volyymien tehokkaan hoidon.

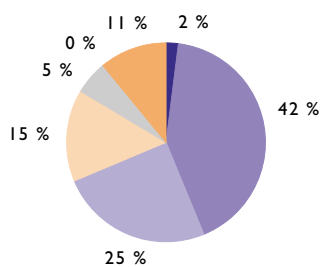
Kannattava kasvu jatkuu

Yrityspankkitoiminnan toimintaympäristön arvioidaan olevan edellisvuoden kaltainen. Painopistealueet vuodelle 2003 ovat samat kuin viime vuonna, ja tavoitteena on vahvistaa markkina-asemia edelleen. Yrityspankkitoiminnan liikevoiton arvioidaan muodostuvan vuonna 2003 suuremmaksi kuin kertomusvuonna, mikäli toimintaympäristössä ei tapahdu merkittäviä ennakoimattomia muutoksia.

Yritysvastuut (6,4 mrd. e) toimialoittain

- Metalliteollisuus, 16 %
- Metsäteollisuus, 13 %
- Rakentaminen, 12 %
- Kauppa, 10 %
- Elintarviketeollisuus, 9 %
- Muu teollisuus, 8 %
- Energian tuotanto, 6 %
- Kuljetus ja liikenne, 5 %
- Palvelut, 5 %
- Muiden kiinteistöjen hallinta, 4 %
- Tietoliikenne ja elektronikka, 4 %
- Viestintä ja kustantaminen, 3 %
- Muut toimialat, 5 %

Yritysvastuut (6,4 mrd. e) rating-luokittain

Luokat 1-12

- 1-2
- 3-4
- 5-6
- 7-8
- 9-10
- 11-12
- Luokittelematon

Investointipankkitoiminta

OKOn Investointipankkitoiminta on keskitetty Opstock Oy:hyn, joka tarjoaa institutionaalisille ja yksityisille sijoittajille sekä yrityksille yksilöllistä varallisuudenhoito- ja arvopaperinvälityspalvelua. Lisäksi Opstock tuottaa sijoitustutkimuspalveluita, järjestää osakepohjaista rahoitusta ja toimii neuvonantajana yritysjärjestelyissä.

Yhteistyössä osuuspankkien ja Okopankin kanssa Opstock tarjoaa yksityisasiakkaille korkeatasoista, asiakaskohtaisesti räätälöityä pankki- ja varallisuudenhoitopalvelua.

Liiketoiminnan tulos

Milj. e	2002				2001	Muutos %	
	1-3	4-6	7-9	10-12			
Tuotot	5	4	4	5	19	19	-3
Kulut	3	3	3	4	13	14	-12
Liikevoitto	2	1	1	2	6	5	19
Oman pääoman tuotto, %					36,3	25,9	
Kulujen osuus tuotoista, %					74	80	
					31.12.	31.12.	
Henkilömäärä					122	117	4
Välitettyjen osakekauppojen arvo					3 744	5 289	-29
Hallinnoitavien asiakasvarojen määrä					6 104	5 506	11

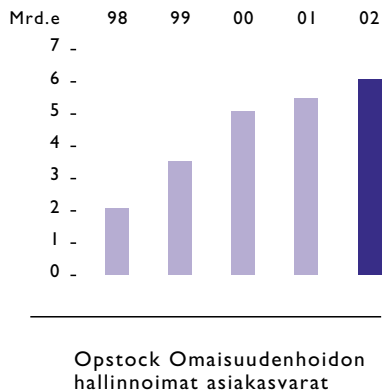
Opstockin liikevoitto oli viidenneksen edellisvuotta parempi, vaikka epävarma markkinatilanne vaikeutti toimintaa. Kilpailuasema varainhoidossa parantui.

Hoidettavat asiakasvarat hyvässä kasvussa

Opstock saavutti strategisen tavoitteensa eli markkinoita nopeamman kasvun instituutio- ja henkilöasiakkaiden varallisuudenhoitajana. Opstockin hoitamat asiakasvarat ja OP-rahastot kasvoivat kertomusvuonna suhteellisesti enemmän kuin kaikki Suomeen rekisteröidyt rahastot keskimäärin. Hoidettavat varat olivat vuoden lopussa 6,1 miljardia euroa, eli 11 prosenttia suuremmat kuin vuotta aiemmin. Opstockin hoitamat OP-rahastot kasvoivat 14 prosenttia ja kaikki Suomeen rekisteröidyt rahastot yhteensä vajaan 9 prosenttia.

OP-rahastojen tuotot keskimääräistä paremmat

Vuonna 2002 markkinat suosivat korkorahastoja ja rasittivat osakerahastoja. Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen rahastoluokista ainoastaan korkorahastot ylsivät positiivisiin tuottoihin. Rahastokohtaisissa vertailuissa OP-sijoitusrahastoista parhaiten menestyivät Opstock Finland Bond Index ja OP-Tuotto, jotka sijoituivat kolmen vuoden tuottovertailussa ensimmäiseksi ja kolmanneksi. Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen tuottovertailuissa OP-rahastojen sijoitukset laskivat edellisvuoden huippusuorituksista, mutta olivat edelleen selvästi yli markkinoiden keskiarvon.

Rahastojen markkinaosuus nousussa

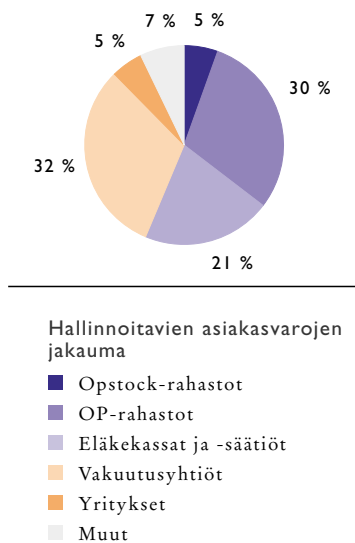
Tavoitteena on kasvattaa OP-sijoitusrahastojen osuutta Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen pääomista. Osuuspankkiryhmä tuki kasvua perustamalla neljä uutta sijoitusrahastoa, joiden sijoituksia Opstock hoitaa. Rahastot ovat OP-Focus, OP-Suomi Kasvu, OP-Cash Manager ja OP-Kestävä Kehitys. Uusien rahastojen yhteenlaskettu rahastokanta oli vuoden lopussa 306 miljoonaa euroa. OP-Cash Manager ja OP-Euro -rahastot nostivat OP-sijoitusrahastojen markkinaosuuden lyhyistä kororahastoista 5 prosentista 14 prosenttiin. Markkinaosuuden kasvutavoite saavutettiin, sillä OP-sijoitusrahastojen markkinaosuus nousi yhdellä prosenttiyksiköllä 14,3 prosenttiin.

Institutionaalisten sijoittajien lisääntynyt kiinnostus ulkomaisia rahastoja kohtaan kasvatti niiden välitystä lähes puolella.

Kilpailu osakevälityksestä kiristyi

Kilpailu osakevälitysmarkkinoilla kiristyi edelleen osakekurssien laskiessa ja välittäjien määrän kasvaessa. Helsingin Pörssiin tuli vuoden aikana kahdeksan uutta välittäjää, joiden yhteenlaskettu markkinaosuus välitettyjen kauppojen lukumäärästä oli joulukuussa lähes 6 prosenttia. Kolme pientä välittäjää poistui markkinoilta, ja välittäjien keskinäiset erot markkinaosuuksissa kaventuivat. Opstockin markkinaosuus välitettyjen kauppojen lukumäärästä laski 6 prosentista runsaaseen 4 prosenttiin. Osakekurssien lasku vähensi yksityisasiakkaiden kaupankäyntiä siinä määrin, että heidän toimeksiantojensa lukumäärä laski 16 prosenttia edellisvuodesta.

Internet-kaupankäynnin osuus kasvoi edelleen: 70 prosenttia kotitalouksien toimeksiannoista tuli Internetin kautta. Osuus kasvoi 5 prosenttiyksikköä edellisvuodesta.

Opstockilla tarkat ennusteet

Lontoolainen AQ Publications -tutkimuslaitos julkisti viime vuoden lopulla pohjoismaisen analytikkovertailun, jonka mukaan Opstockilla on luotettavimmat tulosenusteet Helsingin Pörssissä listatuille yhtiöille. Vertailussa olivat mukana kaikki suomalaisyhtiöitä analysoivat tahot, niin Opstockin paikalliset kilpailijat kuin myös maailmanlaajuisesti toimivat investointipankit.

Corporate Finance kasvoi suunnitellusti

Emissiomarkkinat olivat kertomusvuonna hiljaiset, ja Helsingin Pörssiin listautui ainoastaan yksi yhtiö pienellä listautumisannilla. Osakeanneilla ja -myynneillä kerätyn osakepääoman määrä jäi 814 miljoonaan euroon, joka vastaa noin puolta prosenttia pörssin markkina-arvosta vuoden lopussa.

Opstock Corporate Finance toimi pääjärjestäjänä kolmessa osakeannissa tai -myynnissä ja järjestäjänä kolmessa osakkeiden vaihto- ja lunastustarjouksessa.

Lisäksi se toimi neuvonantajana useissa yritysjärjestelyissä. Corporate Finance -toiminnan nettopalkkiotuotot kaksinkertaistuivat edellisestä vuodesta.

Varovaisen myönteiset näkymät vuodelle 2003

Opstock arvioi markkina-asemansa vahvistuvan edelleen strategisilla painopistealueilla eli varallisuudenhoidossa ja arvopaperipohjaisissa rahoitusjärjestelyissä. Tätä kehitystä tuetaan lisäämällä tehokkuutta, palvelun laatua ja tuotevalikoimaa.

Opstock ennakoi liikevoittonsa kasvavan edelleen vuonna 2003. Toiminnan tuloksellisuuteen vaikuttaa merkittävästi osakemarkkinoiden kehitys, jolla on välitöntä vaikutusta asiakkaiden sijoituskäyttäytymiseen.

Vähittäispankkitoiminta

OKOssa vähittäispankkitoimintaa harjoittaa Okopankki Oyj, joka palvelee pääkaupunkiseudun henkilöasiakkaita sekä pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Okopankki tarjoaa kattavat rahoitus-, varallisuudenhoito- ja maksuliikepalvelut.

Liiketoiminnan tulos

Milj. e	2002				2001	Muutos	
	1-3	4-6	7-9	10-12			%
Rahoituskate	13	13	14	14	55	-2	
Palkkiotuotot (netto)	3	4	4	4	15	0	
Muut tuotot	0	1	2	0	3	85	
Tuotot yhteensä	17	18	19	18	72	0	
Henkilöstökulut	4	5	4	5	18	8	
Muut kulut	6	7	7	7	27	11	
Kulut yhteensä	10	12	11	12	45	10	
Luottotappiot ja arvonalentumiset	0	0	0	1	1	17	
Liikevoitto	6	6	8	6	26	-14	
Oman pääoman tuotto, %					20,9	27,6	
Kulujen osuus tuotoista, %					64	58	
					31.12.	31.12.	
Henkilömäärä					485	480	1
Riskipainotetut sitoumukset					1 365	1 194	14
Luottokanta					1 996	1 705	17
Talletuskanta					1 556	1 583	-2
Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset					7	5	42
Järjestämättömien ja nollakorkoisten saamisten osuus luotoista ja takauksista, %					0,35	0,29	
Asiakkaiden määrä ^{*)} , 1 000 kpl					259	251	3

^{*)} Asiakaslaskennan kriteerejä tarkistettu joulukuussa 2002, vuoden 2001 luku oikaistu vertailukelpoiseksi

Vahvan kasvun vuosi

OKOn avaintavoitteisiin kuuluu Vähittäispankkitoiminnan markkinaosuuden kannattava kasvu pääkaupunkiseudulla. Strategiana on kasvattaa tasaisesti liiketoimintaa ja asiakasmääriä.

Vähittäispankkitoiminnan asiakkaiden, luottokannan sekä rahastosijoitusten ja vakuutusten välityksen kasvu jatkui voimakkaana. Matala korkotaso ja asiakasmarginaalien kapeneminen kuitenkin pienensivät rahoituskatetta, ja liiketoiminnan voelyymien kasvu lisäsi kuluja. Liikevoitto, 26 miljoonaa euroa, jäi 4 miljoonaa euroa pienemmäksi kuin edellisenä vuonna.

Asiakasmäärä kasvoi ja yrityskuva parani

Okopankin tavoitteena on saavuttaa pitkäaikaisia asiakkuuksia aktiivisen asiakashankinnan ja asiakassuhteiden hoidon sekä laadukkaiden palvelujen avulla.

*Yritysrahoituksen järjestäjänä
OKO haluaa olla yksi johtavista
toimijoista.*

Pääkohderyhmän muodostavat kotitaloudet sekä pienet ja keskisuuret yritykset, joiden liikevaihto on alle 25 miljoonaa euroa.

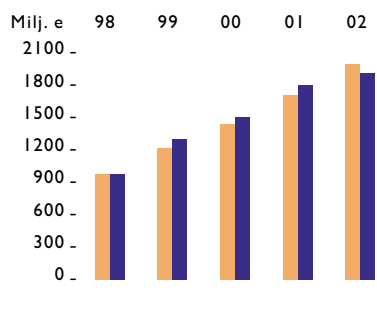
Okopankin ulkoinen yrityskuva on tutkimuksen¹ mukaan pääkilpailijoista paras. Uusille asiakkaille tehdyt kyselyt kertovat jo neljäsosan heistä tulevan Okopankin asiakkaiksi toisen henkilön suosituksesta.

Okopankki hankki viime vuoden aikana yli 14 000 uutta yksityisasiakasta. Samanaikaisesti Helsingin, Vantaan ja Espoon asukasmäärä kasvoi yhteensä runsaalla 9 000 henkilöllä. Yli 65 prosenttia uusista asiakkaista oli alle 35-vuotiaita. Yrityisasiakkaiden määrä kasvoi vajaat 2 000 eli lähes saman verran kuin vuotta aiemmin.

Kertomusvuoden lopussa Okopankilla oli yhteensä lähes 259 000 asiakasta, jossa oli runsaat 3 prosenttia lisäystä edellisvuodesta. Yksityisasiakkaiden osuus oli 88 prosenttia.

Osuuspankkiryhmän markkinaosuus pääkaupunkiseudun yksityisasiakkaista oli kertomusvuoden lopussa 16 prosenttia, kun se Okopankin aloittaessa toimintansa vuonna 1997 oli 12 prosenttia.

Asiakastytyväisyystutkimuksen mukaan aktiivinen palvelujen tarjoaminen ja asiakassuhteen hoito ovat nousseet Okopankin vahvuusiksi. Hyvä yrityskuva ja laadukas asiakaspalvelu ovat tekijöitä, joiden avulla pankki hakee kilpailuetua pääkaupunkiseudun vähittäispankkitoiminnassa myös vastaisuudessa.

Luottokannan ja asiakasvarojen kehitys

- Luottokanta
- Talletukset sekä välitetyt rahastosijoitukset ja vakuutukset

Asema luottomarkkinoilla vahvistui

Okopankki hakee kasvua erityisesti kotitalouksien asuntorahoituksesta. Siinä se tekee tiiviistä yhteistyötä pääkaupunkiseudulla toimivan tytäryhtiönsä Helsingin Seudun OP-Kiinteistökeskus Oy:n kanssa, jonka välittämien asuntokauppojen määrä kasvoi 8 prosenttia runsaaseen 1 100 kappaleeseen.

Luottokanta kasvoi 17 prosenttia ja oli vuodenvaihteessa 2 miljardia euroa. Asuntoluottojen määrä nousi 20 prosenttia ja yritys- ja yhteisöluottojen määrä 18 prosenttia. Kaikkien Suomessa toimivien talletuspankkien yhteenlaskettu luottokanta kasvoi vuodessa 8 prosenttia, asuntoluottokanta 13 prosenttia ja yritysluottokanta 11 prosenttia, joten Okopankin markkina-aseman luottotuksessa arvioidaan vahvistuneen.

Okopankista nostettiin uusia luottoja lähes 0,8 miljardia euroa, eli 11 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Asuntoluottojen osuus uusista luotoista oli 60 prosenttia, kulutus- ja muiden kotitalousluottojen 13 prosenttia ja yritys- ja yhteisöluottojen 27 prosenttia. Kiristyneen kilpailun seurauksena uusien asuntoluottojen asiakasmarginaalit kapenivat vuodessa keskimäärin 0,1 prosenttiyksikköä. Kolmasosaan yksityisasiakkaiden luotoista liitettiin Luoton Takaisinmaksuturva -vakuutus.

Yksityisasiakkaille myönnettyjen luottojen kanta oli 1,5 miljardia euroa eli 17 prosenttia suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Asuntoluottojen osuus tästä oli 81 prosenttia.

Yritysluottokannasta runsas kolmasosa on myönnetty palvelutoimialalle, neljäsosa asuntojen ja kiinteistöjen hallintaan ja vajaa viidesosa kaupan alalle.

Luottokannan voimakkaasta kasvusta huolimatta ongelmaluottojen määrä pysyi vähäisenä. Järjestämättömien ja nollakorkoisten luottojen määrä oli kertomusvuoden lopussa 7 miljoonaa euroa eli 0,35 prosenttia luotoista ja takauksista. Vuotta aikaisemmin vastaava määrä oli 5 miljoonaa euroa ja osuus 0,29 prosenttia.

¹Otantatutkimus Oy, joulukuu 2002

Asuntorahoitus on usein uusien asiakkaiden ensimmäinen palvelukokonaisuus, jonka ympärille liitetään myöhemmin lisäpalveluita. Okopankin rahoitusosaaminen ja menestyminen etenkin asuntorahoituksessa luovat vankan pohjan luottokannan ja muiden palvelujen kannattavalle kasvulle myös tulevina vuosina.

Sijoitusrahasto- ja vakuutussäästäminen voimakkaassa kasvussa

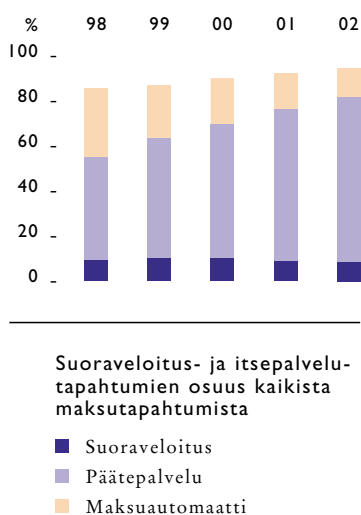
Vaikka sijoitusmarkkinoiden epävarmuus jatkui vuonna 2002, asiakkaiden kiinnostus monipuolisia säästämis- ja sijoitusvaihtoehtoja kohtaan lisääntyi edelleen. Talletusten, välitettyjen rahastosijoitusten ja vakuutusten yhteismäärä kasvoi 4 prosenttia ja oli vuoden lopussa 1,9 miljardia euroa.

Sijoitusrahastosäästöjen määrä kasvoi kertomusvuonna 54 prosenttia ja vakuutussäästöjen 39 prosenttia. Sijoitusrahastomerkintöjä tehtiin 155 miljoonan euron ja lunastuksia 77 miljoonan euron arvosta.

Okopankki välitti Henkivakuutusosakeyhtiö Aurumin vakuutuksia 50 miljoonan euron arvosta. Vuotta aikaisemmin vastaava määrä oli 19 miljoonaa euroa. Välitettyjen rahastosijoitusten ja vakuutusten yhteenlaskettu markkina-arvo nousi 0,3 miljardiin euroon edellisen vuoden lopun 0,2 miljardista eurosta.

Okopankki aloitti vakuutusten myyntiyhteistyön Fennia-ryhmän kanssa vuoden 2001 joulukuussa solmitun sopimuksen mukaisesti.

Vuoden 2002 lopussa talletusten määrä oli vajaat 1,6 miljardia euroa eli 2 prosenttia pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Määräaikaisilla Juhlatileillä, joita tarjottiin OKOn satavuotisjuhlan kunniaksi, oli vuoden lopussa 8 prosenttia kaikista talletuksista. Koko talletuskannan kesikorko laski hieman yleisen korkotason laskun myötä.

Toimivat maksuliike- ja kassanhallintapalvelut

Okopankki tarjoaa asiakkailleen päivittäisten raha-asioiden hoitoon ajanmukaiset ja helppokäyttöiset välineet. Jo yli 95 prosenttia Okopankin asiakkaiden maksutapahtumista tehtiin Internet-, GSM-, suoraveloitus- ja maksuautomaattipalveluiden kautta.

Okopankin välittämien maksuliiketapahtumien kappalemäärä kasvoi yli 15 prosenttia. Samalla palkkiotuotot maksuliikkeestä nousivat 12 prosenttia.

Laadukas palveluverkko

Okopankin tavoitteena on tarjota asiakkailleen kaikissa palveluverkkonsa osissa korkealaatuisia ja helppokäyttöisiä palveluja. Palveluverkkoon kuuluvat konttorit ja palvelupisteet, puhelinpalvelu, pankkiautomaatit, Internet-, GSM- ja WAP-palvelut.

Osuuspankkiryhmän puhelinpalvelu menestyi Taloustutkimuksen vuonna 2002 tekemässä puhelinpalvelututkimuksessa pankeista parhaiten.

Okopankki Ruoholahti avattiin toukokuussa 2002. Se on palvelupiste, jonka asiakashankinta perustuu pääasiallisesti käynteihin lähialueen työpaikoilla. Okopankilla oli vuoden lopussa 21 konttoria ja kuusi palvelupistettä. Palveluverkkoaan täydentääkseen Okopankki avasi helmikuussa 2003 uuden konttorin Munkkivuoren ostoskeskuksessa. Konttori tarjoaa kaikki päivittäisiin raha-asioihin, varallisuudenhoitoon ja rahoitukseen liittyvät palvelut.

Etusiukkaat hyötyvät Platinabonuksista

Platina-bonusjärjestelmä kannustaa yksityisasiakkaita keskittämään pankkipalveluja Okopankkiin. Asiakas voi käyttää kertyneitä Platinabonuksia pankin palvelumaksujen ja palkkioiden maksamiseen.

Bonusten käyttöaika on kertymisvuosi ja kaksi seuraavaa kalenterivuotta. Vuoden 2003 alusta lähtien vanhenevia bonuksia maksetaan rahana. Rahaksi muutettavat bonukset ovat asiakkaalle veronalaista pääomatuloa.

Kertomusvuonna Platinabonuksia kertyi 2,7 miljoonan euron arvosta. Niitä kertyi 118 000 Okopankin asiakkaalle eli puolelle yksityisasiakkaista. Platina-järjestelmän käyttöönotosta vuonna 1999 vuoden 2002 loppuun bonuksia oli kertynyt 6,5 miljoonan euron arvosta, josta noin puolet oli käytetty.

Pankkipalvelujen teknisen kehityksen kärjessä

Keväällä 2002 Osuuspankkiryhmä ja Väestörekisterikeskus aloittivat hankkeen kansalaisvarmenteen liittämiseksi pankkikorttiin.

Osuuspankkiryhmä toi marraskuussa markkinoille uuden, Internetissä ja matkapuhelimissa käytettävän maksujärjestelmän, Digirahan. Digiraha-verkkopalveluun voidaan ladata rahaa etukäteen, mikä helpottaa erityisesti pienten summien maksamista.

Joulukuussa Osuuspankkiryhmä uudisti GSM-palvelunsa. Uudistuksen jälkeen Okopankin asiakkaat pystyvät hoitamaan pankkiasiansa matkapuhelimella entistä joustavammin ja myös GPRS-yhteyden avulla.

Okopankin verkkopalvelusopimusten määrä kasvoi kertomusvuonna 12 prosenttia runsaaseen 91 000:een.

Vakaat näkymät vuodelle 2003

Matala korkotasotukee kotimaisen kysynnän kasvua. Pääkaupunkiseudun talouskasvu sekä Okopankin laadukas palveluverkosto ja aktiivinen asiakkuuksien hoito luovat hyvät edellytykset liiketoiminnan laajentamiselle jatkossakin. Okopankki arvioi kiristyvän kilpailun pääkaupunkiseudun vähittäispankkitoiminnassa kuitenkin hidastavan luottokannan kasvuvauhtia. Matalalla korkotasolla ja kiristyvällä hintakilpailulla on rahoituskatetta heikentävä vaikutus.

Vähittäispankkitoiminnan vuoden 2003 liikevoiton arvioidaan muodostuvan samantasoiseksi kuin edellisenä vuonna.

Keskuspankkitoiminta ja varainhallinta

Keskuspankkitoiminta ja varainhallinta vastaa Osuuspankkiryhmän keskusrahallitustehtävistä, OKOn pitkäaikaisesta varainhankinnasta sekä korko-, osake- ja kiinteistösijoitustoiminnasta. Lisäksi se tarjoaa osuuspankeille raba-, valuutta- ja pääomamarkkinapalvelut. Se vastaa myös Osuuspankkiryhmän pankki- ja sijoittajasubteista sekä ulkomaisesta varainhankinnasta.

Liiketoiminnan tulos

Milj. e	2002				2001	Muutos	
	1-3	4-6	7-9	10-12			%
Rahoituskate	8	9	8	9	33	45	-25
Osinkotuotot	3	1	0	0	4	4	-15
Palkkiotuotot (netto)	0	0	0	0	1	2	-33
Arvopaperikaupan nettotuotot	2	-1	-5	-1	-5	-2	
Valuuttatoiminnan nettotuotot	0	1	1	0	2	2	18
Muut tuotot	4	4	4	4	17	2	
Tuotot yhteensä	18	14	8	13	52	53	-1
Henkilöstökulut	1	1	1	2	5	5	9
Muut kulut	4	4	4	3	15	10	44
Kulut yhteensä	4	5	5	5	20	15	33
Liikevoitto	13	8	3	8	32	37	-13
Oman pääoman tuotto, %					22,5	26,3	
Kulujen osuus tuotoista, %					39	30	

	31.12.	31.12.	
Henkilömäärä	82	80	3
Riskipainotetut sitoumukset	1 517	1 412	7
Perpetuaalilainat osuuspankeille	24	26	-7
Muut saamiset osuuspankeilta	1 137	855	33
Pääomasijoitukset	144	151	-5
Osuuspankkien vähimmäis- ja kassavarantotalletukset	2 083	1 938	7
Osuuspankkien muut talletukset	1 118	1 186	-6
Kiinteistöomistuksiin sitoutunut pääoma	182	188	-3
Vuokrattavissa oleviin kiinteistöomistuksiin sitoutunut pääoma	140	144	-3
Vuokrattavissa olevien kiinteistöomistusten nettotuotto, %	7,1	7,5	
Vuokrattavissa olevien tilojen vajaakäyttöaste, %	12	6	

Oman pääoman tuotto hyvällä tasolla

Epävakaista markkinoista huolimatta Keskuspankkitoiminnan ja varainhallinnan oman pääoman tuotto oli 23 prosenttia. Liikevoitto oli kuitenkin edellisvuotista pienempi, mikä johtui osin liiketoiminta-alueiden yhdistelyyn tehdyistä muutoksista. Kiinteistöliiketoiminta yhdisteltiin vuoden alusta lähtien Keskuspankkitoimintaan ja varainhallintaan. Toisaalta kotimaisten yritysten joukkolainasalkku siirrettiin yhdisteltäväksi Yrityspankkitoimintaan.

Keskuspankkitoiminta

Osuuspankkiryhmän keskusrahallaitoksena OKO vastaa osuuspankkien likviditeetin ylläpitämisestä ja osuuspankeilta saatavien talletuksien vastaanottamisesta. OKO huolehtii myös EKP:n vaatimasta kassavarantovelvoitteesta ja hankkii maksuliikejärjestelmään liittyvän vakuusmateriaalin.

Osuuspankkien rahoitustarve kasvoi

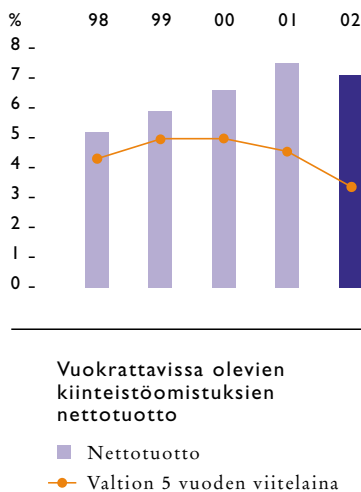
Osuuspankkien luottokannan kasvu lisäsi pankkien rahoitustarvetta edellisvuodesta. Osuuspankkien luotonanto kasvoi 1,5 miljardia euroa eli 10 prosenttia asuntoluottojen alhaisen korkotason ja pidentyneiden laina-aikojen ansiosta. Talletusten määrä kasvoi puolestaan 1,2 miljardia euroa eli 7 prosenttia.

OKOn nettovelka osuuspankeille pieneni vuoden aikana 0,3 miljardia euroa 1,9 miljardiin euroon. OKOn saamiset osuuspankeilta kasvoivat neljänneksen ja olivat vuoden lopussa 1,3 miljardia euroa. Osuuspankkien OKOon tekemien talletusten määrä puolestaan lisääntyi vain runsaat 2 prosenttia 3,2 miljardiin euroon.

Hyvä luokitus ja edullista varainhankintaa

Toukokuussa Fitch Ratings nosti OKOn pitkäaikaisen varainhankinnan luokituksen A+:-sta AA:-een ja lyhytaikaisen varainhankinnan FI:-stä FI+:-aan. Syyskuussa Standard & Poor's antoi OKOn pitkäaikaisille luotoille luokituksen A+.

Luottokannan kasvu rahoitettiin pääasiassa vähentämällä muita sijoituksia. Vuoden 2002 aikana pienennettiin suunnitelmallisesti toissijaisten omien varojen määrää. OKO lunasti takaisin yhteensä 207 miljoonaa euroa toissijaisiin omiin varoihin luettavia debenttuureja ja perpetuaalilainoja. OKO ja osuuspankit laskivat kotimaassa liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja ja debenttuureja yhteensä 144 miljoonan euron arvosta eli 10 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän. OKOn osuus yhteislainoista oli 69 miljoonaa euroa. Pankki toimi yksin liikkeeseenlaskijana viidessä lainassa, joiden yhteismäärä oli 171 miljoonaa euroa.

Varainhallinta

Sijoitustoiminta onnistui vaikeissa olosuhteissa

OKOn sijoitustoiminnan tarkoituksena on hyötyä korko- ja kurssimuutosten tuottamasta arvonnoususta sekä osinko- ja muista tuotoista pitkällä aikavälillä. Tavoitteena on sijoittaa varoja turvallisesti ja saada sijoituksista hyvä tuotto.

Talouden epävakauudesta huolimatta sijoitustoiminnassa onnistuttiin. Sijoitussalkun koostumus oli konservatiivinen ja sijoitukset hajautettu eri toimialoille. Korosijoitustoiminnan tuotot olivat yli 16 miljoonaa euroa eli miljoona euroa suuremmat kuin vuotta aiemmin.

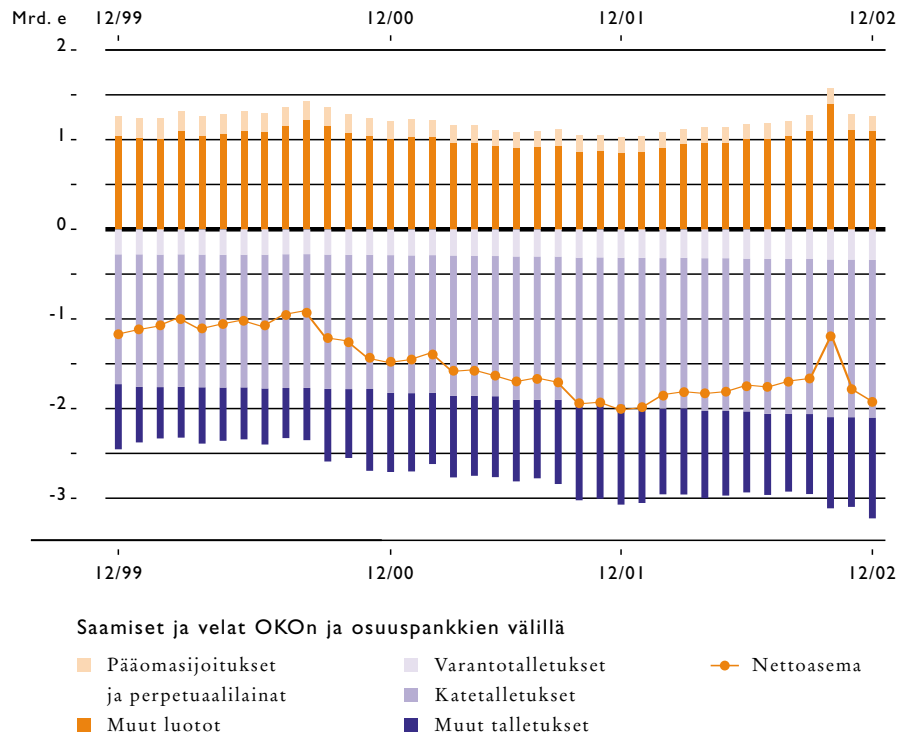
Vuoden 2002 aikana osakekurssit laskivat huomattavasti. Tästä huolimatta OKOn osakesalkun oman pääoman tuotto oli hyvä. Osake- ja pääomarahastosijoituksista kertyi osinkoja yhtiöveron hyvityksineen lähes 4 miljoonaa euroa eli jonkin verran vähemmän kuin edellisellä vuonna. Myyntivoittoja ja arvonnousuja kirjat-

tiin yli miljoona euroa eli vajaat miljoona euroa vähemmän kuin vuonna 2001.

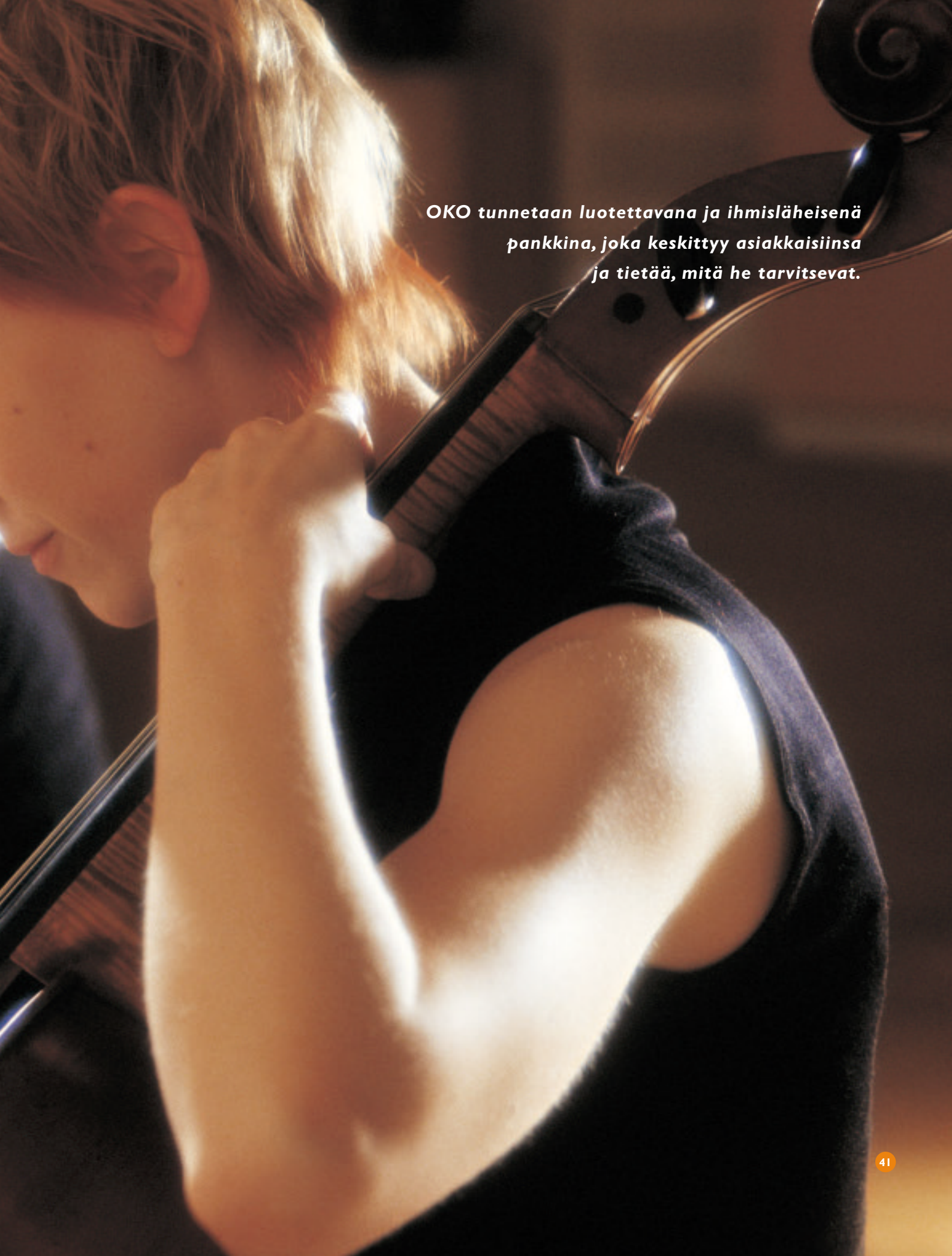
OKOn tavoitteena on jatkaa kiinteistösijoitusten vähentämistä. Kiinteistöihin sitoutunut pääoma oli vuoden lopussa 182 miljoonaa euroa eli lähes 6 miljoonaa euroa edellisvuotta pienempi. Vuokrattavissa olevaan kiinteistöomaisuuteen sitoutunut pääoma oli 140 miljoonaa euroa. Kiinteistösijoitusten nettotuotto oli joulukuun lopussa 7 prosenttia ja vajaakäyttöaste 12 prosenttia.

Tulosnäkymät epävarmat

Liiketoiminta-alueen tulokseen vaikuttaa merkittävästi korkojen ja osakemarkkinoiden kehitys. Keskuspankkitoiminnan ja varainhallinnan liikevoiton arvioidaan jäävän jonkin verran pienemmäksi kuin vuonna 2002.

*OKO tunnetaan luotettavana ja ihmisläheisenä
pankkina, joka keskittyy asiakkaisiinsa
ja tietää, mitä he tarvitsevat.*

Muu toiminta

Muu toiminta sisältää OKOn sijoitukset Henkivakuutus- osakeyhtiö Aurumin ja OP-Kotipankki Oyj:n kautta henki- ja eläkevakuutustoimintaan sekä vakuudettomien korttiluottojen rahoitukseen ja hallinnointiin. Muuhun toimintaan yhdistellään lisäksi liike-toiminta-alueille kohdistamat tomat tuotot ja kulut sekä sijoitukset ja pääomat.

Helmikuussa 2003 OKO päätti alentaa omistususuuttaan Aurumista 15 prosenttiin. Järjestely parantaa konsernin liikevoittoa alkaneena vuonna runsaat 50 miljoonaa euroa.

Tulos

Milj. e	2002	2001	Muutos, %
Rahoituskate	-4	-14	72
Muut tuotot	-9	42	
Tuotot yhteensä	-13	28	
Kulut yhteensä	11	16	-31
Luottotappiot ja arvonalentumiset	-2	26	
Liikevoitto	-22	-15	-54
	31.12.	31.12.	
Henkilömäärä	41	40	3

Vuonna 2002 Muun toiminnan tulos muodostui Pohjolan osakkeisiin tehdyn sijoituksen tuotoista, osakkuusyhtiöiden tulososuuksista sekä konsernihallinnon kuluista. Osakekurssien lasku aiheutti osakkuusyhtiö Aurumille tuntuvan tappion, josta 49,9 prosenttia yhdisteltiin OKOn tulokseen. Aurumin tappion vaikutusta laimensivat Pohjolan osakkeista saadut osingot ja myyntivoitto. Muun toiminnan liiketappio oli 22 miljoonaa euroa eli lähes 7 miljoonaa euroa suurempi kuin vuonna 2001. Edellisenä vuonna Muuhun toimintaan yhdistelty kiinteistöliiketoiminta oli tulosaikautukseltaan vähäinen, mutta muutoksen takia tuloslaskelman erät eivät ole vertailukelpoisia.

Aurumin markkina-asema vahvistui

Henkivakuutusliiketoiminnan markkina-aseman kasvattaminen on yksi Osuuspankkiryhmän strategisista tavoitteista.

Aurumin vakuutusmaksutulo kasvoi edelleen nopeasti eli 16 prosenttia edellisvuodesta 492 miljoonaan euroon. Yhtiön maksutuloon perustuva markkinaosuus vahvistui viime vuonna 1,7 prosenttiyksikköä 15,1 prosenttiin. Sijoitussidonnaisen maksutulon osuus oli viidennes. Vastuuvelka kasvoi 20 prosenttia 1,8 miljardiin euroon.

Osakekurssien laskun seurauksena yhtiön tulos oli tappiollinen. Yhtiön osake- ja rahasto-osuuksista kirjattiin yhteensä 69 miljoonan euron arvonalentumiset. Aurumin sijoitussalkku on rakennettu suurelta osin aikana, jolloin osakekurssit ovat laskeneet. Hankinta-arvon ylittäviä arvostuspuskureita ei ole ehtinyt kertyä, joten kurssien laskut heikentävät tulosta välittömästi. Mikäli kurssit nousevat, vaikutus on päinvastainen. Joulukuun lopussa osakkeiden osuus yhtiön sijoitusomaisuudesta oli 12 prosenttia. Kirjaamattomia arvonnousuja – lähinnä korkosijoituksissa – oli 31 miljoonaa euroa.

Aurumin tulos oli 39 miljoonaa euroa tappiollinen. OKOn osuus tappiosta oli 20 miljoonaa euroa. Vuotta aikaisemmin Aurumin vaikutus OKOn tulokseen oli 0,5 miljoonaa euroa positiivinen.

Aurumin vakavaraisuus mahdollistaa kasvun

Toimintapääoma oli 170 miljoonaa euroa eli 26 miljoonaa euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Määrä oli lähes kolminkertainen lakisääteiseen vähimmäismäärään verrattuna, joten se mahdollistaa yhtiön liiketoiminnan kasvattamisen edelleen.

Pohjolan osakkeista 10 miljoonan euron tuotot

Alkuvuodesta 2002 OKO omisti 2,5 prosenttia Pohjolan osakkeista. Huhtikuussa OKO sai osakkeista yli 7 miljoonan euron osingot yhtiöveron hyvityksineen. Osakkeet myytiin saman kuukauden lopussa runsaan 2 miljoonan euron voitolla. Näin ollen OKO kirjasi Pohjolan osakkeista yhteensä lähes 10 miljoonan euron tuotot. Vuonna 2001 osinkojen ja arvonalennusten nettovaikutus oli 13 miljoonaa euroa negatiivinen. Tuotot olivat siten kertomusvuonna 22 miljoonaa euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna.

OP-Kotipankki hyvä sijoitus OKOLle

OP-Kotipankki menestyi selvästi edellisvuotta paremmin: Luottokanta kasvoi lähes 15 prosenttia, ja liikevoitto kaksinkertaistui 8,3 miljoonaan euroon. Rahoituskate lisääntyi viidenneksen ja palkkiotuotot neljänneksen luottolimiittien korkeamman käyttöasteen ja Internet-palveluiden kasvaneen käytön ansiosta.

OKOn konsernitulokseen yhdistelty osuus oli 1,2 miljoonaa euroa. Vuotta aikaisemmin se oli 0,5 miljoonaa euroa.

OKOn sijoitus OP-Kotipankkiin oli joulukuun lopussa 4 miljoonaa euroa ja omistusosuus 20,8 prosenttia. OP-Kotipankin osakkeet tuottivat OKOLle kertomusvuonna 33 prosenttia, joten yhtiö oli hyvä sijoituskohde.

Vuonna 2003 OP-Kotipankki jatkaa palveluidensa kehittämistä ja pyrkii laajentamaan kauppiaseyhteistyötä valtakunnallisten ketjujen kanssa kasvattaakseen edelleen liiketoimintaansa.

Tulosnäkymät vakaat

Aurumista saatava myyntivoitto kasvattaa Muun toiminnan tulosta ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Muutoin tulos muodostuu osakkuusyhtiöiden tulososuuksista ja konsernihallinnon kuluista, joiden kehitys on vakaata.

Henkilöstö

OKOssa ja sen tytäryhtiöissä työskenteli kertomusvuoden lopussa 1093 henkilöä. Vuodessa henkilöstö lisääntyi 34 toimihenkilöllä. Lisäys johtui Vähittäis- ja Yrityspankkiliiketoimintojen kasvusta. Henkilöstön rakenne säilyi lähes ennallaan. Osuuspankkiryhmän ulkopuolelle siirtyi 22 henkilöä. Vuotta aikaisemmin luku oli 48.

OKO haluaa olla hyvä työnantaja ja palkita työssä onnistumista.

OKOn työyhteisö voi hyvin

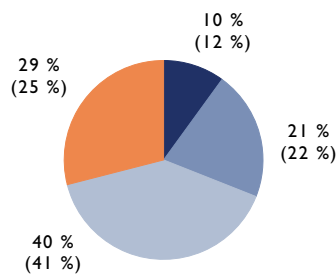
OKOssa suhtaudutaan vastuullisesti työhyvinvoinnin parantamiseen, koska se palvelee pankin kaikkien sidosryhmien etua. Hyvinvoiva henkilöstö kokee pankin strategiset tavoitteet omikseen, sitoutuu niihin ja kehittää osaamistaan. Hyvinvoiva työyhteisö on vetovoimainen sekä oman henkilöstön että potentiaalisten uusien työntekijöiden näkökulmasta ja turvaa siten organisaation kyvykkyyden.

OKOn työyhteisöä on tutkittu henkilöstökyselyn avulla neljänä peräkkäisenä vuonna. Kyselyllä on kartoitettu työtyytyväisyyttä, tehokkuutta, johtamisilmapiiriä sekä sisäistä yrityskuvaa Yrityspankkitoiminnassa, Investointipankkitoiminnassa sekä Keskuspankkitoiminnassa ja varainhallinnassa. Uusimmassa selvityksessä kaikki henkilöstöryhmät arvioivat henkilöstöjohtamisen, tiedonvälityksen ja henkilöstön aseman parantuneen edellisvuodesta. Tilastollisesti merkitsevää heikennystä ei tapahtunut missään kysymysryhmässä. Työtyytyväisyys pysyi kokonaisuutta tarkasteltaessa ennallaan, mutta heikentyi hieman toimihenkilöiden keskuudessa. Kuudessa osastossa kymmenestä tutkitusta tulokset paranivat edellisvuodesta.

OKOn työyhteisö voi selvityksen mukaan vertailuryhmän yrityksiä paremmin. Useilla alueilla tulokset olivat tilastollisesti merkitsevästi parempia kuin vertailuryhmässä.

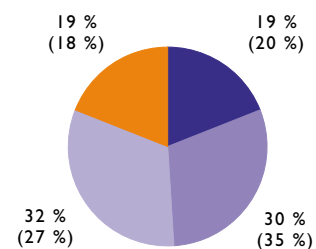
Okopankki menestyi Parhaat työpaikat -kilpailussa

Vähittäispankkitoiminnan henkilöstöltä kysyttiin pankin teettämässä tutkimuksessa arviota asiakkuuksien hoidon laadusta, tavoitteiden ja päämäärien asettamisesta, tiimityöskentelystä sekä uudistumisesta. Kaikilla osa-alueilla saatiin aiempaa paremmat tulokset.

Henkilöstön koulutusrakenne 2002 (2001)

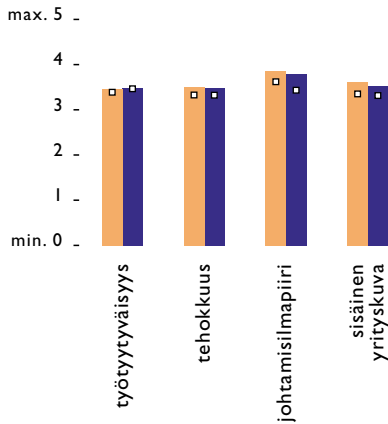
- Peruskoulutaso
- Ylioppilas tai ammattikoulu
- Opistotaso
- Akateeminen taso

Henkilöstön ikärakenne 2002 (2001)

- Alle 29 vuotta
- 30-39 vuotta
- 40-49 vuotta
- Yli 50 vuotta

Okopankki ylsi 12. sijalle Suomen parhaat työpaikat 2003 -kilpailussa, jonka tulokset julkistettiin tammikuussa. Kilpailussa työpaikkojen arviointi perustui kyselyyn, joka lähetettiin kaikille työntekijöille. Kahdenkymmenen parhaan joukossa Okopankki oli ainoa pankki.

Henkilöstökyselyn tulos, ilman Vähittäispankkitoimintaa

- 2002
- 2001
- Ulkoinen vertailuryhmä

Toimihenkilöiden tyytyväisyyteen enemmän huomiota

Työhyvinvoinnin kehittämistä jatketaan alkaneena vuonna. Henkilöstökyselyistä saatujen vastausten pohjalta eri yksiköille on laadittu toimenpidesuunnitelmat, joita jo toteutetaan. Tänä vuonna erityistä huomiota kiinnitetään toimihenkilöiden työmotivaatioon.

Menestys perustuu osaavaan organisaatioon

OKOn menestys perustuu organisaation kyvykkyyteen. Henkilöstön jatkuva kehittäminen on siten luonnollinen osa organisaation elinikäistä oppimista, johon pankki on sitoutunut.

Osaamisen kehittäminen on yksi tapa huolehtia organisaation kyvykkyydestä. Kehityskeskusteluissa OKOn toimihenkilöille määrätään henkilökohtaiset osaamistavoitteet ja kehittämistoimenpiteet. Toimihenkilö ja hänen esimiehensä sopivat yhdessä tavoitteista, jotka johdetaan liiketoiminta-alueen visiosta ja strategiasta. Tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Jokainen on itse vastuussa oman osaamisensa kehittämisestä, joskin esimiesten tehtävänä on luoda sille edellytykset.

Vähittäispankkitoiminnassa osaamisen kehittämisen painopistealueita olivat asiakkuuksien hoito sekä varallisuudenhoitoon ja rahoitukseen liittyvät asiat. Muilla liiketoiminta-alueilla painopiste oli asiakkuuksien hoitamisessa ja uusien palvelutuotteiden hallitsemisessa. Johtaminen, riskienhallinta ja prosessiosaaminen olivat yhteisiä kehittämisaalueita.

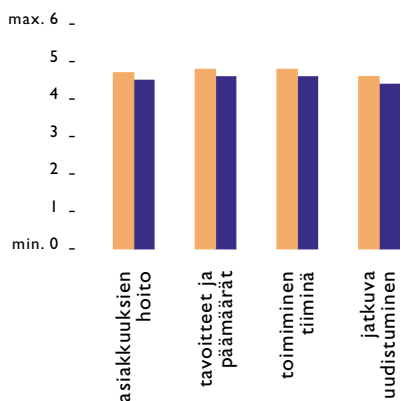
Vähittäispankkitoiminnassa esimiestyön laatua on mitattu useita vuosia 360°-kyselyllä, joka perustuu tutkittavan henkilön omaan, hänen esimiehensä ja alaisensa arvioihin. Tätä työalua kokeilivat kertomusvuonna myös OKOn johtokunnan jäsenet ja muiden liiketoiminta-alueiden osastonjohtajat.

Yhteistyötä korkeakoulujen ja muiden koulutusorganisaatioiden kanssa jatkettiin. Vuoden aikana osallistuttiin muun muassa lukuisien opinnäytetöiden ohjaukseen. Niillä syvennettiin myös pankin omaa osaamista.

Osaamisen kehittämiskulut ilman koulutusajan palkkakustannuksia olivat 1,3 miljoonaa euroa eli 2,4 prosenttia henkilöstökuluista. Vuonna 2001 vastaava osuus oli 3,2 prosenttia.

Asiakailta tunnustusta

Asiakkaat antoivat aiempaa paremmat arviot kaikkien liiketoiminta-alueiden henkilöstön osaamisesta. Yritysassiakkaiden mielestä pankin asiakasvastuuhenkilöiden osaaminen on jo useita vuosia parantunut. Vähittäispankkitoiminnassa erityisesti sijoituspalveluosaaminen sai aikaisempaa myönteisemmän arviota. Investointipankkitoiminnassa sijoitustutkimus sai tunnustusta tarkoista ennusteistaan.

Henkilöstökyselyn tulos, Vähittäispankkitoiminta

- 2002
- 2001

Uusi näkökulma osaamisen johtamiseen

Vuonna 2003 osaamisen kehittämisen painopistealueita ovat edelleen asiakkuuksien hoito ja prosessiosaaminen. Pankkien uusi vakavaraisuustarkastelu, joka perustuu Basel II -kehikkoon, on erityisalue kehitettäessä riskienhallinnan osaamista.

Euroopan unionin ministerineuvoston kesällä 2002 tekemä päätös edellyttää IAS-standardien soveltamista OKOn konsernitilinpäätökseen vuodesta 2005 lähtien. Muutokseen valmistaudutaan toteuttamalla kuluvana vuonna laaja-alainen valmennusohjelma.

OKOlle kehitetään strategiaan perustuva osaamisen johtamismalli. Tämän vuoden aikana malli pilotoidaan Yrityspankkitoiminnassa, jossa sitä hyödynnetään asiakkuuksien hoidossa. Muilla liiketoiminta-alueilla tuetaan yksilöosaamisen johtamista.

360°-kyselyn käyttö esimiestyön laadun mittarina vakiinnutetaan ja levitetään nykyistä laajemmin esimieskuntaan.

OKO kannustaa hyviin suorituksiin

Hyvien suoritusten palkitseminen on osa OKOn johtamisjärjestelmää. Suorituksia verrataan yhdessä asetettuihin tavoitteisiin säännöllisissä kehityskeskusteluissa. OKOlla on käytössään hyviin yksittäisiin suorituksiin perustuvia, vuosittain vahvistettavia ja pidemmän aikavälin taloudellisia kannustimia.

Vuonna 1999 toteutetun, koko henkilökunnalle tarjotun optio-ohjelman A-optiot listattiin Helsingin Pörssiin 1.10.2002. Vuoden loppuun mennessä oli myyty yhteensä 534 420 optiota. Niillä käytiin loka-joulukuussa kauppaa keskihintaan 5,52 euroa. Lisäksi optioiden haltijoilla oli mahdollisuus merkitä OKOn A-osakkeita hintaan 7,92 euroa. B-optioilla merkintäaika alkaa 1.10.2004 ja päättyy 30.10.2006. Vuoden lopussa optiotodistuksia oli 319 toimihenkilöllä.

Opstock Oy:n avainhenkilöillä on ollut vuodesta 1999 mahdollisuus yhtiön osakkuuteen. Vuoden 2002 lopussa Opstockin henkilöstö omisti 15 prosenttia yhtiön osakkeista.

Henkilöstölle vuonna 2002 maksetut kannustepalkkiot muodostivat merkittävän osan työstä saatua taloudellista korvausta. Vuoden 2001 suoritusten perusteella maksettiin 900 henkilölle kannustepalkkioita yhteensä 2,5 miljoonaa euroa, joka vastasi 6,8 prosenttia vuoden 2001 palkkasummasta.

Kannustejärjestelmät ovat OKOn vetovoimatekijä oman henkilöstön keskuudessa ja kilpailtaessa hyvästä työvoimasta.

Vuosien 2002 ja 2003 kannustejärjestelmässä on tarkennettu palkkion enustettavuutta ja otettu huomioon myös ryhmätavoitteiden vaikutus henkilökohtaisen kannusteen määrään.

Corporate Governance

OKO noudattaa sille soveltuvin osin Keskuskauppakamarin sekä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton vuonna 1997 antamaa suositusta pörssi-yhtiöiden Corporate Governancesta. Tähän on koottu keskeisiä osia OKOn Corporate Governance -käytännöstä, joka on kokonaisuutena luettavissa osoitteessa www.oko.fi > OKO sijoituskohdeena. OKOn riskienhallintajärjestelmä on kuvattu tilinpäätöksen sivuilla 18–26.

Yhtiökokous

Vuosittain maaliskuussa pidettävässä yhtiökokouksessa käsitellään lain ja yhtiöjärjestyksen mukaan varsinaiselle yhtiökokoukselle kuuluvat asiat.

Yhtiökokoukselle esitettävät asiat valmistele pankin johtokunta. Poikkeuksen sääntöön muodostavat hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajien valintaa sekä heidän palkkioitaan koskevat esitykset. Ne valmistele toimikunta, johon kuuluu 16 maakunnallisten osuuspankkiliittojen nimeämää edustajaa.

Varsinaisen yhtiökokouksen lisäksi voidaan pitää asioiden niin vaatiessa ylimääräisiä yhtiökokouksia. Koollekutsumisesta päättää pankin johtokunta.

Hallintoneuvosto

Pankin hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa johtokunnan ja toimitusjohtajan hoitamaa pankin hallintoa. Hallintoneuvosto valitsee johtokunnan jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen ja päättää heidän palkkaeduistaan. Se vahvistaa myös johtokunnan ohjesäännön.

Hallintoneuvostoon kuuluu vähintään 12 ja enintään 30 jäsentä. Jäsenten enemmistön tulee lain mukaan olla OKOn emoyhteisön, OPK:n hallintoneuvoston jäseniä. Toimikausi kestää kolme vuotta. Vuosittain jäsenistä on erovuorossa kolmannes. Hallintoneuvosto kokoontuu 4–5 kertaa vuodessa.

Hallintoneuvosto antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausunnon edellisen vuoden tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta.

Hallintoneuvostolle kuuluvan tarkastustehtävän suorittaa tarkastusvaliokunta, joka muodostuu neljästä varsinaisesta jäsenestä ja kahdesta varajäsenestä.

Johtokunta

Pankin hallituksena on johtokunta, jonka tehtävänä on huolehtia pankin ja sen konsernin hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Johtokunnalla on yleinen toimivalta päättää kaikista pankin hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan eivät kuulu yhtiökokoukselle, hallintoneuvostolle tai toimitusjohtajalle.

Johtokuntaan kuuluu tällä hetkellä seitsemän varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä. Johtokunnan puheenjohtajana, josta käytetään nimitystä pääjohtaja, toimii OPK:n johtokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajana OPK:n johtokunnan varapuheenjohtaja. Operatiivinen liiketoimintavastuu on toimitusjohtajan ohella OKOn Yrityspankkitoiminnasta ja Keskuspankkitoiminnasta ja varainhallinnasta vastaavalla johtokunnan jäsenellä sekä OKOn Riskienhallinnasta ja palveluprosesseista vastaavalla johtokunnan jäsenellä. Johtokunta kokoontuu tavallisesti viikoittain.

**OKOn visiona on olla
Suomen vetovoimaisin ja
menestyvin pankki.**

Pankin johtokunnan jäsenillä, varajäsenillä ja toimitusjohtajalla on hallintoneuvoston vuosittain vahvistama kuukausipalkka. Lisäksi he ovat osallisina koko henkilökuntaa koskevassa kannustejärjestelmässä, jonka perusteella voidaan maksaa vuosittaisia tulospalkkioita.

Toimitusjohtajalle ja operatiivisessa liiketoimintavastuussa oleville johtokunnan jäsenille ja varajäsenelle maksettujen palkkojen ja palkkioiden yhteismäärä oli vuonna 2002 noin 745 000 euroa.

Kesäkuussa 1999 johtokuntaan kuuluneet jäsenet ja varajäsenet ovat osallisina yhtiökokouksen tuolloin päättämässä, koko henkilöstöä koskevassa optio-ohjelmassa, jonka ehtojen mukaan optio-oikeuksia merkinneillä on oikeus merkitä OKOn A-sarjan osakkeita vuosina 2002–2006.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan tehtävänä on hoitaa pankin juoksevaa hallintoa johtokunnan antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtaja on myös OKOn johtokunnan jäsen. Osana konsernin omistajaohjausta toimitusjohtaja toimii merkittävimpien tytäryhtiöiden hallitusten puheenjohtajana. OKOn toimitusjohtajalla on kirjallinen johtajasopimus.

Tilintarkastus

OKOn yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokouksen tulee valita pankin kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tarkastusta varten vähintään yksi ja enintään kolme tilintarkastajaa sekä yksi varatilintarkastaja, mikäli yksikään tilintarkastajista ei ole Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajien toimikausi on valinnan tapahtuessa kulumassa oleva tilikausi ja heidän tehtävänsä päättyy valintaa ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Lakisääteisen tilintarkastuksen palkkiot perustuvat vuosisuunnitelmaan ja laajennetun tarkastuksen palkkiot tarkastuskohtaiseen suunnitelmaan. Vuonna 2002 palkkiot olivat yhteensä 350 500 euroa.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa pankin ylintä johtoa toiminnan ohjauksessa, valvonnassa ja varmistamisessa suorittamalla toimintaan kohdistuvaa tarkastusta. Se arvioi toiminnan suoritusastoa, tehokkuutta, sisäisen ohjauksen ja valvonnan riittävyyttä, riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta sekä lakien, viranomaismääräysten ja sisäisten ohjeiden noudattamista.

Sisäpiiriohjeistus

OKOssa noudatetaan sisäpiiriohjetta, joka vastaa Helsingin Pörssin antamaa suositusta. Konsernin omat sisäpiiriläisten kaupankäyntiä koskevat rajoitteet ovat kuitenkin pörssin suositusta tiukemmat. OKOn sisäpiirirekisteri on nähtävillä OPK:n Lakiasiat-yksikössä osoitteessa Teollisuuskatu 1 b, Helsinki.

Hallintoneuvosto

Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunnan hallintoneuvoston jäsenistä valitut jäsenet, toimikausi kolme vuotta

Ola Eklund (2000)

toimitusjohtaja, Karjaa, 2000–2003

Paavo Haapakoski (1997)

koulunjohtaja, Pyhäjoki, 2000–2003, hallintoneuvoston varapuheenjohtaja

Ilkka Heinonen (1997)

rehtori, Haapajärvi, 2002–2005

Mauri Hietala (2000)

elinkeinotoimenjohtaja, Seinäjoki, 2001–2004

Erkki Laatikainen (1997)

professori, Jyväskylä, 2002–2005

Jorma Lehikoinen (1997)

toimitusjohtaja, Lieksa, 2001–2004

Vesa Lehikoinen (1997)

toimitusjohtaja, Janakkala, 2000–2003

Ulf Nylund (2001)

toimitusjohtaja, Vaasa, 2002–2005

Heikki Oja (2001)

maanviljelijä, Tervola, 2001–2003

Jaakko Ojanperä (2000)

toimitusjohtaja, Kuopio, 2002–2005

Leo Pakkanen (2001)

toimitusjohtaja, Kangasniemi, 2001–2004

Seppo Penttinen (1996)

professori, Savitaipale, 2002–2005, hallintoneuvoston puheenjohtaja

Jukka Ramstedt (1997)

toimitusjohtaja, Pori, 2001–2004

Turkka Saarniniemi (1997)

toimitusjohtaja, Pertteli, 2000–2003

Heikki Teräväinen (1997)

toimitusjohtaja, Toijala, 2001–2004

Keijo Väänänen (1995)

professori, Vaala, 2001–2004

Muut jäsenet,

toimikausi kolme vuotta

Kaarina Aho (1997)

toimitusjohtaja, Tornio, 2000–2003

Heikki Eteläaho (2002)

toimitusjohtaja, Ylitornio, 2002–2005

Jussi Hautamäki (1997)

kenraaliluutnantti, Kerava, 2002–2005

Harri Kainulainen (2002)

toimitusjohtaja, Helsinki, 2002–2005

Olavi Kuusela (2000)

toimitusjohtaja, Helsinki, 2000–2003

Eero Lehti (2002)

kauppaneuvos, Kerava, 2002–2005

Jarmo Lähteenmäki (1995)

Paperiliiton puheenjohtaja, Helsinki, 2000–2003

Kati Myllymäki (1997)

ylilääkäri, Mikkeli, 2000–2003

Seppo Paatelainen (1997)

toimitusjohtaja, Seinäjoki, 2001–2004

Kari Puro (2000)

toimitusjohtaja, Espoo, 2000–2003

Leena Rantanen (2001)

kirkkoneuvos, Helsinki, 2001–2004

Valvatti Remes-Siik (1997)

varatoimitusjohtaja, Oulu, 2002–2005

Astrid Thors (1992)

Euroopan parlamentin jäsen, Helsinki, 2001–2004

Erkki Vähämaa (1997)

kaupunginjohtaja, Kajaani, 2001–2004

Vuosiluku nimen jäljessä ilmoittaa, mistä lähtien asianomainen on ollut hallintoneuvoston jäsen.

Johtokunta

Antti Tanskanen

Reijo Karhinen

Mikael Silvennoinen

Erkki Böös

Timo Ritakallio

Heikki Vitie

Helena Walldén

PUHEENJOHTAJA

Antti Tanskanen, s. 1946
Pääjohtaja
Taloustieteiden tohtori
Ministeri
Johtokunnassa vuodesta 1996
M-real Oyj,
hallituksen jäsen
Unico Banking Group,
Steering Committeeen jäsen
Keskuskauppakamari,
hallituksen jäsen
Palvelutyöntäjät ry,
hallituksen jäsen
*Omistaa 80 000 OKOn
A-osakkeeseen oikeuttavaa
optiota. Lisäksi optio-oikeus
80 000 OKOn A-osakkeeseen.*

VARAPUHEENJOHTAJA

Reijo Karhinen, s. 1955
OPK:n toimitusjohtaja
Kauppatieteiden maisteri
Johtokunnassa vuodesta 1994
Luottokunta Oy,
hallituksen puheenjohtaja
Eurocard Oy,
hallituksen varapuheenjohtaja
Suomen Pankkiyhdistys,
hallituksen varapuheenjohtaja
Osuuskunta Suomen Asuntomessut,
hallituksen varapuheenjohtaja
*Omistaa 60 000 OKOn
A-osakkeeseen oikeuttavaa
optiota. Lisäksi optio-oikeus
60 000 OKOn A-osakkeeseen.*

JÄSENET

Mikael Silvennoinen, s. 1956
OKOn toimitusjohtaja
Kauppatieteiden maisteri
Johtokunnassa vuodesta 1994
Unico Banking Group,
Steering Committeeen jäsen
*Omistaa 1 200 OKOn
A-osaketta. Omistaa 60 000
OKOn A-osakkeeseen oikeutta-
vaa optiota. Lisäksi optio-oikeus
60 000 OKOn A-osakkeeseen.*

Timo Ritakallio, s. 1962

OKOn varatoimitusjohtaja
Oikeustieteen kandidaatti
MBA
Johtokunnassa vuodesta 1997
HEX Oyj,
hallituksen varapuheenjohtaja
*Omistaa 800 OKOn A-osaketta.
Omistaa 40 000 OKOn
A-osakkeeseen oikeuttavaa
optiota. Lisäksi optio-oikeus
40 000 OKOn A-osakkeeseen.*

Erkki Böös, s. 1953

Varatuomari
eMBA
Johtokunnassa vuodesta 2001

Heikki Vitie, s. 1952

Varatuomari
Ekonomi
Johtokunnassa vuodesta 1997
Euroopan osuuspankkien liitto,
hallituksen jäsen
Pankkialan Työntantajaliitto,
hallituksen varapuheenjohtaja
*Omistaa 40 000 OKOn
A-osakkeeseen oikeuttavaa
optiota. Lisäksi optio-oikeus
40 000 OKOn A-osakkeeseen.*

Helena Waldén, s. 1953

Diplomi-insinööri
Johtokunnassa vuodesta 1994
Finpro,
hallituksen jäsen
YH-Yhtymä Oy,
hallituksen jäsen
*Omistaa 40 000 OKOn
A-osakkeeseen oikeuttavaa
optiota. Lisäksi optio-oikeus
40 000 OKOn A-osakkeeseen.*

VARAJÄSENET

Raimo Tammilehto, s. 1943

Agronomi
Johtokunnassa vuodesta 1985
*Omistaa 1 526 OKOn
A-osaketta. Omistaa 15 000
OKOn A-osakkeeseen oikeutta-
vaa optiota. Lisäksi optio-oikeus
15 000 OKOn A-osakkeeseen.*

Jarmo Viitanen, s. 1960

Maatalous- ja
metsätieteiden maisteri
Johtokunnassa vuodesta 2001
*Omistaa 15 000 OKOn
A-osakkeeseen oikeuttavaa
optiota. Lisäksi optio-oikeus
15 000 OKOn A-osakkeeseen.*

JOHTOKUNNAN JA
HALLINTONEUVOSTON
SIHTEERI

Markku Koponen, s. 1957

Varatuomari
eMBA
*Omistaa 15 000 OKOn
A-osakkeeseen oikeuttavaa
optiota. Lisäksi optio-oikeus
15 000 OKOn A-osakkeeseen.*

TILINTARKASTAJAT

Varsinaiset tilintarkastajat
KHT-Yhteisö
KPMG Wideri Oy Ab
Raimo Saarikivi, KHT

Varatilintarkastaja

Petri Hämäläinen, KHT

Organisaatio

Pääjohtaja
Johtokunnan puheenjohtaja
Antti Tanskanen*

Toimitusjohtaja
Mikael Silvennoinen*

Talouden ohjaus
Marja Huhta

Yrityspankki- toiminta	Investointipankki- toiminta	Vähittäispankki- toiminta	Keskuspankkitoimin- ta ja varainhallinta	Riskienhallinta ja palveluprosessit
Timo Ritakallio*	Risto Murto	Hannu Tonteri	Timo Ritakallio*	Helena Walldén*
Yritysrahoitus, rahoitusyhtiöpalvelut, pääomasijoitustoiminta, velkapääomamarkkinat, raha- ja valuuttamarkkinat	Arvopaperinvälitys, corporate finance, omaisuudenhoito, sijoitustutkimus	Henkilöasiakkaiden palvelut, pk-yritysasiakkaiden palvelut	Osuuspankkien rahoitus ja sisäinen pankki, likviditeetin hallinta, varainhankinta, korko- ja osakesijoitukset, kiinteistösijoitukset, aluevalvonta ja ulkomaiset toimipisteet	Riskienhallinta, toimeenpano- ja palveluprosessit, cash management, säilytykset, tietohallinto ja -järjestelmät, verkkopalveluiden kehittäminen, laki- ja sopimusasiat
Raha-, valuutta- ja velkapääomamarkkinat Antti Heinonen	Corporate finance Jarmo Tiihonen	Liiketoiminta Timo Teinilä	Kiinteistösijoitukset Kari Karvonen	Riskienhallinta Jouko Pölönen
Rahoitusyhtiöpalvelut Pekka Hujala	Pankkiiriliike ja sijoitustutkimus Klaus Tuori	Liiketoiminnan tuki Juha Harsu	Varainhallinta ja ulkomaantoiminta Jorma Alanne	Tietojärjestelmät Simo Virkki
Yrityspankki Jarmo Viitanen **	Kauppojen selvitys ja hallinto Rami Kinnala	Varallisuudenhoito Jussi Huttunen		Treasury- ja pääomamarkkinapalvelut Ville-Pekka Veijola
Suurasiakkaat Kai Heinonen	Omaisuudenhoito Matti Rantalainen			Yrityspalvelut Markku Vehmas
Pk-yritys- ja yhteisöasiakkaat Hannu Jaatinen	Private Mikael Fast			Laki- ja sopimusasiat Jari Jaulimo

*Johtokunnan jäsen ** Johtokunnan varajäsen

Yhteystiedot

OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj

Teollisuuskatu 1b
PL 308, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 4041
Telekopio (09) 404 3646
www.oko.fi
etunimi.sukunimi@oko.fi

Rahoitusyhtiöpalvelut, aluetoimipisteet:

Kuopion alue
Puijonkatu 25 A, 70100 Kuopio
Puhelin (017) 198 396

Lahden alue
Aleksanterinkatu 20, 15140 Lahti
Puhelin (03) 887 4844

Oulun alue
Isokatu 19 A 7, 90100 Oulu
Puhelin (08) 311 6616

Tampereen-Pohjanmaan alue
Hämeenkatu 12 B, 33100 Tampere
Puhelin (03) 256 6755

Turun alue
Maariankatu 4, 20100 Turku
Puhelin (02) 275 8080

Pietarin edustusto

36, nab.r. Moika
3rd Floor, Office 333
R-191 186 St. Petersburg
Postiosoite:
PL 301, 53501 Lappeenranta
Puhelin +7 812 326 1891
Telekopio +7 812 326 1890
etunimi.sukunimi@okobank.spb.ru

Tallinnan edustusto

Harju 6, EE-10130 Tallinn
Puhelin +372 631 0590
Telekopio +372 631 0594
etunimi.sukunimi@okobank.com

Tukholman konttori

(toiminta lakkaa 30.6.2003)
Brunkebergstorg 5, 6tr
PO Box 16 410
S-103 27 Stockholm
Puhelin +46 8 412 8900
Telekopio +46 8 412 8919
etunimi.sukunimi@okobanken.se

Okopankki Oyj

Mikonkatu 11 A
PL 670, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 12 901
Telekopio (09) 1290 9787

Konttorit:

Helsinki

Alexi, Aleksanterinkatu 19
Arkadia, Arkadiankatu 23
Bulevardi, Bulevardi 5
Hakaniemi, Hakaniemenranta 1
Herttoniemi, Hiihtomäentie 14
Itäkeskus, Turunlinnantie 14
Järjestöpankki, Hakaniemenranta 1
Lauttasaari, Lauttasaarentie 28–30
Malmi, Malmin kauppatie 18
Mikonkatu, Mikonkatu 13
Munkkivuori, Raumantie 1
Oulunkylä, Kylänvanhimmantie 29
Pasila, Opastinsilta 7
Pitäjänmäki, Sulkapolku 2
Tullinpuomi, Mannerheimintie 114

Opstock Private

Mikonkatu 11 A

Espoo

Iso Omena, Piispansilta 11
Leppävaara, Läkkipänpätkä 4
Tapiola, Länsituulentie 8

Vantaa

Korso, Merikotkanpolku 2
Myyrmäki, Myyrmäenraitti 2
Tikkurila, Kielotie 11

Palvelupisteet:

Helsinki

Kauppakeskus Itäkeskus, Itäkatu 7
Kauppakeskus Ruoholahti, Itämerenkatu 21
Kauppakeskus Columbus, Vuotie 45

Espoo

Kauppakeskus Espoontori, Kamreerintie 3
Kauppakeskus Iso Omena, Piispansilta 11

Vantaa

Kauppakeskus Myyrmäki, Iskoskuja 3

Puhelinpalvelu

0100 0500

Opstock Oy

PL 362, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 40 465
Telekopio (09) 404 4490

OKO Venture Capital Oy

PL 308, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 4041
Telekopio (09) 404 4209

OKO 100 vuotta

- 1902** OKO, alkuperäiseltä nimeltään Osuuskassojen Keskuslainarahasto Osakeyhtiö perustettiin 14. toukokuuta Helsingissä. Se kanavoi valtiolta ottamiaan lainoja osuuskassoille, joiden tavoitteena oli maaseutuväen elinolojen parantaminen.
- 1915** OKO sai oikeuden myöntää luottoja osuuskassojen ohella myös muille osuustoiminnallisille yrityksille.
- 1920** OKO sai luvan ottaa vastaan talletuksia yleisöltä.
- 1930** OKO otti ensimmäisen ulkomaisen lainan Ranskan pääomamarkkinoilta.
- 1941** OKO aloitti kiinnitysluottopankkitoiminnan.
- 1944** OKOn nimi muutettiin Osuuskassojen Keskus Oy:ksi.
- 1955** OKO sai oikeuden myöntää lainoja pienteollisuudelle.
- 1970** OKO siirtyi liikepankkilain alaiseksi. Nimi muutettiin Osuuspankkien Keskuspankki Oy:ksi. Toiminnan painopiste alkoi siirtyä liikepankkitoimintaan. Loputkin lainanannon rajoitukset poistuivat.
- 1975** OKO aloitti rahoitusyhtiötoiminnan.
- 1975** OKO liittyi pankkien kansainvälisen yhteistyöverkoston perustamaan SWIFT-maksuliikejärjestelmään.
- 1977** OKO ja viisi keskieuropalaista pankkia perustivat osuustoiminnallisten keskuspankkien Unico-ryhmän Lontoossa.
- 1987** OKO aloitti sijoitusrahastotoiminnan.
- 1989** OKO listautui Helsingin Pörssiin ja sai noin 60 000 osakkeenomistajaa.
- 1990** OKO aloitti investointipankkitoiminnan.
- 1996** OKOn Vähittäispankkitoiminta laajeni merkittävästi Okopankki Oy:n perustamisen myötä.
- 2002** OKO on menestyvä suomalainen pankki, joka palvelee yrityksiä, sijoittajia ja pääkaupunkiseudun henkilöasiakkaita sekä toimii Osuuspankkiryhmän keskuspankkina.

OKO OSUUSPANKKIEN KESKUSPANKKI OYJ

TILINPÄÄTÖS 2002

OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj

Postiosoite: PL 308, 00101 Helsinki

Käyntiosoite: Teollisuuskatu 1b, 00510 Helsinki

Puhelin: (09) 4041, Telekopio: (09) 404 3646

Internet-osoite: www.oko.fi, sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@oko.fi

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj:n (OKO) ja sen konsernin tilinpäätös on laadittu ja esitetty luottolaitostoiminnasta annetun lain säännösten, valtiovarainministeriön 31.12.2002 voimaan tulleen luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevan asetuksen ja Rahoitustarkastuksen 30.6.1998 voimaan tulleiden määräysten mukaisesti.

TIETOA OSAKKEENOMISTAJILLE

OKOn varsinainen yhtiökokous pidetään Finlandia-talossa 3.4.2003 klo 13.30. Johtokunta esittää, että osinkona jaetaan A-sarjan osakkeille 0,75 euroa/osake ja K-sarjan osakkeille 0,70 euroa/osake. Yhtiökokouksen päättämä osinko maksetaan osakkaalle, joka johtokunnan vahvistamana osingonjaon täsmäytyspäivänä 8.4.2003 on merkitty Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään omistajaluetteloon. Yhtiökokoukselle esitetään, että osinko maksetaan täsmäytysajan päätyttyä 15.4.2003.

SISÄLTÖ

Johtokunnan toimintakertomus	3
Liiketoiminnan tulos ja taloudellinen asema	3
Tulos	3
Tase	4
Taseen ulkopuoliset erät	6
Vakavaraisuus	6
Riskiasema	6
Yhteisvastuu	11
Talletus- ja sijoittajasuoja	11
Muutos konsernirakenteessa	11
Tilikauden jälkeiset tapahtumat	12
Näkyvät	12
Emopankki OKO	12
Osakepääoma ja osakelajit	12
Osakkeenomistajat	13
Tukholman sivukonttori ja edustustot	13
Hallinto	13
Johtokunta	13
Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	14
Riskienhallinnan periaatteet	18
Konsernin tuloslaskelma	27
Konsernitase	28
Konserniaikasarjat 1998 – 2002	30
OKOn tuloslaskelma	31
OKOn tase	32
Tilinpäätöksen liitetiedot	34
Tunnuslukujen laskentakaavat	50
Johtokunnan esitys jakokelpoisten varojen käsittelemisestä	51
Tilintarkastuskertomus	52
Hallintoneuvoston lausunto	53

JOHTOKUNNAN TOIMINTAKERTOMUS

LIIKETOIMINNAN TULOS JA TALOUDELLINEN ASEMA

TULOS

Konsernin liikevoitto oli 96 miljoonaa euroa. Se heikkeni edellisestä vuodesta 15 miljoonaa euroa. Tulosta alensi etenkin Henkivakuutusosakeyhtiö Aurumin tappio, joka oli seurausta osakekurssien huomattavasta laskusta. Aurum oli OKOn osakkuusyhtiö, jonka tuloksesta 49,9 prosenttia yhdisteltiin OKOn konsernitulokseen. Aurumista yhdistelty tulos oli 20 miljoonaa euroa negatiivinen, kun se vuotta aikaisemmin oli 0,5 miljoonaa euroa positiivinen.

OKOn sijoitukset Pohjola-Yhtymä Oyj:n osakkeisiin paransivat liikevoittoa lähes 10 miljoonaa euroa, kun niiden vaikutus vertailukaudella oli 13 miljoonaa euroa negatiivinen. Pohjolan osakkeista saatiin huhtikuussa yli 7 miljoonan euron osingot yhtiöveron hyvityksineen. Osakkeet myytiin saman kuukauden lopussa, jolloin tuloutui lisäksi runsaat 2 miljoonaa euroa. Pohjolan osakkeiden omistus paransi liikevoittoa vuosina 2000–2002 yhteensä lähes 32 miljoonaa euroa, mikä vastaa noin 30 prosentin tuottoa sitoutuneelle pääomalle ennen rahoituskustannusta.

OKOn neljästä liiketoiminta-alueesta muodostuvan perusliiketoiminnan liikevoitto oli 119 miljoonaa euroa, eli 7 miljoonaa euroa vertailukautta alempi. Liikevoitto pieneni Vähittäispankkitoiminnassa sekä Keskuspankkitoiminnassa ja varainhallinnassa.

Oman pääoman tuotto laski edellisen vuoden 13,0 prosentista 10,0 prosenttiin ja osakekohtainen tulos 1,68 eurosta 1,34 euroon. Oman pääoman tuotto ilman Aurumista yhdisteltyä tulosta ja Pohjolan osakkeisiin tehtyjen sijoitusten nettotuottoja oli 12,0 prosenttia. Vuonna 2001 vastaava luku oli 14,3 prosenttia. Kulujen suhde tuottoihin oli 56 prosenttia, kun se vuonna 2001 oli 51 prosenttia. OKOn pitkän aikavälin tavoitetaso oman pääoman tuotolle on 14 prosenttia ja kulu-tuotto-suhteelle 55 prosenttia.

Tuloskehitys	2002	2001	Muutos
Milj. e			%
Tuotot	255	270	-5
Kulut	144	136	6
Luottotappiot ja arvonalentumiset	-2	25	
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyistä yhtiöistä	-17	2	
Liikevoitto	96	111	-13

Konsernin rahoituskate oli 161 miljoonaa euroa ja saamistodistusten kaupan nettotuotot olivat 17 miljoonaa euroa tappiolliset. Rahoituskate kasvoi 10 miljoonaa euroa, ja saamistodistusten kaupan nettotuottojen tappio oli 12 miljoonaa euroa suurempi kuin edellisenä vuonna.

Rahoituskate ilman treasury-toiminnan rahoituskatetta oli 119 miljoonaa euroa. Korkotason laskun ja Vähittäispankkitoiminnan asiakasmarginaalien kaventumisen johdosta rahoituskate oli samantasoinen kuin edellisenä vuonna, vaikka luottokanta kasvoi tuntuvasti.

Treasury-toiminnan rahoituskate kasvoi 10 miljoonaa euroa 43 miljoonaan euroon. Treasury-toiminnasta rahoituskatteeseen ja arvopaperikaupan nettotuottoihin kirjattu tulos saamistodistusten kaupan tuotot mukaan lukien oli yhteensä 25 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2001 oli 27 miljoonaa euroa.

Osakekaupan nettotuotot olivat vajaat 4 miljoonaa euroa voitolliset, kun ne edellisenä vuonna olivat 11 miljoonaa euroa tappiolliset. Osakekaupan nettotuottoja paransi edellä mainittu Pohjolan osakkeiden myynnistä saatu runsaan 2 miljoonan euron tuotto. Vuotta aikaisemmin Pohjolan osakkeista kirjattiin 13 miljoonan euron hinnanlasku. Noteerattujen osakkeiden kirjaimattomat arvonnousut olivat vuoden lopussa 3 miljoonaa euroa eli samansuuruiset kuin vuotta aikaisemmin.

Valuuttatoiminnan nettotuotot kasvoivat 2 miljoonaa euroa runsaaseen 7 miljoonaan euroon.

Osinkotuotot olivat 13 miljoonaa euroa eli 22 miljoonaa euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Osinkotuotot ilman Pohjolan osinkoja olivat 5 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2001 olivat 6 miljoonaa euroa.

Nettomääräisesti palkkiotuottoja kertyi 55 miljoonaa euroa eli miljoona euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Antolainauspalkkiot kasvoivat 16 prosenttia, mikä johtui luottokannan voimakkaasta kasvusta. Nettopalkkiotuotot arvopapereiden välityksestä sen sijaan pienenivät 23 prosenttia. Ne alenivat osakekurssien laskun aiheuttaman sijoittajien epävarmuuden sekä kiristyneen kilpailun johdosta.

Nettopalkkiotuotot Milj. e	2002	2001	Muutos %
Antolainauksesta	12	10	16
Maksuliikkeestä	13	12	2
Arvopapereiden välityksestä	11	15	-23
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	1	1	67
OmaisuuDENhoidosta	9	9	-3
Takauksista	4	4	6
Muut palkkiotuotot	4	4	2
Yhteensä	55	56	-2

Liiketoiminnan muut tuotot olivat 19 miljoonaa euroa eli 7 miljoonaa euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Vuokra- ja osinkotuotot kiinteistöomistuksista pysyivät lähes ennallaan, mutta kiinteistöomaisuuden myynneistä saadut luovutusvoitot vähenivät selvästi. Niitä kertyi miljoonaa euroa, eli 4 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisvuonna.

Kulut ilman palkkiokuluja kasvoivat 6 miljoonaa euroa eli 5 prosenttia 130 miljoonaan euroon. Kulut kasvoivat erityisesti Vähittäispankkitoiminnassa.

Hallintokulut kasvoivat 6 prosenttia. Hallintokulujen 96 miljoonan euron kokonaismäärästä henkilöstöku- lujen osuus oli runsaat puolet. Ne kasvoivat noin 15 prosenttia. Todellinen kasvu oli kuitenkin 10 prosenttia, sillä vertailukauden henkilöstökuluja pienensi Osuuspankki- en Eläkesäätiön maksama 2 miljoonan euron suuruinen erityisvastuun palautus yhtiöveron hyvityksineen. Kon-

serniyhtiöiden palveluksessa oli vuoden aikana keski- määrin 1 117 henkilöä, mikä oli runsaat 4 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden lopussa hen- kilöstön määrä oli 1 093.

Poistojen määrä pysyi lähes edellisen vuoden tasolla 11 miljoonassa eurossa ja liiketoiminnan muiden kulu- jen määrä 23 miljoonassa eurossa.

Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yri- tysten tuloksista oli 17 miljoonaa euroa negatiivinen. Edellisenä vuonna se oli 2 miljoonaa euroa positiivinen. Osakkuusyhtiö Aurumista yhdistelty tulos oli 20 mil- joonaa euroa tappiollinen, kun se vuonna 2001 oli 0,5 miljoonaa euroa voitollinen. Osuus OP-Kotipankki Oyj:n tuloksesta oli miljoona euroa ja muiden osak- kuusyhtiöiden tuloksista yhteensä miljoona euroa.

Tilinpäätössiirtojen, verojen ja vähemmistön osuu- den jälkeen tilivuoden voitto oli 62 miljoonaa euroa.

TASE

Tase oli 12,7 miljardia euroa. Se oli hieman suurempi kuin edellisen vuoden lopussa. Vuoden 2001 lopussa tase kasvoi, kun likvidejä vakuusvaroja lisättiin euron käyttöönoton yhteydessä. Kyseiset vakuusvarat purettiin vuoden 2002 alussa. Luottokanta kasvoi kertomus- vuonna voimakkaasti, ja kasvu rahoitettiin pääosin vä- hentämällä likvidejä varoja.

Konsernin tase Milj. e	31.12.2002	31.12.2001	Muutos %
Luottokanta	6 746	5 935	14
Saamiset luottolaitoksilta	1 816	1 542	15
Saamistodistukset	3 245	4 314	-25
Muut vastaavat	901	859	5
Vastaavaa	12 709	12 650	0
Yleisön talletukset	1 926	1 958	-2
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	4 152	4 897	-15
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	4 144	3 365	23
Muut vastattavat	1 853	1 812	2
Oma pääoma	633	618	2
Vastattavaa	12 709	12 650	0

LUOTONANTO JA SIOITUKSET

Luottokanta leasingkohteet mukaan lukien kasvoi 14 prosenttia 6,7 miljardiin euroon. Yrityspankkitoiminnassa luottokanta kasvoi 13 prosenttia ja Vähittäispankkitoiminnassa 17 prosenttia. Luottokannan osuus taseesta oli 53 prosenttia, kun se vuotta aikaisemmin oli 47 prosenttia.

Saamiset luottolaitoksilta kasvoivat 1,8 miljardiin euroon edellisen vuoden 1,5 miljardista eurosta, mikä johtui pääosin osuuspankeille myönnettyjen luottojen kasvusta. Saamiset osuuspankeilta olivat yhteensä 1,3 miljardia euroa, eli 0,3 miljardia euroa suuremmat kuin vuotta aikaisemmin. Luottolaitossaamisten osuus taseesta oli 14 prosenttia.

Saamistodistusten määrä oli 3,2 miljardia euroa, mikä oli 1,1 miljardia euroa pienempi kuin vuoden 2001 lopussa. Vuoden 2001 lopussa keskuspankkirahoituksen oikeuttavien saamistodistusten määrää lisättiin ennakkoon jaettujen eurojen ja markkaseteleiden ennakkopalautusten vakuudeksi Suomen Pankille. Kertomusvuoden alussa nämä vakuussalkut purettiin. Saamistodistusten osuus taseesta väheni edellisvuoden lopun 34 prosentista 26 prosenttiin.

Muiden osakkeiden kuin kiinteistöyhtiöosakkeiden määrä oli vuoden lopussa 150 miljoonaa euroa. Se laski vuodessa 10 miljoonaa euroa, mikä johtui etenkin Pohjan osakkeiden myynnistä.

Kiinteistöomistuksia vähennettiin edelleen kertomusvuonna. Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden kirjanpitoarvo aleni 2 miljoonaa euroa 159 miljoonaan euroon. Kiinteistöomistuksiin sitoutunut pääoma väheni puolestaan 6 miljoonaa euroa 182 miljoonaan euroon. Omassa käytössä oleviin kiinteistöihin oli sitoutunut pääomaa 42 miljoonaa euroa. Kiinteistöomistuksiin sitoutuneen pääoman osuus taseesta oli vuoden lopussa runsas prosentti.

TALLETUKSET JA MUUT VELAT

Sijoitusrahasto- ja vakuutusäästötuotteiden voimakas kysyntä vähensi asiakkaiden varoja talletustileillä. Yleisön talletusten määrä väheni kertomusvuonna 2 prosenttia 1,9 miljardiin euroon. Niiden osuus konsernin taseesta oli 15 prosenttia.

Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille vähenivät 0,7 miljardia euroa 4,2 miljardiin euroon. Näistä veloista 3,2 miljardia euroa eli 77 prosenttia oli osuuspankkien OKOon tekemiä talletuksia. Osuuspankkien talletukset OKOssa kasvoivat vajaat 0,1 miljardia euroa, mikä johtui kassavarantotalletuksista. Velat Suomen Pankille olivat 0,6 miljardia euroa, kun niiden määrä vuotta aiemmin oli 1,1 miljardia euroa. Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille olivat 33 prosenttia konsernin taseesta vuoden lopussa.

Yleiseen liikkeeseen laskettujen velkakirjojen määrä oli vuoden lopussa 4,1 miljardia euroa, eli 0,8 miljardia euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Sijoitustodistusvelat kasvoivat 0,4 miljardia euroa 2,8 miljardiin euroon. Lisäksi Euro Commercial Paper -ohjelman puitteissa liikkeeseen lasketut lainat lisääntyivät 0,4 miljardia euroa. Joukkovelkakirjalainojen määrä sen sijaan pysyi edellisvuoden lopun tasolla eli miljardissa eurossa. Yleiseen liikkeeseen laskettujen velkakirjojen osuus konsernin taseesta oli 33 prosenttia.

Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla, olivat 0,4 miljardia euroa. Niiden määrä oli 0,1 miljardia euroa pienempi kuin vuotta aikaisemmin ja osuus konsernin taseesta oli 3 prosenttia. Kesäkuussa OKO laski liikkeeseen ylempiin toissijaisiin omiin varoihin luettavan 50 miljoonan euron perpetuaalilainan. Syyskuussa pankki maksoi ennaikaisesti takaisin 135 miljoonan Yhdysvaltain dollarin perpetuaalilainan ja 29 miljoonan euron debentuurilainan, mihin Rahoitustarkastus myönsi luvat kesä-heinäkuussa. Toissijaisiin omiin varoihin ei ole sisällytetty 20 miljoonan Yhdysvaltain dollarin debentuurilainaa, jonka ennaikaiseen takaisinostoon Rahoitustarkastus myönsi luvan toisella vuosineljänneksellä ja josta vuoden loppuun mennessä oli ostettu takaisin puolet. Lisäksi OKO laski syyskuussa liikkeeseen alempiin toissijaisiin omiin varoihin luettavan 50 miljoonan euron debentuurilainan.

OMA PÄÄOMA

Oma pääoma oli vuoden lopussa 633 miljoonaa euroa, eli 15 miljoonaa euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Jakokelpoinen oma pääoma oli vajaat 105 miljoonaa euroa.

TASEEN ULKOPUOLISET ERÄT

Takausten ja muiden taseen ulkopuolisten sitoumusten määrä oli vuoden lopussa 3,2 miljardia euroa eli 0,3 miljardia euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Takausten ja takuuvastuiden määrä kasvoi 0,1 miljardia euroa eli 10 prosenttia. Vuoden lopussa niitä oli yhteensä 1,2 miljardia euroa. Käyttämättömien luottojärjestelyjen määrä kasvoi 0,2 miljardia euroa eli 17 prosenttia 1,6 miljardiin euroon.

Epävarmuus leimasi rahoitusmarkkinoita yhä kertomusvuonna. OKO pienensi korkoriskiään pääasiassa koronvaihtosopimuksilla. Johdannaissopimusten luotovasta-arvo kasvoi 122 miljoonaa euroon eli 47 miljoonaa euroa edellisvuoden lopusta.

VAKAVARAISUUS

Konsernin vakavaraisuussuhde oli 11,1 prosenttia eli 1,7 prosenttiyksikköä alempi kuin vuotta aikaisemmin. Pääomien käyttöä tehostettiin vähentämällä toissijaisia omia varoja suunnitelmallisesti. Niiden määrä pieneni 55 miljoonaa euroa.

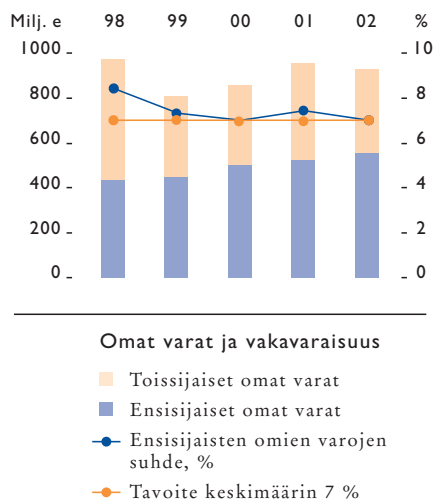
Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla oli 7,0 prosenttia, mikä vastasi konsernin pitkän aikavälin tavoitetasoa. Ensisijaisten omien varojen määrä kasvoi 31 miljoonaa euroa. Tilikauden voitosta on vähennetty johtokunnan osingonjakoesityksen mukainen osinkosuus.

Riskipainotetut sitoumukset kasvoivat vuodessa 12 prosenttia.

Milj. e	31.12.2002	31.12.2001
Omat varat		
Ensisijaiset	561	530
Toissijaiset	366	421
Vähennykset	-33	-36
Yhteensä	894	915
Riskipainotetut saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset	8 039	7 150
Vakavaraisuussuhde, %	11,1	12,8
Ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhde, %	7,0	7,4

Vakavaraisuussuhde oli vuoden 2000 lopussa 11,4 prosenttia, vuoden 1999 lopussa 12,5 prosenttia ja vuoden 1998 lopussa 16,2 prosenttia.

Osuuspankkiryhmän vakavaraisuussuhde nousi 15,2 prosenttiin edellisen vuoden lopun 15,1 prosentista. Vuonna 2000 vastaava luku oli 13,7 prosenttia, vuonna 1999 12,4 prosenttia ja vuoden 1998 luku oli 12,2 prosenttia.

RISIKIASEMA

RISKINKANTOKYKY

Riskinkantokyky oli vuoden lopussa tavoitetason mukainen, vaikka riskipainotetut sitoumukset kasvoivat edellisestä vuodesta 12 prosenttia.

Riskienhallintaa ja ohjausta on seikkaperäisesti kuvattu tilinpäätöksen sivuilla 18 – 26.

LUOTTORISIKIASEMA

Vuoden 2002 lopussa konsernin kokonaisvastuut, tase- ja taseen ulkopuoliset erät mukaan lukien, olivat 15,4 miljardia euroa eli 2 prosenttia suuremmat kuin vuotta aiemmin. Julkisyhteisöjen sekä rahoitus- ja vakuutuslaitosten vastuut supistuivat merkittävästi verrattuna vuoden 2001 loppuun, jolloin varauduttiin euron käyttöön-ottoon käteisvaluuttana.

Taseen ulkopuolisten erien osuus kokonaisvastuista oli 3,5 miljardia euroa. Taseen ulkopuoliset erät koostuivat pääasiassa takauksista, käyttämättömistä limiiteistä, nostamattomista luotoista ja johdannaissopimusten luottovasta-arvoista.

Kokonaisvastuut asiakasryhmittäin

Asiakasryhmä	31.12.2002		31.12.2001	
	Mrd. e	%	Mrd. e	%
Yritykset	6,4	42	5,6	37
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	3,6	23	3,8	25
Yksityisasiakkaat	1,7	11	1,5	10
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1,1	7	1,0	6
Julkisyhteisöt	0,7	5	1,6	11
Muut	1,8	12	1,5	10
Yhteensä	15,4	100	15,1	100

Kokonaisvastuiden asiakasryhmittelyä on tarkennettu. Voittoa tavoittelemattomiin yhteisöihin on luettu asuntoyhteisöjen lisäksi myös asunto- ja asuinkiinteistöjen hallinta -toimialan vastuut. Tältä osin asiakasryhmittely poikkeaa viranomaisraportoinnin sektorijaosta. Vertailuvuoden tiedot on tarkennettu vastaavalla tavalla.

Merkittävin osa kokonaisvastuista eli 42 prosenttia muodostui yritysasiakkaiden vastuista.

Yritysasiakkaisiin liittyvä luottoriski syntyy yrityksille tarjottavista rahoituspalveluista sekä rahamarkkina-, pääomamarkkina- ja valuuttakaupan palveluista.

Yritysvastuut kasvoivat edellisen vuoden lopusta 0,8 miljardia euroa eli 15 prosenttia. Suurten, luottokelpoisuudeltaan hyvien yritysasiakkaiden vastuiden osuus yritysvastuiden kasvusta oli huomattava.

Suuret asiakasvastuut kasvoivat edellisestä vuodesta 0,7 miljardia euroa. Niiden määrä vuoden 2002 lopussa oli 2,3 miljardia euroa eli 258 prosenttia konsernin omista varoista. Suuret asiakasvastuut muodostuivat 18 asiakaskonsernista ja niiden yhteenlasketut vastuut olivat 36 prosenttia yritysvastuista. Suuriksi asiakasvastuiksi lasketaan ne yritysasiakkaat, joiden vastuut ylittävät 10 prosenttia konsernin omista varoista. Vuoden 2002 lopussa konsernin omat varat olivat 894 miljoonaa euroa.

Konsernin luottoriskipolitiikan mukaan yksittäisen toimialan osuus yritysvastuista saa olla enintään 18 prosenttia.

Yritysvastuut toimialoittain	31.12.2002	31.12.2001
Toimiala	%	%
Metalliteollisuus	16	14
Metsäteollisuus	13	13
Rakentaminen	12	11
Kauppa	10	11
Elintarviketeollisuus	9	9
Muu teollisuus	8	7
Energian tuotanto	6	7
Kuljetus ja liikenne	5	5
Palvelut	5	4
Muiden kiinteistöjen hallinta	4	4
Tietoliikenne ja elektroniikka	4	4
Viestintä ja kustantaminen	3	5
Muut toimialat	5	6
Yhteensä	100	100

Metalliteollisuustoimialan vastuiden suhteellinen osuus kasvoi edellisestä vuodesta 2 prosenttiyksikköä. Muilta osin yritysvastuiden toimialajakaumassa ei tapahtunut olennaista muutosta vuoden 2002 aikana. Neljä suurinta toimialaa olivat edelleen metalliteollisuus, metsäteollisuus, rakentaminen ja kauppa. Muiden toimialojen suhteelliset osuudet olivat alle 10 prosenttia yritysvastuiden määrästä. Tietoliikenne ja elektroniikka -toimialan vastuut olivat noin 250 miljoonaa euroa eli 4 prosenttia yritysvastuista.

Suurimman toimialan eli metalliteollisuuden vastuista 60 prosenttia oli rating-luokkiin 1–4 (vastaa kansainvälisten luokituslaitosten määritelmää investointitason yrityksistä) kuuluvien yritysten vastuuta. Kahden heikoimman rating-luokan osuus metalliteollisuuden vastuista oli 0,1 prosenttia.

Yritysvastuut rating-luokittain

OKOn rating-luokka	S&P vastaavuus	31.12.2002 Mrd. e	%
1 – 2	AAA – A-	0,1	2
3 – 4	BBB+ – BBB-	2,7	42
5 – 6	BB+ – BB	1,6	25
7 – 8	BB- – B+	1,0	15
9 – 10	B – C	0,3	5
11 – 12	D	0,0	0
Luokittelematon		0,7	11
Yhteensä		6,4	100

Luottokelpoisuusluokittain tarkasteltuna luokkiin 1 - 4 kuuluvien yritysten vastuuden määrä oli 2,8 miljardia euroa eli 44 prosenttia yritys vastuista. Kahteen heikoimpaan luokkaan (11 - 12) kuuluvien yritysten vastuut olivat 15 miljoonaa euroa eli 0,2 prosenttia yritys vastuista.

Luokittelemattomien vastuuden 0,7 miljardin euron kokonaismäärästä suurin osa oli elinkeinonharjoittajille ja kiinteistöyhtiöille myönnettyjä luottoja. Luokittelemattomissa yritys vastuissa on myös sellaisten yhtiöiden vastuuta, joiden emoyhtiöllä on sisäinen rating ja joiden emo on antanut takauksen tytäryhtiönsä vastuista. Edellä esitetystä taulukosta nähdään, että vastuut sisältyvät luokittelemattomiin, vaikka ne riskinäkökulmasta kuuluvat emoyhtiöiden rating-luokkiin.

Parhaisiin luottokelpoisuusluokkiin kuuluvien yritysten vastuut ovat usein ilman turvaavaa vakuutta, mutta tällöin käytetään aktiivisesti rahoittajan asemaa turvaavia kovenantteja.

Heikoimpiin luottokelpoisuusluokkiin kuuluvien yritysten rahoitusta on luottoriskipolitiikassa rajoitettu asettamalla vakuusvajeelle enimmäismäärä. Näihin kuuluvia asiakkaita voidaan tapauskohtaisesti rahoittaa turvaavin vakuuksin.

Rahoituslaitokset ovat merkittävä vastapuoli raha-, valuutta- ja pääomamarkkinoilla käytävässä kaupassa. Rahoitus- ja vakuutuslaitoksiin liittyvä luottoriski syntyy annetuista talletuksista ja sijoituksista rahoitus- ja vakuutuslaitosten liikkeeselaskemiin arvopapereihin. Rahoitus- ja vakuutuslaitosasiakkaiden osuus kokonais vastuista oli vuoden 2002 lopussa 3,6 miljardia euroa eli 23 prosenttia.

Yksityisasiakkaiden luottoriski liittyy lähinnä Okopankki Oyj:n toimintaan. Vuoden 2002 lopussa yksityisasiakkaiden vastuut olivat 1,7 miljardia euroa eli 11 prosenttia kokonais vastuista. Yksityisasiakkaiden vastuut kasvoivat edellisen vuoden lopusta 0,2 miljardia euroa eli 19 prosenttia. Suurin osa yksityisasiakkaiden vastuista oli asuntoluottoja.

Voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen vastuut kasvoivat 11 prosenttia edellisestä vuodesta. Voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen vastuista 89 prosenttia koostui asuntoyhteisöjen ja yleishyödyllisten rakennuttajien vastuista.

Julkisyhteisöjen vastuut vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 900 miljoonaa euroa. Julkisyhteisöjen vastuuden osuus kokonais vastuista oli 5 prosenttia, kun se vuotta aiemmin oli 11 prosenttia.

Ryhmään muut sisältyy osuuspankkien ja OPK-yhteisöjen vastuut, jotka kasvoivat 0,3 miljardia euroa vuoden 2001 lopusta.

Maariski syntyy ulkomaisesta riskinotosta. Suurin osa maariskistä muodostuu ulkomaisille pankeille annetuista talletuksista ja sijoituksista ulkomaisiin joukko-velkakirjalainoihin. Kaupan rahoituksen ja maksuliikenteen osuus maariskistä on vähäinen.

Ensisijaisen maariskin määrä, pois lukien Suomi, oli vuoden 2002 lopussa 1,3 miljardia euroa. Kahteen parhaaseen maariskiryhmään (1 ja 2) kuuluvien vastuuden osuus oli 98 prosenttia, kun se vuotta aiemmin oli 96 prosenttia.

Ensisijainen maariski ryhmittäin

OKOn maariski- ryhmä	Moody'sin vastaavuus	31.12.2002 Milj. e	%	31.12.2001 Milj. e	%
Ryhmä 1	Aaa	1 260	93	932	83
Ryhmä 2	Aa1 – A3	80	6	154	14
Ryhmä 3	Baa1 – Baa3	3	0	33	3
Ryhmä 4	Ba1 – B3	17	1	9	1
Ryhmä 5	Caa1 – C	2	0	1	0
Yhteensä		1 362	100	1 129	100

Maariskiryhmiin 3, 4 ja 5 kuuluviin maihin kohdistuva riskinotto liittyy lähinnä kaupan rahoitukseen, sillä treasury-liiketoiminta on rajattu maariskiryhmiin 1 ja 2 kuuluviin maihin.

Järjestämättömien ja nollakorkoisten saamisten määrä vuoden 2002 lopussa oli 16 miljoonaa euroa. Niiden määrä laski edellisen vuoden loppuun verrattuna 3 miljoonaa euroa. Järjestämättömien ja nollakorkoisten saamisten osuus luotto- ja takauskannasta oli vuoden 2002 lopussa 0,2 prosenttia. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 0,3 prosenttia.

Uusia luotto- ja takaustappioita sekä luottotappiovarauksia kirjattiin 6 miljoonaa euroa eli 2 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Näistä miljoonaa euroa oli aikaisemmin kirjattu pakollisena varauksena. Luottotappiopalausten ja purettujen luottotappiovarauksien yhteismäärä oli 8 miljoonaa euroa. Luotto- ja takaustappioiden nettomääräinen tulosvaikutus oli 2 miljoonaa euroa positiivinen, eli 2 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2001. Konsernin saamia pienentäviä luottotappiovarauksia oli vuoden 2002 lopussa 27 miljoonaa euroa.

Vuonna 2002 nettomääräisten luotto- ja takaustappioiden osuus vuosituotoista oli -0,7 prosenttia ja luotto- ja takauskannasta -0,02 prosenttia, kun ne vuotta aiemmin olivat -1,5 prosenttia vuosituotoista ja -0,1 prosenttia luotto- ja takauskannasta.

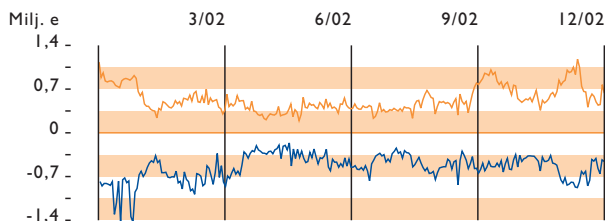
Konsernin luottoriskiasema on edelleen pysynyt hyvänä. Luottotappioiden ei odoteta kasvavan merkittävästi tulevana vuonna, mikäli toimintaympäristössä tai asiakkaiden taloudellisessa tilanteessa ei tapahdu odottamattomia muutoksia. Arvio perustuu ongelmaluottojen vähäiseen määrään, kokonaisvastuiden riittävään hajauttamiseen asiakasryhmittäin, yritysvastuiden hyvään jakautumiseen toimialoittain ja niiden keskittymiseen investointitason yrityksiin.

MARKKINARISKIASEMA

Konsernin markkinariskit pysyivät koko vuoden suhteellisen maltillisilla tasoilla. Riskin hajauttamisesta eri riskilajeihin saatava hyöty eli portfolioefekti oli merkittävä.

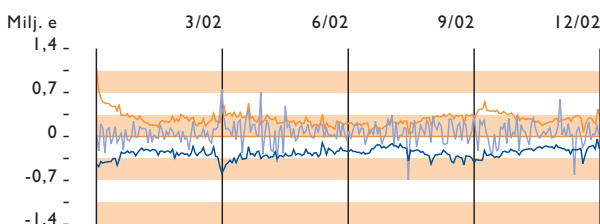
Välillisiä markkinariskejä syntyi myös osakkuusyrityksi Aurumin positioista, mutta ne eivät sisälly tarkasteltaviin lukuihin.

Pohjolan osakkeiden myynti pienensi OKOn osakeriskin VaR-lukua 0,47 miljoonaa euroa ja kokonaisVaR-lukua 0,3 miljoonaa euroa.

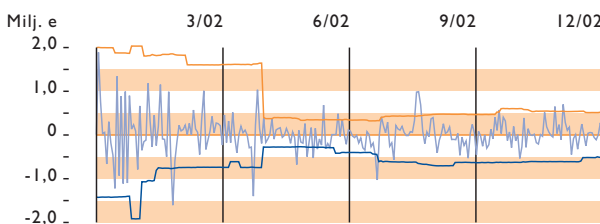
Korkoriskin VaR 2002

97,5% fraktiili VaR (2,5%)

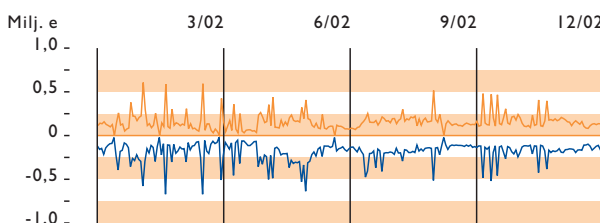
Varainhallinnan korkoriskin VaR 2002

97,5% fraktiili Backtest VaR (2,5%)

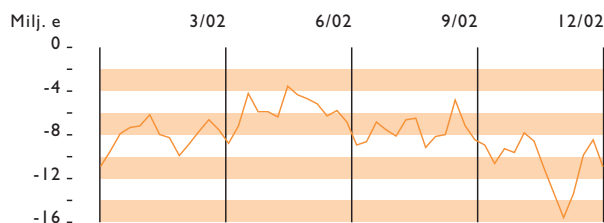
Osake VaR 2002

97,5% fraktiili Backtest VaR (2,5%)

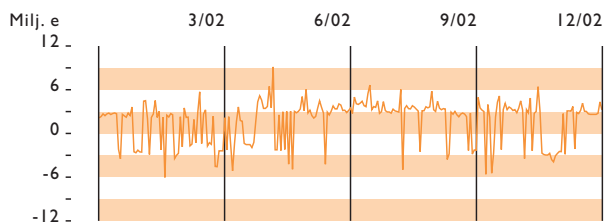

Valuutta VaR 2002

97,5% fraktiili VaR (2,5%)

OKO-konsernin euro-määräinen korkoriski 2002

OKOn kokonaisnettovaluuttaositio 2002

Vaihdettaviin vastaaviin kirjattujen osakkeiden markkina-arvo oli 25 miljoonaa euroa. Kolme suurinta toimialaa ja niiden suhteelliset osuudet olivat: metalliteollisuus 18 prosenttia, elintarviketeollisuus 14 prosenttia ja metsäteollisuus 12 prosenttia.

Osakekurssit jatkoivat laskuaan jo toisena vuotena peräkkäin. OKOn osakesalkun tulos oli vaikeasta markkinatilanteesta huolimatta voitollinen.

Vuoden 2002 lopussa OKOn sijoitukset pääomasi-joitusrahastoihin olivat 17 miljoonaa euroa, minkä lisäksi sitovia sijoituslupauksia oli 16,6 miljoonaa euroa.

Vuoden 2002 aikana markkinakorot laskivat keskimäärin vajaan prosenttiyksikön. Konsernin tase muodostuu markkinaehtoisista eristä, joiden korkoriskiä hallitaan kokonaispositiona. Yleisön talletusvarainhankinnan osuus konsernin taseesta oli 15 prosenttia, ja vähittäisasiakkaiden talletusten osuus alle 8 prosenttia. Niistä muodostuvan korkoriskin vaikutus rahoituskatteeseen oli varsin pieni.

Johdannaissopimusten kohde-etuuksien arvo vuoden lopussa oli 18,9 miljardia euroa. Lyhytaikaisten koronvaihtosopimusten käyttö lisääntyi voimakkaasti korkomarkkinoiden volatiliteetin kasvettua. Johdannaissopimusten määrät ja luottovasta-arvot on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 50.

OKOn yön yli -valuuttaositio sekä sen riski olivat suhteellisen pieniä koko vuoden. Valuuttakaupan tulos oli hyvä ja perustui pääosin päivänväliseen trading-toimintaan.

Optiliiketoiminnassa ei otettu markkinariskejä, vaan asiakasliiketoiminnasta syntyneet riskit katettiin vastakaupoin.

OKO-konsernin markkinariskiasema

Milj. e	31.12.2002	Keski- määrin 2002	Keski- hajonta
Korkoriski yhteensä*)	11,1	8,9	2,4
- josta Varainhallinta	7,6	6,3	0,6
Osakesalkun markkina-arvo	25,1	32,4	15,8
Nettovaluuttaositio	3,2	3,1	0,4

*) 1 %-yksikön muutoksen vaikutus kassavirtojen nykyarvoon (valuuttojen itseisarvot yhteensä)

OKOn markkinariskiasema (VaR)

Milj. e	31.12.2002	VaR keski- määrin 2002	VaR keski- hajonta
OKO yhteensä	-0,48	-0,72	0,27
Korkoriski	-0,42	-0,51	0,20
- josta Varainhallinta	-0,20	-0,27	0,08
Osakeriski	-0,51	-0,68	0,33
Valuuttariski	-0,01	-0,02	0,01
Portfolioefekti	0,47		

Vuokrattavissa oleviin kiinteistöihin sitoutunut pääoma pieneni vuodessa 4 miljoonaa euroa 140 miljoonaan euroon. Kiinteistöriskien arvioidaan olevan vähäiset.

RAHOITUSRISKIASEMA

Rahoitusriskiasema säilyi hyvänä. Luottokannan 0,8 miljardin euron kasvu rahoitettiin pääosin likviditeetti-reservejä pienentämällä ja osuuspankkien lisääntyneillä talletuksilla OKOon. OKOn kassavarantovarojen määrä vuoden 2002 lopussa oli 2,9 miljardia euroa, kun Osuuspankkiryhmän reservien minimitaso oli 2,7 miljardia euroa.

OKOlla oli vuoden lopussa käytettävissä ECP- ja EMTN-ohjelmia yhteensä 2,7 miljardin euron arvosta.

OKOn luottokelpoisuusluokitusten nousu on edelleen parantanut konsernin varainhankinnan kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla.

Tilinpäätöksen liitetiedossa 42 on esitetty keskeisten tase-erien maturiteettijakauma, jossa tilisaldot ja osuuspankkien katetalletukset on asetettu lyhimpään aikaluokkaan, vaikka ne käyttäytyvät kuten pidempiaikaiset velat. Kaupankäyntisalkkuihin sisältyvät saamistodistukset on esitetty saamistodistuksen eräpäivän mukaisesti, vaikka ne ovat likvidejä varoja.

OPERATIIVISET RISKIT

Vuoden 2002 aikana laadittiin operatiivisten riskien politiikka. Riskien tunnistamiseksi luotiin itsearviointimenetelmä riskien vaikuttavuuden ja todennäköisyyden arvioimiseksi.

Vaikutukseltaan merkittävimpien riskien osalta päivitettiin liiketoiminnan jatkuvuus suunnitelmat ja tietotekniikan toipumissuunnitelmat sekä suurriskivakuutukset.

Vuonna 2002 toteutuneiden operatiivisten riskien tulosvaikutus oli hyvin vähäinen.

YHTEISVASTUU

OKO on Osuuspankkiryhmän yhteistyömalliin perustuvan Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunnan (OPK) tytäryhtiö. OPK tytäryhtiöineen ja sen 243 jäsenosuuspankkia muodostavat yhteenliittymän. Yhteistyömallisissa Osuuspankkiryhmän voimavarat turvaavat kaikkien jäsenpankkien toiminnan, sillä osuuspankkilain mukaisesti OPK ja sen jäsenluottolaitokset ovat yhteisvastuussa niistä toistensa veloista ja sitoumuksista, joita ei saada suoritetuiksi OPK:n tai jäsenluottolaitoksen varoista. Jos jäsenluottolaitoksen omat varat vähenevät tappioiden johdosta siten, ettei sen toimintaa voida saada turvatuksi, yhteenliittymän keskusyhteisöllä OPK:lla on oikeus periä jäsenluottolaitoksilta ylimääräisiä maksuja niiden viimeksi vahvistettujen taseiden mukaisessa suhteessa.

OPK:lla on velvollisuus antaa jäsenluottolaitoksille ohjeita niiden toiminnasta maksuvalmiuden, vakavarai-

suuden ja riskien hallinnan turvaamiseksi sekä velvollisuus valvoa niiden toimintaa. Valvontatehtäväänsä OPK hoitaa muun muassa asettamalla valvontarajat jäsenluottolaitosten erityyppisille pankkitoiminnan riskeille. Myös OKO-konsernille on asetettu valvontarajat, joita OPK säännöllisesti seuraa. Valvontatehtävää tukevat OPK:n Sisäisen tarkastuksen jatkuvat tarkastukset.

TALLETUS- JA SIOITTAJASUOJA

Talletussuojarahastolain mukaan talletuspankkien on kuuluttava talletussuojarahastoon. Osuuspankkiryhmään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina, ja talletussuojarahastosta korvataan tallettajien saamiset Osuuspankkiryhmän talletuspankeilta enintään 25 000 euroon asti. Osuuspankkiryhmässä talletuspankkeja ovat osuuspankit, OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj, Okopankki Oyj ja OP-Kotipankki Oyj.

OKO-konsernista OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj, Opstock Oy ja Okopankki Oyj kuuluvat sijoittajien korvausrahastoon. Korvausrahasto turvaa sijoittajien riidattomien ja erääntyneiden saamisten suorituksen silloin, kun sijoituspalveluyritys tai luottolaitos ei pysty muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi maksamaan sijoittajien saamia tietyn määräjän kuluessa. Sijoittajalle maksetaan 90 prosenttia hänen saamisistaan kuitenkin enintään 20 000 euroon saakka. Rahasto ei korvaa osakekurssien laskusta tai vääristä sijoituspäätöksistä johtuvia tappioita. Korvausrahasto korvaa vain ei-ammattimaisten sijoittajien saamia.

MUUTOS KONSERNIRAKENTEESSA

OP-Rahoitus Oy (OPR) sulautui OKOon 31.12.2002. Konsernituloslaskelmaan ja -taseeseen sulautumisella ei ollut vaikutusta. OKOn taseeseen sisältyvät sen sijaan OPR:stä siirtyneet varat ja velat, joten se ei ole täysin vertailukelpoinen vuoden 2001 taseen kanssa. OKOn tuloslaskelmassa 0,6 miljoonan euron fuusiovoitto kirjattiin satunnaisiin tuottoihin.

TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Helmikuussa 2003 OKO päätti alentaa omistustaan Aurumissa 49,9 prosentista 15 prosenttiin. Järjestely parantaa konsernin liikevoittoa runsaat 50 miljoonaa euroa.

NÄKYMÄT

Talouden näkymät vuodelle 2003 ovat edellisvuoden kaltaiset. Pankkien toimintaympäristön arvioidaan pysyvän ennallaan.

OKOn liiketoiminnan näkymät vuodelle 2003 ovat vakaat. Liikevoiton arvioidaan muodostuvan suuremmaksi kuin vuonna 2002.

EMOPANKKI OKO

OKOn liikevoitto oli 94 miljoonaa euroa eli 4 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2001. Rahoituskate kasvoi 11 prosenttia. OKOn sijoitukset Pohjolan osakkeisiin paransivat liikevoittoa lähes 10 miljoonaa euroa, kun niiden nettotuotot edellisvuonna olivat 13 miljoonaa euroa negatiiviset. Tytär- ja osakkuusyhtiöosinkoja kertyi yhtiöveron hyvityksineen vajaat 13 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2001. Kulut kasvoivat runsaat 7 prosenttia. Luottotappioiden tulosvaikutus oli 3 miljoonaa euroa positiivinen, kun se vuotta aiemmin oli 6 miljoonaa euroa positiivinen.

Tase oli 10,9 miljardia euroa eli 0,1 miljardia euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Yleisö- ja yhteisöluottojen kanta kasvoi 350 miljoonaa euroa eli lähes 12 prosenttia. Lisäksi OPR:n sulautuminen OKOon kasvatti luottokantaa 1,1 miljardia euroa vuoden viimeisenä päivänä. Samalla taseeseen siirtyi leasingkohteita 256 miljoonaa euroa. OKOn 1,2 miljardin euron saavat OPR:ltä poistuivat fuusion myötä saamisista luottolaitoksilta. Saamiset luottolaitoksilta vähenivät kuitenkin vain 0,5 miljardia euroa, koska OKOn saamiset Osuuspankkiryhmän muilta luottolaitoksilta lisääntyivät yli 0,5 miljardia euroa. Saamistodistusten määrä väheni 1,1 miljardia euroa 3,1 miljardiin euroon, koska vuoden 2001 lopulla niiden määrää lisättiin ennakkoon jaettujen eurojen ja markkaseteleiden ennakkopalau-

tusten vakuudeksi Suomen Pankille. Varainhankinnan rakenteessa ainoat merkittävät muutokset olivat luottolaitoksille olevien velkojen väheneminen runsaat 0,7 miljardia euroa ja yleiseen liikkeeseen laskettujen velkakirjojen lähes vastaavansuuruinen kasvu.

OKOn oma pääoma oli 530 miljoonaa euroa eli 6 miljoonaa euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Jakokelpoisen oman pääoman määrä oli 166 miljoonaa euroa. OKOn voitonjakoa rajoittava konsernin jakokelpoinen oma pääoma oli 104,5 miljoonaa euroa.

OKOn vakavaraisuussuhde oli 12,4 prosenttia, kun se edellisen vuoden lopussa oli 15,8 prosenttia. Ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhde laski 9,2 prosentista 8,1 prosenttiin. Vakavaraisuussuhteen aleneminen johtui siitä, että riskipainotetut erät kasvoivat yli 1,6 miljardia euroa vajaan 6,9 miljardiin euroon. Pääosa kasvusta tuli OPR:n fuusiossa OKOn taseeseen siirtyneistä eristä. Omien varojen määrä kasvoi 31 miljoonaa euroa 854 miljoonaan euroon. Vuoden 2000 lopussa OKOn vakavaraisuussuhde oli 13,8 prosenttia. Vuosien 1999 ja 1998 vastaavat luvut olivat 15,1 ja 19,5 prosenttia.

OSAKEPÄÄOMA JA OSAKELAJIT

OKOn osakepääoma oli vuoden lopussa 196,4 miljoonaa euroa eli sama kuin edellisen vuoden lopussa. Osakkeet jakautuvat A- ja K-sarjaan. A-osakkeet ovat yleisölle tarkoitettuja, Helsingin Pörssissä noteerattavia osakkeita. K-osakkeita voivat sen sijaan omistaa vain Osuuspankkiryhmään kuuluvat yhteisöt. Yhtiökokouksessa A-osake oikeuttaa äänestämään yhdellä äänellä ja K-osake viidellä äänellä. A-osakkeet oikeuttavat vuotuisen voitonjakoon, joka on vähintään yhden prosenttiyksikön korkeampi kuin K-osakkeille maksettava osinko.

OKOn yhtiöjärjestykseen sisältyvän muuntolausekkeen perusteella 462 180 K-osaketta muunnettiin vuoden aikana samaksi määräksi A-osakkeita. Vuoden lopussa A-osakkeiden osuus kaikista osakkeista oli 76,3 prosenttia.

Vuoden 1999 optio-ohjelman mukaiset A-optiot listattiin 1.10.2002 Helsingin Pörssiin. Kaupankäynnin kohteeksi tuli puolet kaikista optio-ohjelman mukaisista optioista eli 2 080 800 optiota. Vuoden loppuun men-

nessä optioilla oli merkitty 414 830 A-osaketta. Nämä osakkeet merkittiin kaupparekisteriin 17.1.2003, ja ne oikeuttavat täyteen osinkoon vuodelta 2002. Osakkeen merkintähinta oli 7,92 euroa. Rekisteröinnin jälkeen OKOn osakepääoma kasvoi 1,7 miljoonaa euroa vuodenvaihteesta 198,2 miljoonaan euroon. Ylikurssirahastoon kirjattiin lisäksi runsaat 1,5 miljoonaa euroa.

OKOlla ei ollut vuoden lopussa omia osakkeita eikä yhtiökokous ole antanut valtuutusta omien osakkeiden hankkimiseksi.

Osakelajit ja osakepääoma on eritelty tilinpäätöksen liitetiedossa 36. Henkilökunnan optioperusteisen kannustejärjestelmän ehdot samoin kuin johtokunnalle annetut valtuudet on selvitetty liitetiedossa 38.

OSAKKEENOMISTAJAT

OKOlla oli vuoden lopussa 24 996 rekisteröityä osakkeenomistajaa, joista valtaosa eli 23 851 oli yksityishenkilöitä. Suurin omistaja oli OKOn emoyhteisö OPK, jonka osuus OKOn osakkeista oli 41,3 prosenttia ja äänistä 57,6 prosenttia. Yhteensä 35,6 miljoonasta A-osakkeesta OPK ja jäsenosuuspankit omistivat 19,3 miljoonaa osaketta eli 54 prosenttia.

Osakeomistusten jakautumista koskevat tiedot on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 39 ja johdon omistukset liitetiedossa 53. Osakekohtaisten tunnuslukujen aikasarjat viideltä vuodelta on esitetty liitetiedossa 44. Osakeomistusten jakautumista samoin kuin OKOn A-sarjan osakkeen kurssikehitystä ja vaihtoa on lisäksi selvitetty vuosikertomuksessa.

TUKHOLMAN SIVUKONTTORI JA EDUSTUSTOT

OKOn Tukholman sivukonttori on keskittynyt suomalaisten yritysten maksuliike- ja rahoituspalveluihin Ruotsissa. Kertomusvuoden aikana selvitettiin vaihtoehtoisia tapoja palvella yritysasiakkaita Ruotsissa. Selvitysten perusteella Tukholman sivukonttori päätettiin lakkauttaa kesäkuun 2003 loppuun mennessä. OKO on sopinut yhteistyöstä ruotsalaisen FöreningsSparbankenin kanssa, joka tarjoaa jatkossa Osuuspankkiryhmän yritysasiakkaille palveluita Ruotsissa.

OKOlla on edustustot Pietarissa ja Tallinnassa.

HALLINTO

OKOn 21.3.2002 pidetty varsinainen yhtiökokous vahvisti vuoden 2001 tilinpäätöksen. Hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenille ja varajäsenille sekä toimitusjohtajalle myönnettiin vastuuvapaus. Pankin johtokunnan ehdotuksen mukaisesti osinkoa päätettiin jakaa A-osakkeille 1,10 euroa ja K-osakkeille 1,05 euroa.

Varsinainen yhtiökokous valitsi uudet hallintoneuvoston jäsenet yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Hallintoneuvosto valitsi samana päivänä pitämässään järjestäytymiskokouksessa puheenjohtajakseen uudelleen Seppo Penttisen ja varapuheenjohtajakseen niin ikään uudelleen Paavo Haapakosken. Hallintoneuvoston jäsenet on lueteltu vuosikertomuksessa. Siinä on myös kuvattu hallintoneuvoston keskeiset tehtävät.

Varsinaisiksi tilintarkastajiksi tilikaudeksi 2002 valittiin KHT-yhteisö KPMG Wideri Oy Ab ja KHT Raimo Saarikivi sekä varatilintarkastajaksi KHT Petri Hämäläinen.

JOHTOKUNTA

Johtokunnan yhtiöjärjestyksen mukaiset tehtävät ja kokoonpano on selvitetty vuosikertomuksessa. Siinä on myös esitetty johtokunnan jäsenten ja varajäsenten OKOn A-sarjan osakeomistukset sekä optiotodistusten merkinnät.

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

OKOn ja sen konsernin tilinpäätös on laadittu ja esitetty luottolaitostoiminnasta annetun lain säännösten, valtiovarainministeriön 31.12.2002 voimaan tulleen luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevan asetuksen ja Rahoitustarkastuksen 30.6.1998 voimaan tulleiden määräysten mukaisesti.

**KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN
LAAJUUS**

Konsernitilinpäätös sisältää OKOn ja sen suoraan tai välillisesti omistamien tytä- ja osakkuusyritysten tilinpäätöstiedot. Tytär- ja osakkuusyritykset, joiden taseen loppusumma on vähemmän kuin 10 miljoonaa euroa ja joiden poisjättämisellä ei ole vaikutusta riittävän kuvan antamiseen konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, on Rahoitustarkastuksen määräyksen perusteella jätetty konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle.

Konsernitilinpäätökseen sisällytetyt tytä- ja osakkuusyritykset on lueteltu liitetiedossa 54, jossa on myös tietoja konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle jätetyistä yhtiöistä.

KONSOLIDOINTI

Niiden konserniyhtiöiden, jotka ovat luotto- tai rahoituslaitoksia tai Rahoitustarkastuksen tilinpäätösmääräyksissä tarkoitettuja palveluyrityksiä, tilinpäätökset on yhdistelty hankintamenomenetelmällä. Kaikki konsernitilinpäätökseen sisällytetyt tytäryritykset on yhdistelty hankintamenomenetelmällä. Uudet konserniyritykset on yhdistelty hankinta-ajankohdasta alkaen. Tytäryhtiöt, joiden konsernisuhde on lakannut tilikauden aikana, on sisällytetty tuloslaskelmaan siltä ajalta, jonka ne kuuluvat konserniin. Osakkuusyritysten tilinpäätökset on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä.

Tytäryhtiöosakkeiden hankintamenot on eliminoitu hankintahetken taseen mukaisia omia pääomia vastaan.

Tytäryhtiöosakkeiden eliminoinnissa syntyneet ylihinat on kohdistettu osittain omaisuuserien kirjanpitoarvoihin. Kohdistetut erät poistetaan omaisuuserän poistosuunnitelman mukaisesti. Siltä osin kuin kohdistusta ei ole voitu suorittaa, ne on käsitelty taseessa konserniliikearvona, ja ne poistetaan enintään kymmenelle vuodelle jaksotetuina tasapoistoin, vuodesta 1995 lähtien enintään viidessä vuodessa.

Konserniyritysten erillistilinpäätöksiin sisältyneet konsernin sisäiset liiketapahtumat, sisäiset katteet, sisäinen voitonjako sekä keskinäiset saamiset ja velat on eliminoitu. Vähemmistön osuudet tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu ja ne on esitetty omana eräänään tuloslaskelmassa ja taseessa.

**ULKOMAAN RAHAN
MÄÄRÄISET ERÄT**

Ulkomaan rahan määräiset erät sekä ulkomaisen sivukonttorin tilinpäätöstiedot on muunnettu kotimaan rahaksi käyttäen valuuttojen tilinpäätöspäivän keski-kursseja. Arvostuksessa syntyneet kurssierot on kirjattu tuloslaskelmassa valuuttatoiminnan nettotuottoihin.

SAAMISET JA VELAT

Saamiset ja velat on merkitty taseeseen arvoon, joka niistä on hankintahetkellä maksettu tai saatu. Saamisen hankintamenon ja nimellisarvon välinen erotus on jaksotettu korkotuottoihin ja saamisen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Velasta saadun määrän ja nimellisarvon erotus on jaksotettu korkokuluihin ja velan hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi.

**VAIHTUVIIN VASTAAVIIN
KUULUVAT ARVOPAPERIT**

Vaihtuviin vastaaviin kuuluvina arvopapereina on käsitelty saamistodistuksia sekä osakkeita ja osuuksia, joilla käydään kauppaa. Aktiivisen kaupankäynnin kohteena

olevat arvopaperit on arvostettu todennäköiseen luovutushintaan, ja kaikki arvostuksesta johtuvat positiiviset sekä negatiiviset arvomuutokset on kirjattu. Muut vaihtuviin vastaaviin kuuluvat arvopaperit on merkitty tilinpäätöksessä hankintamenoon tai sitä alempaan markkina-arvoon. Saamistodistuksen todennäköisenä luovutushintana on pidetty siitä saatavan pääoma- ja korkovirran markkinakorolla diskontattua nykyarvoa. Julkisesti noteerattujen osakkeiden todennäköisenä luovutushintana on pidetty vuoden viimeistä kaupantekokurssia.

Vaihtuviin vastaaviin merkittyjen arvopapereiden luovutusvoitot ja –tappiot sekä arvostustulosten muutokset on kirjattu arvopaperikaupan nettotuottoihin. Muiden kuin aktiivisen kaupankäynnin kohteena olevien saamistodistusten hankintameno ja nimellisarvon erotus jaksotetaan korkotuotoksi tai sen vähennykseksi jäljellä olevana juoksuaikana.

**PYSYVIIN VASTAAVIIN
KUULUVAT ARVOPAPERIT**

Pysyviin vastaaviin kuuluvina arvopapereina on käsitelty saamistodistuksia, jotka on tarkoitettu pidettäväksi eräpäivään asti, tytär- ja omistusyhteyksyritysten osakkeita ja osuuksia, muita pitkäaikaiseen omistukseen hankittuja osakkeita sekä osakkeita ja osuuksia, joiden omistus on tarpeellinen konsernin tarvitsemien palvelujen hankkimiseksi.

Pysyviin vastaaviin kuuluvat arvopaperit on esitetty hankintameno määräisinä. Jos tällaisen arvopaperin todennäköinen luovutushinta on tilikauden päättyessä hankintamenoa pysyvästi alhaisempi, erotus on kirjattu tuloslaskelman erään ”Pysyviin vastaaviin kuuluvien arvopapereiden arvonalentumiset”. Mahdolliset arvonalentumisten peruutukset on kirjattu saman tuloslaskelmaerän oikaisuksi. Saamistodistusten hankintahinnan ja nimellisarvon erotus on jaksotettu korkotuottoihin.

**ARVOPAPEREIDEN OSTO- JA
MYNTISOPIMUKSET**

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinmyyntiehdoin ostettujen arvopapereiden ostohinta on merkitty taseeseen saamiseksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-

erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan erotus on jaksotettu korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehdoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta on kirjattu velaksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Myyntihinnan ja takaisinostohinnan erotus on jaksotettu korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuuksin myydyt ja vastaavat marginaalivakuudeksi annetut arvopaperit on sisällytetty alkupe- räiseen tase-erään sopimuksesta huolimatta.

**AINEELLISET JA AINEETTOMAT
HYÖDYKKEET**

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden tasearvona on suunnitelman mukaisilla poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumispoistoilla vähennetty hankintameno. Aktivoidut lainan liikkeeseenlaskumenot kirjataan laina-ajan kulumiseen perustuvan suunnitelman mukaan kuluksi, kuitenkin vähintään samassa suhteessa kuin lainaa maksetaan takaisin. Tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus sisältyy konserni-yhtiöiden erillistilinpäätöksissä taseen tilinpäätössiirtojen kertymän erään ”Poistoero”. Jos kiinteistön tai kiinteistöyhteisön osakkeiden todennäköinen luovutushinta on olennaisesti ja pysyvästi kirjanpitoarvoa alhaisempi, erotus on kirjattu kuluksi tuloslaskelman erään ”Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä”. Mahdolliset arvonalentumisten peruutukset on kirjattu saman tuloslaskelmaerän oikaisuksi.

Rakennusten ja muiden kuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintameno poistetaan vaikutusaikanaan hyödykkeen taloudellisen pitoajan perusteella ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistoin. OKO-konsernin poistosuunnitelman mukaisesti rakennusten hankintameno poistetaan käyttötarkoituksesta ja rakennusmateriaalista riippuen 30–40 vuodessa. Koneet ja kalusto, atk-laitteistot, tietokoneohjelmat sekä autot poistetaan 3–6 vuodessa ja muut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet 5–10 vuodessa. Leasingkohteet poistetaan annuiteettimenetelmän mukaisesti. Käytettynä hankituille aineellisille hyödykkeille voidaan määritellä yksilöllinen poistoaika. Kulumattomista aineellisista hyödykkeistä ja arvonorotuksista ei tehdä poistoja.

Kirjanpitolautakunnan 24.1.2000 antaman lausunnon (1604/2000) mukaisesti atk-ohjelmistot, jotka eivät ole sisältyneet hankitun atk-laitteiston hankintamenoon, sisältyvät vuoden 2000 tilinpäätöksestä alkaen taseen erään ”Aineettomat hyödykkeet”.

**KIINTEISTÖJEN JA KIINTEISTÖYHTEISÖJEN
OSAKKEIDEN ARVOSTUSPERIAATTEET
JA –MENETELMÄT**

OKO-konsernin kiinteistöomistukset arvioidaan kerran vuodessa. Erityisestä syystä arvoja voidaan tarkistaa useamminkin. Omassa käytössä olevien kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden tasearvoa määriteltäessä otetaan lähtökohdaksi hyödykkeen arvo suhteessa varsinaisen liiketoiminnan tulonodotuksiin. Muussa kuin omassa käytössä olevat sijoituksen luonteiset ja saamisen sijaan tulleet liike-, toimisto- ja teollisuuskiinteistöt on arvioitu pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Maa-, vesi- ja metsäalueet sekä asunnot ja asuinkiinteistöt on arvioitu kauppaa-arvomenetelmällä.

Nettotuottovaatimusprosenttia määriteltäessä on otettu huomioon kohteen sijainti, käyttötarkoitus, erityispiirteet ja mahdolliset arvonnousuodotukset. Jokaisesta kiinteistöstä on laadittu toimenpidesuunnitelma, joka tarkistetaan vuosittain. Pääperiaatteiden lisäksi kiinteistöjen arvostuksessa on otettu huomioon kohdekohtaiset erityispiirteet ja käytetty alalla julkaistuja tilastoja ja ennusteita.

Arvon alentumisten kirjaamisessa on sovellettu arvon alentumisten pysyvyyttä ja olennaisuutta koskevia kriteerejä. Arvostusperiaatteet eivät ole muuttuneet edelliseen tilikauteen verrattuna.

JOHDANNAISSOPIMUKSET

Saamisten ja pysyviin vastaaviin kuuluvien saamistodistusten sekä velkojen suojaamiseksi tehdyistä koronvaihtosopimuksista saatujen ja maksettujen korkojen erotus on kirjattu korkoihin. Tilinpäätöksessä näiden koronvaihtosopimusten siirtyvät korot on merkitty siirtosaamiisiin ja siirtovelkoihin. Muista koronvaihtosopimuksista saatujen ja maksettujen korkojen erotus on merkitty arvopaperikaupan nettotuottoihin ja niitä vastaavat siirtyvät korot muihin varoihin ja muihin velkoihin.

Suojaavien johdannaissopimusten arvomuutoksia ei ole kirjattu, koska suojattavien tase-erien vastakkaismerkkisiä arvomuutoksia ei ole myöskään kirjattu tuloslaskelmaan. Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehtyjen korko-, valuutta- ja osakejohdannaisten tuotot, kulut ja arvomuutokset on kirjattu tuloslaskelman erään ”Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan netto-tuotot”. Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyistä johdannaissopimuksista taseeseen merkityt erät on kirjattu muihin varoihin tai muihin velkoihin.

JÄRJESTÄMÄTTÖMÄT SAAMISET

Saamisen koko pääoma on merkitty järjestämättömäksi, kun sen korko, pääoma tai sen osa on ollut erääntyneenä ja maksamattomana 90 päivää. Saamiset konkurssiin asetetuilta yrityksiltä on merkitty järjestämättömiksi viimeistään konkurssiin asettamispäivänä. Annettuun takaukseen perustuva saaminen on merkitty järjestämättömäksi, kun takaukseen perustuva maksu on suoritettu. Järjestämättömistä saamisista jaksotetut suoriteperusteiset korot on peruutettu, kun saaminen on merkitty järjestämättömäksi.

LUOTTO- JA TAKAUSTAPPIOT

Luotto- ja takaustappioiksi on kirjattu saamisten ja takausvastuiden lopullisiksi todetut menetykset ja todennäköiset arvonalentumiset sekä asiakkaan rahoittamisesta saamisen sijaan hankitun omaisuuden arvonalentumiset ja luovutustappiot. Arvon alentumiset on kirjattu kohdistettuina tai kohdistamattomina luottotappiovarauksina, kun on käynyt ilmeiseksi, ettei saamisesta saada suoritusta, tai siltä osin kuin vakuuksista ei odoteta saatavan saamista vastaavaa suoritusta.

Luottotappioita kirjattaessa saamisen vakuutena oleva omaisuus on arvostettu määrään, joka omaisuudesta sitä luovutettaessa odotetaan saatavan.

Luottotappioiden vähennyksiksi on kirjattu erityksi saadut, aikaisempina vuosina luottotappioihin sisällytetyt erät, saadut vakuutuskorvaukset, asiakkaan rahoittamisesta saamisen sijaan hankitun omaisuuden luovutusvoitot ja kohdistettujen luottotappiovarausten peruutukset.

SATUNNAISET ERÄT

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin on kirjattu sellaiset määrältään merkittävät, poikkeukselliset ja kertaluonteiset erät, jotka eivät ole liittyneet konserniyhtiöiden tilikauden varsinaiseen liiketoimintaan.

ELÄKEMENOT

Henkilökunnan eläketurvajärjestelyt ja konserniyhtiöiden eläkevastuut on esitetty liitetiedossa 47.

PAKOLLISET VARAUKSET

Pakollisena varauksena on kirjattu varaus sellaisia laadultaan yksilöitävissä olevia vastaisia menoja ja menetyksiä varten, joiden syntyminen on todennäköistä tai varmaa, mutta joiden määrä ja toteutumisaikakohta on vielä epävarma. Kohdistettuja luottotappiovarauksia tai muita vastaavia yksilöityjen tase-erien arvostukseen liittyviä eriä ei kirjata pakollisiin varauksiin vaan sen tase-erän vähennykseksi, johon kyseinen luotto tai muu omaisuuserä on kirjattu.

VEROT

Yksittäisten konserniyhtiöiden erillistilinpäätöksissä tuloverot on laskettu ja kirjattu verotettavaan tuloon pohjautuvan verolaskelman perusteella. Laskennallisia verovelkoja ja verosaamisia ei ole merkitty taseeseen. Liitetiedossa 45 on eritelty emopankin tuloverojen jakautuminen sekä laskennalliset verovelat ja verosaamiset.

Yksittäisten konserniyhtiöiden erillistilinpäätöksissä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on kirjattu taseen erään ”Tilinpäätössiirtojen kertymä” ja niiden muutokset tuloslaskelman erään ”Tilinpäätössiirrot”. Konsernitaseessa tilinpäätössiirtojen kertymä on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä tuloslaskelmassa tilikauden tulokseen ja laskennallisen verovelan muutokseen. Muut konsernin laskennalliset verovelat ja verosaamiset on esitetty liitetiedossa 68.

RISKIENHALLINNAN PERIAATTEET

OKO-konsernin eettiset periaatteet, strategiset valinnat sekä pitkän tähtäimen taloudelliset tavoitteet ovat riskienhallinnan perusta.

Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa ne uhkat ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat strategian toteutumiseen. Riskienhallinnan tavoitteena on tukea strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista valvomalla, että riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn.

RISKIENHALLINNAN ORGANISOINTI

OKO-konsernissa OKOn johtokunta on ylin päätöksentekoeelin riskienhallintaan liittyvissä asioissa.

Johtokunta päättää riskienhallinnan tavoitteista ja organisoinnista, vahvistaa riskienhallintastrategian ja konsernitason riskipolitiikat sekä valvoo riskienhallinnan toteuttamista. Johtokunta hyväksyy myös päätöksentekojärjestelmän ja päätöksentekovaltuudet.

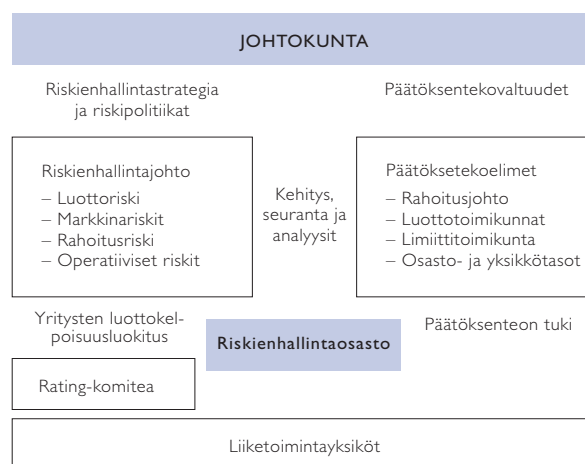
Johtokunnan alaisuudessa toimiva Riskienhallinta-johto koordinoi ja ohjaa konsernin riskienhallinnan periaatteita ja toimintalinjoja kokonaisuutena. Riskienhallintajohdon puheenjohtajana toimii Riskienhallinnasta ja palveluprosesseista vastaava OKOn johtokunnan jäsen, jolle Riskienhallintaosasto raportoi.

Riskienhallintaosaston tehtävänä on kehittää ja toteuttaa kokonaisvaltaista riskienhallintaa OKO-konsernissa. Riskienhallintaosasto seuraa ja raportoi riskinkantokykyyn kehitystä ja riskipolitiikkojen toteutumista. Lisäksi osaston tehtäviin kuuluu päätöksentekovaltuuksien ja riskienhallintaan liittyvän ohjeistuksen valmistelu ja ylläpito. Luottopäätösprosessissa Riskienhallintaosasto toimii päätöksenteon tukena ja laadunvalvojana.

Rating-komitean tehtävänä on määrittää luottokelpoisuusluokat niille yritysasiakkaille, joiden vastuut tai suunnitellut vastuut ovat yli 5 miljoonaa euroa. Rating-komitea voi määrittää luottokelpoisuusluokitukset myös pienemmille yritysasiakkaille. Rating-komitean jäsenet nimittää Riskienhallinta-johto.

Rahoitusjohto tekee johtokunnan vahvistamien valtuuksien puitteissa asiakas-, pankki- ja maariskiä koskevia vastuuraja-, limiitti- ja luottopäätöksiä. Rahoitusjohdon puheenjohtajana on OKOn toimitusjohtaja.

Luottotoimikunnat, limiittitoimikunta sekä osasto- ja yksikötason päätöksentekoelementit tekevät luottoriskiä koskevia päätöksiä vahvistettujen päätöksentekovaltuuksien puitteissa.

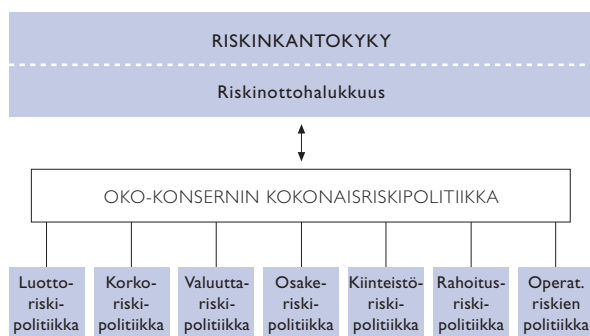
Liiketoimintayksiköillä on ensisijainen vastuu asiakkuuksista ja riskinotosta. Yksiköillä on oikeus tehdä luotto-, markkina- ja rahoitusriskien ottamista koskevia päätöksiä hyväksytyjen valtuuksien ja limiittien puitteissa riskipolitiikkoja noudattaen.

RISKIENHALLINTASTRATEGIA

Riskienhallintastrategian keskeisenä tehtävänä on määrittellä riskienhallinnan periaatteet, riskinkantokyky ja suhtautuminen riskinottoon. Riskienhallintastrategia tarkistetaan vuosittain.

Riskienhallintastrategiassa on määritelty liiketoimintaan liittyvät riskit ja kuvattu riskienhallinnan organisointi, eri päätöksentekotasojen ja riskienhallintaan

osallistuvien organisaatioyksiköiden tehtävät ja niiden keskinäinen vastuunjako. Lisäksi se sisältää riskienhallinnan menetelmien ja mittareiden kuvauksen sekä seurannan ja raportoinnin periaatteet.

RISKINKANTOKYKY

Riskinkantokyvyllä tarkoitetaan omien varojen määrää suhteessa riskipainotettuihin sitoumuksiin. OKO-konsernin vakavaraisuustavoite ensisijaisilla omilla varoilla laskettuna on keskimäärin 7,0 prosenttia.

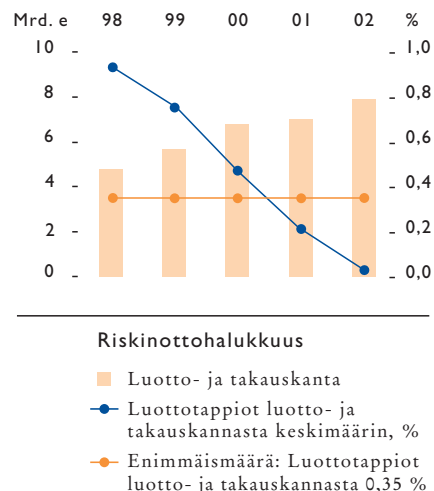
Riskinkantokyvystä on laadittu varautumissuunnitelma, jossa on esitetty riskinkantokyvyn tavoitearvot ja herkkyysoanalyysi.

Vuosittain tarkistettava varautumissuunnitelma sisältää myös toimenpidevaihtoehdot eri tilanteissa sekä laskelmat niiden vaikutuksesta omiin varoihin ja riskipainotettuihin sitoumuksiin.

RISKINOTTOHALUKKUUS

Suhtautuminen riskinottoon on maltillinen. Liiketoiminta perustuu harkittuun riskituottoajatteluun, minkä mukaisesti hyödynnetään luottoriskiä, markkinariskejä ja rahoitusriskiä. Liiketoiminnan harjoittamiseen liittyy myös strateginen riski sekä operatiiviset riskit.

Riskinottohalukkuus määritellään suhteuttamalla riskit konsernin tuottoihin. Tavoitteena on, ettei luottotappioiden ja tehtyjen luottotappiovarausten nettomäärä suhdannekierron aikana keskimäärin ylitä 10 prosenttia konsernin vuosituotoista tai 0,35 prosenttia luotto- ja takauskannasta. Tavoitteena on, että markkinariskit (sisältäen korko-, valuutta- ja osakeriskit) eivät ylitä 5 prosenttia konsernin arvioituista vuosituotoista.

RISKIPOLITIIKAT

Riskinottoa ohjataan riskipolitiikoilla, jotka laaditaan vuosittain.

Konsernin kokonaisriskipolitiikassa riskinottohalu kohdennetaan riskilajeille ja oma pääoma liiketoiminta-alueille. Liiketoiminta-alueille kohdistettavan oman pääoman määrä on 7 prosenttia liiketoiminta-alueiden riskipainotetuista sitoumuksista.

Kokonaisriskipolitiikkaa täydentävät riskilajikohtaisesti laaditut riskipolitiikat, joita ovat luotto-, korko-, valuutta-, osake-, kiinteistö-, ja rahoitusriskipolitiikat sekä operatiivisten riskien politiikka.

Riskilajikohtaisissa politiikoissa määritellään sallitut riskin enimmäismäärät, position rakennetta ja hajauttamista koskevat periaatteet sekä riski- ja tuottotavoitteet.

Kolmelle asiakasryhmälle eli yritysasiakkaille, rahoitus- ja vakuutuslaitosasiakkaille sekä yksityisasiakkaille on laadittu omat luottoriskipolitiikat. Näiden lisäksi on tehty maariskipolitiikka.

Liiketoimintayksiköt laativat konsernin politiikkojen pohjalta toimintaansa ohjaavat riskipolitiikat.

RISKIEN SEURANTA JA RAPORTOINTI

Riskien seurannan tehtävänä on valvoa sekä riskienhallintastrategian että riskipolitiikkojen noudattamista.

Riskien raportoinnin keskeisenä tehtävänä on mitata ja analysoida konsernin riskiasemaa ja sen kehitystä päätöksenteon ja toiminnanohjauksen tueksi.

Riskien seurannan ja raportoinnin riippumattomuus on varmistettu keskittämällä seuranta- ja raportointivas- tuu Riskienhallintaosastoon. Riskejä seurataan aktiivi- sesti myös liiketoimintayksiköissä.

Riskienhallintaosasto raportoi markkinariskit päivit- täin ja muut riskilajit kuukausittain tai neljännesvuosit- tain. Näiden lisäksi osasto laatii neljännesvuosittain kattavan riskianalyysin, joka sisältää suhdanne- ja mark- kinakatsauksen, konsernin riskinkantokykyyn ja riski- asemien analyysin suhteessa riskipolitiikoissa määritel- tyihin tavoitteisiin.

LUOTTORISKIEN HALLINTA

Luottoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka johtuu siitä, etteivät pankin sopimusosapuolet kykene suoriutumaan sovituista velvoitteistaan eivätkä saadut vakuudet turvaa saatavia. Luottoriskiin sisältyy vastapuoli-, maa- ja selvitysrisi. Maariski on maittain kohdistettuihin ulko- maiisiin saamisiin liittyvä luottoriski. Selvitysrisi on selvitysprosessiin liittyvä, selvityksen kohteena olevan saamisen menettämisen riski.

Luottoriskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa asiakasvastuista syntyvien luottoriskien negatiiviset tulosvaikutukset hyväksyttävälle tasolle ja pyrkiä samal- la optimoimaan riskituottosuhdetta. Keskeisessä ase- massa luottoriskien hallinnassa on luottopäätöksenteko ja luottoprosessin laatu. Luottoprosessia ohjaavat vah- vistetut luottoriskipolitiikat, päätöksentekovaltuudet ja toimintaohjeet.

Selvitysrisikin hallinnassa korostuu vastapuolten luotettavuuden varmistaminen. Selvitysrisiä pyritään vähentämään käyttämällä vakimuotoisia sopimuksia sekä keskittämällä selvitykset luotettaviin clearing- keskuksiin.

Luottoriskejä pyritään vähentämään hajauttamalla luottosalkkua sekä määrittelemällä asiakaskohtaiset vakuus- ja kovenanttipolitiikat. Luottoriskinottoa ra- joittavat myös omien varojen perusteella määritellyt suurimmat mahdolliset asiakasvastuut sekä käytössä oleva limiittijärjestelmä. OKO-konsernissa ei ole käy- tetty luottoriskijohdannaissopimuksia eikä luottoja ole arvopaperistettu.

LUOTTORISKIPOLITIikka

Luottoriskipolitiikassa määritellään kokonaisvastuiden koostumusta, hajautusta, asiakasvalintaa sekä vakuuk- sien ja kovenanttien käyttöä koskevat periaatteet. Siinä on kuvattu myös riski- ja tuottotavoitteet. Luottoriski- politiikan tarkoituksena on varmistaa, ettei konsernille synny maittain, toimialoittain, asiakasryhmittäin, asia- kaskonserneittain tai ajallisesti liiallisia riskikeskittymiä.

Luottoriskipolitiikassa toimialakohtaisille vastuulle on asetettu kasvutavoitteet, joiden tarkoituksena on varmista- ta yritysvastuukannan riittävä hajautuminen eri toimi- aloille. Toimialakohtaiset tavoitteet tarkistetaan vuosit- tain. Maariskipolitiikassa riskiä on hajautettu asettamalla enimmäismäärät maaryhmäkohtaisille vastuulle.

Rahoitus- ja vakuutuslaitosten riskiä on hajautettu luottokelpoisuusluokittain, liikkeeseenlaskijoittain ja tuotteittain. Lisäksi saamistodistussijoitusten likvidisyy- den varmistamiseksi on määritelty minimikoot emissio- oille, joihin voidaan sijoittaa.

Yksityisasiakkaiden luottoriski hajautuu suuren asiakasmäärän ja asiakaskohtaisen vastuun koon perus- teella.

LUOTTORISKIEN LIMITOINTI

Useimmille yritys- ja rahoituslaitosasiakkaille sekä maille on vahvistettu kokonaisvastuita rajoittava limiitti sekä riskinotto- ja riskipolitiikka lyhyille ja pitkille vastuulle.

Maalimiitti on euromääräinen maariskin yläraja OKO-konsernin saamisille tietyistä maasta. Kunkin maan maalimiitin määrä ja siihen mahdollisesti liittyvä aikarajoitus määritellään maan luottokelpoisuuden ja OKO-konsernin riskinkantokykyyn mukaisesti niin, että se tukee hyväksytyjä liiketoimintaperiaatteita. Maa- limiitti tarkistetaan vähintään kerran vuodessa.

Vastuuraja on euromääräinen asiakaskohtaisten vas- tuiden yläraja, jonka OKOn johtokunta tai Rahoitus- johto vahvistaa vuosittain niille yritys- ja yhteisöasiak- kaille, joiden vastuut tai suunnitellut vastuut ylittävät 5 miljoonaa euroa.

Rahoitus- ja limiittiesitykset alle viiden miljoonan euron suuruisista vastuista käsitellään alemmissa pää- töksentekoelimityksissä.

Rahoituslaitoslimiitti on OKOn johtokunnan tai Rahoitusjohdon hyväksymä, euromääräisesti ja ajallisesti määritelty vastapuolilimiitti, jonka puitteissa rahoituslaitosten kanssa harjoitettava liiketoiminta tapahtuu. Limiitin myöntäminen edellyttää, että rahoituslaitos sijaitsee maassa, jolle on hyväksytty maalimiitti. Rahoituslaitoslimiitti tarkistetaan vuosittain.

LUOTTOPROSESSI

Luottoprosessissa esittely, päätöksenteko, toimeenpano ja valvonta on eriytetty toisistaan. Asiakasvastaavat valmistelevat ja esittelevät vastuuraja- ja limiitti- sekä rahoitusesitykset päätöksentekoeleimille.

Luottopäätös perustuu luottoanalyysiin, joka sisältää selvityksen luoton hakijasta ja asiakkaalle aikaisemmin myönnettyistä vastuista sekä niiden vakuuksista. Yritysassiakkaiden luottopäätösesitys sisältää myös vakuus- ja kovenanttipolitiikan lyhyille ja pitkille vastuille, asiakkaan luottokelpoisuusarvion sekä ennusteen asiakkaan taloudellisen tilan kehittymisestä. Yritysassiakkaiden vastuurajaesitykseen liitetään aina tilinpäätösanalyysi ja uusista yritysasiakkaista usein myös yritystutkimus.

Useimmiten yritys- ja rahoituslaitosasiakkaiden luottopäätösesityksiin sisältyy Riskienhallintaosaston kannanotto luottoriskistä.

Maan luottokelpoisuutta arvioidaan luottoluokituslaitoksen antaman luottokelpoisuusluokituksen sekä maan taloudellista ja poliittista tilaa kuvaavien tunnuslukujen sekä muun maata koskevan informaation perusteella. Maat on jaettu Moody'sin luottokelpoisuusluokituksen perusteella viiteen maariskiryhmään. Ryhmään 1 kuuluvien maiden luottokelpoisuusluokitus on Aaa. Ryhmään 2 kuuluvat maat, joiden luottokelpoisuusluokitus on vähintään A3. Ryhmään 3 kuuluvat maat, joiden Moody'sin luottokelpoisuusluokitus on vähintään Baa3 eli alin Investment Grade. Ryhmään 4 kuuluvat sellaiset maat, jotka on määritelty suhteellisen korkean riskin maiksi. Ryhmään 5 kuuluvat sellaiset maat, jotka on määritelty erittäin korkean riskin maiksi sekä maat, joilla ei ole luottokelpoisuusluokitusta.

Yritysassiakkaiden luottokelpoisuuden arviointi uudistettiin kertomusvuonna ottamalla käyttöön konsernin sisäinen 12-portainen luottokelpoisuusluokitus. Luotto-

kelpoisuusluokituksen kaksi heikointa luokkaa on varattu default-yrityksille eli asiakkaille, joilla on vakavia maksuhäiriöitä tai jotka ovat joko yrityssaneerausessa tai konkurssissa. Uuden luottokelpoisuusluokittelun tavoitteena on jakaa yritysasiakkaat luottokelpoisuusluokkiin asiakkaan takaisinmaksukyvyyn perusteella siten, että luokittelu täyttää riskienhallinnan tarpeet sekä uuden vakavaraisuuskehikon (Basel II) sisäisille luokittelumalleille asettamat kriteerit.

Rating-komitea määrittää sisäisen luottokelpoisuusluokan kaikille niille yritysasiakkaille, joiden vastuut tai suunnitellut vastuut ylittävät 5 miljoonaa euroa.

Sisäinen luottokelpoisuusluokitus perustuu numeeristen tekijöiden historiallisiin ja ennustettuihin arvoihin sekä laadullisiin tekijöihin. Mikäli yrityksellä on myös julkinen luottokelpoisuusluokitus, käytetään sitä yhtenä tekijänä luottokelpoisuutta arvioitaessa. Pienten yritysten osalta sisäinen luottokelpoisuusluokitus perustuu analysoituihin tilinpäätöstietoihin sekä maksukäyttäytymistietoon.

Sisäiset luottokelpoisuusluokat yhdenmukaistetaan ulkoisen luokituslaitoksen (Standard & Poor's) määrittelemiin luottokelpoisuusluokkiin pitkältä ajanjaksolta laskettujen keskimääräisten yhden vuoden kaatumistodennäköisyyksien perusteella. Sisäistä luottokelpoisuusluokitusta hyödynnetään vastuiden hinnoittelussa ja luottopäätösprosessissa sekä riskisopeutetun pääomavaateen laskennassa.

Rahoituslaitosten luottokelpoisuuden arvioinnissa käytetään ulkopuolisten luottoluokituslaitosten tekemiä luokituksia.

Yksityisasiakkaiden luottokelpoisuusarvio perustuu maksukykylaskelmaan, jossa otetaan huomioon muun muassa asiakkaan käytettävissä olevat tulot, lainojen hoitokulut, vakuudet sekä niiden arvioidut muutokset.

LUOTTORISKIN MITTAUS, SEURANTA JA RAPORTOINTI

Luottoriskiä mitataan asiakaskohtaisesti vastuiden määrällä ja avoimella positiolla, joka lasketaan vastuiden ja vakuuksien vakuusarvojen erotuksena. Luottoriskin määrää mitataan myös painotetulla vakuusvajeella, joka saadaan kertomalla asiakaskohtainen avoin positio asiakkaan luottokelpoisuusluokan mukaisella kaatumis-

todennäköisyydellä. Lisäksi luottoriskin mittareina käytetään ongelmaluottojen ja erääntyneiden maksuerien osuutta luotto- ja takauskannasta sekä luottotappioiden osuutta tuotoista ja luotto- ja takauskannasta.

Asiakasseuranta jakaantuu vuosittaiseen tilinpäätösten ja osavuositarkastusten analysointiin sekä jatkuvaan asiakkaan maksukäyttäytymisen ja toiminnan seurantaan.

Asiakkaiden maksukäyttäytymistä, erääntyneitä maksueriä ja ongelmaluottoja seurataan jatkuvasti sekä konsernin sisäisestä että ulkoisesta valvontapalvelusta saatavan informaation perusteella.

OKO-konsernin asiakkaat, joiden taloudellisen tilan kehitystä, luottoriskin määrää ja maksukäyttäytymistä halutaan tarkastella tavallista tiiviimmin, otetaan erityisseurantaan. Tämä merkitsee usein myös sitä, että luottopäätös tehdään ylemmässä päätöksentekuelimessä. Samassa yhteydessä arvioidaan myös asiakkaan luottokelpoisuusluokituksen muutostarve, luottotappion todennäköisyys sekä luottotappiovarauksen tarpeellisuus.

Yritysassiakkaiden vastuurajoja ja rahoituslaitoskonsernien kokonaislimiittejä seurataan luottopäätösprosessissa. Lisäksi luottopäätöksiä valvotaan myös päätöksentekuelimissä, jotka toimittavat päätöspöytäkirjat aina tiedoksi seuraavalle päätöksentekotasolle.

Luottoriskien raportointi on keskitetty Riskienhallintaosastolle. Luottoriskipolitiikan noudattamista tarkastellaan riskianalysissa, jossa raportoidaan kokonaisvastuiden määrän ja laadun sekä ongelmaluottojen kehitystä.

Limiittien käyttö sekä mahdolliset ylitykset raportoidaan säännöllisesti. Lisäksi Riskienhallintaosastolla laaditaan toimiala-, luotto- ja sijoitussalkkuanalyseja.

MARKKINARISKIEN HALLINTA

Markkinariskejä ovat markkinahintojen eli korkojen, valuutta- ja osakekurssien, volatiliteettien tai muiden markkinahintojen muutosten vaikutukset pankin tulokseen. Markkinoiden likviditeettiriski on osa markkinariskiä. Riski syntyy, kun markkinoilla ei ole riittävästi syvyyttä tai markkinat eivät toimi jonkin häiriön takia, minkä vuoksi pankki ei kaikissa tilanteissa kykene realisoimaan tai kattamaan riskejään vallitseviin markkinahintoihin.

Markkinariskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa taseen ja taseen ulkopuolisten erien hintamuutoksista aiheutuvat riskit hyväksyttävälle tasolle sekä edistää tuloksentekomahdollisuuksia optimoimalla riski-tuotto-suhdetta.

Markkinariskeistä korko-, valuutta-, osake- ja kiinteistöriskeille on laadittu omat konsernitason riskipolitiikat, joissa on määritelty position rakennetta ja hajauttamista koskevat periaatteet ja limiitit. Riskipolitiikojen tarkoituksena on varmistaa, ettei konsernille synny sen riskinkantokykyyn nähden liian suuria markkinariskejä. Korkoriskiä hajautetaan valuutoittain, tuotteittain ja periodeittain. Valuutariski suojataan valuutoittain. Osake- ja pääomasijoitusten riskiä hajautetaan markkina-alueittain, toimialoittain ja liikkeeseenlaskijoittain. Pääomarahastosijoituksissa riskin hajautus hoidetaan rahaston sääntöjen mukaisesti.

Markkinariskejä sisältyy sekä kaupankäyntitoimintaan (trading) että varainhallintaan. Trading-toiminta perustuu aktiiviseen lyhyen aikavälin kaupankäyntiin ja markkinariskien hallintaan. Varainhallinnan tehtävänä on hallita sekä pankin sijoitustoiminnan luotto- ja korkoriskiä että OKOn luotto- ja talletuskannasta sekä muusta taseesta syntyvää korkoriskiä.

Markkinariskien hallinnassa keskeisessä asemassa on jatkuva riskipositioiden rakenteiden ja markkinoiden analysointi sekä markkinamuutosten vaikutusten ennakointi pankin riskiasemaan ja tulokseen. Tehokas markkinariskien hallinta edellyttää ajantasaista ja oikeaa informaatiota positioista ja markkinoista sekä nopeaa reagointia markkinamuutoksiin. Markkinariskejä hallitaan muokkaamalla riskipositioita sekä tase- että johdannaisinstrumentein. Korko- ja valuuttajohdannaisia käytetään aktiivisesti.

MARKKINARISKIEN MITTAUS, SEURANTA

JA RAPORTOINTI

Korkoriskiä mitataan yhden prosenttiyksikön suuruisen koron muutoksen vaikutuksella tulevien kassavirtojen nykyarvoon. Valuutariskin limiittimittareina käytetään kokonaisnettopositioita ja valuuttaparipositioita. Osakeriskin limiittimittarina käytetään osakesalkun markkina-arvoa. Kiinteistöriskiä mitataan vuok-

rattavissa oleviin kohteisiin sitoutuneen pääoman määrällä sekä vuokrattavissa olevien kiinteistöjen vajaa-käyttöasteella.

Lisäksi OKOn korko-, valuutta- ja osakeriskejä mitataan Value at Risk (VaR) -analyysin avulla.

VaR-malli perustuu korkojen sekä valuutta- ja osakerurssien historialliseen kehitykseen. Mallilla arvioidaan positioiden markkina-arvojen muutosta yhden päivän aikana, joka tosiasiallisesti tarvitaan position sulkemiseen tai riskin kattamiseen. Malli antaa tappioennusteen, jonka mukaan tappio on 97,5 prosentin todennäköisyydellä pienempi tai enintään yhtä suuri kuin mallin antama ennuste.

VaR-analyysi perustuu historiassa toteutuneisiin hintamuutoksiin (volatiliteettiin), ja se antaa tappioestimaatin ”normaaleissa” markkinoilla vallitsevissa olosuhteissa. Stressitestauksella voidaan arvioida tarkasteluajanjakson aikana toteutuneita suurempien markkinamuutosten vaikutuksia avoimen riskiposition tulokseen. Mallin ennustekykyä seurataan päivittäisellä back-testauksella: testin tulos saa ylittää 100 päivän aikana keskimäärin 2,5 kertaa tappioestimaatin.

Historialliseen simulaatioon perustuvan menetelmän etuina ovat empiiriset, markkinoilla toteutuneet jakaumat ja korrelaatiot, minkä lisäksi menetelmä on helppo ymmärtää. Ongelmia vastaavasti ovat toteutuneeseen kehitykseen perustuva riskin ennustaminen, aikasarjaotoksen pituuden vaikutus riskimittarin arvoon, äärimmäisten muutosten epäjatkuvuus erityisesti jakauman tappiolaidalla ja aikasarjoihin sisältyvä auto-korrelaatio.

Positioiden riskejä arvioidaan myös erilaisiin markkinatilanteisiin perustuvien skenaarioanalyysien avulla.

Skenaarioanalyysien ja luottoriskien mittausmenetelmien kehittämisen yhteydessä Monte Carlo -simulointitekniikkaan perustuvan Value at Risk -menetelmän rinnakkaiskäyttö aloitettiin vuoden 2002 alussa.

Riskienhallintaosasto seuraa ja raportoi OKOn korko-, valuutta- ja osakeriskilimiittejä ja hälytysrajoja päivittäin sekä konsernin rahoituslaitostytäryhtiöiden korkoriskiä viikoittain.

KORKORISKI

Korkoriski syntyy, kun taseen ja taseen ulkopuolisten erien maturiteetit, korontarkistusajankohdat tai korkoperusteet poikkeavat toisistaan. Kaupankäyntitoiminnassa korkoriski toteutuu arvopapereiden markkina-arvon muutoksena. Varainhallinnan korkoriskin osalta riski toteutuu muutoksena rahoituskatteessa.

OKOssa korkoriskiä saavat ottaa limiittien puitteissa vain erikseen määritellyt yksiköt. Muusta kuin kaupankäyntitoiminnasta aiheutuva korkoriski siirretään varainhallinnan hoidettavaksi. OKOn tytäryhtiöille on määritelty omat korkoriskilimiitit.

VARAINHALLINNAN KORKORISKI

Varainhallinnan korkoriski syntyy toisaalta pankin sijoitustoiminnan ja varainhankinnan välisestä sekä toisaalta luotto- ja talletuskannan välisestä korontarkistusten eriaikaisuudesta. Kun sijoitusten korkosidonnaisuus on varainhankintaa pidempää, pankille aiheutuu tappiota korkojen noustessa.

Varainhallinnan korkoriskin mittaus ja raportointi tapahtuu osana OKOn kokonaiskorkoriskiä. Mittarina käytetään yhden prosenttiyksikön suuruisen koron muutoksen vaikutusta tulevien kassavirtojen nykyarvoon. Positioiden luonteiden erot otetaan huomioon siirtohintoja, riskilimiittejä ja liiketoiminnallisia tavoitteita määritettäessä. Käyttelytilien merkitys on alle 8 prosenttia taseesta ja ne käsitellään korkoriskin mittauksessa avistaehtoisena varainhankintana.

Johdannaissopimuksia käytetään varainhallinnassa pääsääntöisesti suojaustarkoituksessa, jolloin niihin sovelletaan suojauslaskennan periaatteita. Suojauksen todennuksessa käytetään VaR-menetelmää.

VALUUTTARISKI

Valuuttariski syntyy, kun samassa valuutassa olevien saatavien ja velkojen määrät poikkeavat toisistaan. OKO-konsernissa valuuttakurssiriskit on keskitetty OKOon, joka on Osuuspankkiryhmässä ainoa valuuttamarkkinoilla aktiivisesti toimiva yhteisö.

OSAKERISKI

OKO-konsernissa osakeriskiä syntyy osake- ja pääomasijoitustoiminnasta. Osakesijoitukset sisältävät sekä kaupankäyntitarkoitukseen että pitempiäaikaiseen omistukseen hankittuja osakkeita.

Osakeriskipolitiikassa määritellään osakesalkun koostumusta ja sijoituskohteiden valintaa ohjaavat periaatteet.

KIINTEISTÖRISKI

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan kiinteistöomistuksiin liittyviä arvonmuutos- ja tuottoriskejä. Tavoitteena on kiinteistöomistuksiin sitoutuneen pääoman vähentäminen ja tuottotason nostaminen.

Kiinteistöriskipolitiikassa määritellään kiinteistösi-
joitussalkun koostumusta ja sijoituskohteiden valintaa ohjaavat periaatteet. Kiinteistöomistuksista laaditaan vuosittain kohdekohtaiset arviot ja toimenpidesuunnitelmat. Kiinteistöriskeistä raportoidaan neljännesvuosit-
tain riskianalyyseissä.

RAHOITUSRISKIN HALLINTA

Rahoitusriski tarkoittaa jälleenrahoituksen saatavuuteen liittyvää riskiä ja pankin luottokelpoisuuden kehityksen vaikutusta rahoituksen hintaan. Riski syntyy, kun saamisten ja velkojen maturiteetit poikkeavat toisistaan. Rahoitusriski syntyy myös, jos joko velat tai saatavat tai molemmat ovat keskittyneet vastapuolten, instrumenttien tai markkinasegmenttien suhteen.

Maksuvalmiusriski tarkoittaa riskiä rahoituksen saatavuudesta velkojen tai muiden maksujen erääntyessä. Riskin toteutuminen voi johtua esimerkiksi markkinoiden likviditeetin vähenemisestä tai luottontarvitsijan luottokelpoisuuden heikkenemisestä. Maksuvalmiusriskiin varaudutaan ylläpitämällä likvideistä saamistodistuksista koostuvaa reservisalkkua.

Rahoitusriskin hallinnan tarkoituksena on varmistaa riskinkantokyvyn kannalta oikein mitoitettu pääomarakenne ja rajoittaa taserakenteesta aiheutuvaa rahoitus- tai maksuvalmiusriskiä. Rahoitusriskiä hajautetaan maturiteettiluokittain, vastapuolittain ja instrumenteittain.

Keskeiset rahoituslähteet ovat sijoitustodistus- ja joukkovelkakirjaemissiot, muilta pankeilta ja osuuspankeilta otetut talletukset, yleisötalletukset sekä oma pääoma. Kansainvälisillä raha- ja pääomamarkkinoilla rahoituksen saatavuuteen ja hintaan vaikuttaa OKOn luottokelpoisuusluokitus.

Taserakenteeseen ja rahoitusriskien hallintaan vaikuttaa OKOn keskusrahalaistotehtävään kuuluva velvollisuus huolehtia Osuuspankkiryhmän maksuvalmiusreservien riittävydestä. OKO huolehtii myös tytäryhtiönsä Okopankin rahoituksen riittävydestä. Tytäryhtiöiden toiminnasta syntyville rahoitusriskeille on asetettu omat rahoitusriskilimiittinsä, joiden mukaisesti yhtiöt hoitavat rahoitusriskiasemaansa.

Lyhyen aikavälin likviditeetin hoito perustuu tiedossa olevien ja ennustettujen kassavirtojen yhdistelyyn, jonka pohjalta tehdään päivittäin ennusteet 3 viikoksi eteenpäin. OKO voi tarvittaessa käyttää lyhyen aikavälin likviditeetin hoitoon myös Osuuspankkiryhmän vähimmäisvarantotalletusten lainausmahdollisuutta.

Rahoitusriskipolitiikassa määritellään pitkäaikaisen varainhankinnan rakenteeseen ja maksuvalmiuden hoitoon liittyvät periaatteet. Poliitikka määrittelee lisäksi OKOn vastuulla olevien Osuuspankkiryhmän lakisääteisten maksuvalmiusreservien tason ja ylläpidon periaatteet.

Varainhankintasuunnitelma laaditaan vuosittain vastaamaan konsernin rahoitusasemaa ja vakavaraisuustavoitteita.

**RAHOITUSRISKIN MITTAUS, SEURANTA
JA RAPORTOINTI**

Rahoitusriskiä mitataan maturiteettiluokittain kyseisen luokan nettokassavirran (saatavien ja velkojen erotuksen) suuruudella. OKOssa rahoitusriskiä tarkastellaan lisäksi hankintalähteittäin ja sijoituskohteittain.

Rahoitusriskit on rajoitettu asettamalla maturiteettiluokittain vuotuisille pääomanettokassavirroille euro-määräiset limiitit. Osuuspankkiryhmän maksuvalmiusreservin muodostaville OKOn kassavarantovaroille on asetettu erillinen limiitti, joka on ryhmän kassavarantovarojen lakisääteinen alaraja.

Rahoitusriskit raportoidaan kuukausittain.

OPERATIIVISTEN RISKIEN HALLINTA

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan mahdollisia suoria tai välillisiä tulon menetyksiä tai syntyviä kustannuksia, joita aiheutuu puutteellisesti toimivista prosesseista, tuotteiden hallinnasta, henkilöstöstä, oikeudellisten riskien toteutumisesta, tiedon hallinnasta, tietotekniikasta tai tietoturvasta taikka ulkoisen uhan turvallisuuteen tai toiminnan jatkuvuuteen aiheuttamasta epävarmuudesta. Mahdolliset menetykset voivat johtua myös maineen menetyksestä.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa, ennaltaehkäistä ja rajoittaa operatiiviset riskit siten, että ne eivät vaaranna tavoitteiden saavuttamista.

Operatiivisten riskien hallinnan lähestymistavaksi on valittu prosessien laadun ja tehokkuuden parantaminen sekä ennakoivien ja riskejä ennalta ehkäisevien toimintatapojen luominen.

Operatiivisille riskeille on laadittu konsernitasoinen riskipolitiikka, jossa määritellään operatiivisen riskin tunnistamista, arvioimista, seurantaa ja raportointia ohjaavat periaatteet sekä operatiiviset riskilajit. Poliitikassa on määritelty myös operatiivisten riskien hallinnan keskeiset tavoitteet.

Vastuu operatiivisten riskien hallinnasta on liiketoimintayksiköillä. Riskienhallintaosasto valvoo operatiivisten riskien hallinnan toteutusta ja riskitasoa sekä raportoi siitä.

Operatiivisten riskien tunnistamisen ja arvioinnin sekä raportoinnin kautta tarkennetaan näkemystä operatiivisten riskien profiilista, riskienhallinnallisten resurssien ja toimenpiteiden tarpeellisuudesta sekä määräästä.

Keskeisessä asemassa operatiivisten riskien hallinnassa on riskien tunnistaminen ja arviointi ja sen pohjalta tapahtuva toimintatapojen kehittäminen. Riskien toteutumista pyritään ennaltaehkäisemään kehittämällä prosesseja ja henkilöstön osaamista sekä eriyttämällä päätöksenteko, toimeenpano ja valvonta toisistaan. Uusien tuotteiden käyttöönottoa edeltää tuotteiden kuvaus, toimintaprosessien suunnittelu, testaus ja ohjeistus sekä tuotteen hyväksyntä.

Oikeudellisen riskin hallinnassa korostuu liiketoimintaa koskevan juridiikan ja oikeudellisen sääntelyn

tietämys sekä sopimusten sitovuuden ja lainmukaisuuden varmistaminen.

Tiedon hallinnassa olennaista on tiedon oikeellisuuteen, käytettävyyteen, saatavuuteen sekä eheyteen liittyvien riskien hallinta, jonka tärkeys korostuu erityisesti sähköisessä asioinnissa. Tietojärjestelmien kehitystyössä ja käyttöönotossa kiinnitetään erityistä huomiota riittävään määrittelyyn, sisällölliseen ja tekniseen osaamiseen, testaukseen sekä pilotointiin.

Tietoturvallisuuden ja pankkiturvallisuuden hallinnassa tehdään tiivistä yhteistyötä Osuuspankkiryhmässä. Yllättäviin tilanteisiin on varauduttu liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmilla ja tietotekniikan toipumissuunnitelmilla, joita kehitetään ja päivitetään säännöllisesti. Tärkeä osa operatiivisten riskien hallintaa ovat OPK:n Sisäisen tarkastuksen tekemät selvitykset. Operatiivisista riskeistä aiheutuvilta menetyksiltä on myös suojauduttu esine-, rikos- ja vastuuvakuutuksin.

OPERATIIVISTEN RISKIEN MITTAUS, SEURANTA JA RAPORTOINTI

Operatiivisten riskien mittauksessa pääpaino on puutteellisten prosessien tai tietojärjestelmien aiheuttamissa menetyksissä. Mittareina käytetään virheiden lukumääriä sekä syntyneistä virheistä aiheutuneiden kustannusten suuruutta.

Operatiivisten riskien itsearviointien tuloksista, virhetilastoista, vahinkotilastoista sekä prosessien kehittämisen etenemisestä raportoidaan johdolle säännöllisesti.

STRATEGINEN RISKI

Strategisella riskillä tarkoitetaan väärin valitun liiketoimintastrategian johdosta syntyviä menetyksiä.

Strateginen riski voi toteutua, jos asiakaskäyttäytyminen, teknologia tai markkinat kehittyvät eri suuntaan kuin on ennakoitu. Tämä voi johtaa siihen, että tuotot alenevat nopeammin kuin kustannusten sopeuttaminen on mahdollista. Samoin strateginen riski voi toteutua, jos organisaation osaamistaso tai muutosvalmius ei ole riittävän korkea.

Strategisia riskejä minimoidaan jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyyseihin ja ennusteisiin markkina-

alueiden kehityksestä, kilpailutilanteesta, asiakkaiden tulevista tarpeista sekä huolehtimalla organisaation osaamisesta ja sitoutumisesta.

RISKIENHALLINNAN KEHITTÄMINEN

Riskienhallinnan kehittämistä ohjaavat ensisijaisesti konsernin liiketoiminnan tarpeet. Tämän lisäksi valmis- teilla oleva pankkien vakavaraisuuskehikko (Basel II) vaikuttaa laajasti riskienhallinnan kehittämiseen.

Riskienhallintaosasto seuraa aktiivisesti vakavarai- suuskehikon uudistamista ja analysoi sen mahdollisia vaikutuksia pankin liiketoimintaan ja pääomarakentee- seen. Painopistealueena riskienhallinnan kehittämisessä on luottoriskin mittauksen ja riskiin perustuvan talou- dellisen pääoman kohdentamismenettelyn kehittäminen sekä operatiivisten riskinhallintamenetelmien kehittä- minen.

Toteutuneita operatiivisia riskejä seurataan laajenta- malla vahinkojen tilastointi kattavaksi vuoden 2003 alusta alkaen.

KONSERNIN TULOSLASKELMA

Milj. e	1.1. - 31.12.2002			1.1. - 31.12.2001		
Korkotuotot			497			572
Leasingkate			11			11
Korkokulut			-347			-432
Rahoituskate			161			152
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista			13			35
Palkkiotuotot			69			68
Palkkiokulut			-14			-12
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot						
Arvopaperikaupan nettotuotot			-14			-16
Valuuttatoiminnan nettotuotot			7	-6		5
Liiketoiminnan muut tuotot			19			26
Hallintokulut						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot			42			39
Henkilösivukulut						
Eläkekulut			7			4
Muut henkilösivukulut			4	11	53	3
Muut hallintokulut			43	-96		45
Muut hallintokulut						-90
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä			-11			-11
Liiketoiminnan muut kulut			-23			-23
Luotto- ja takaustappiot			2			4
Pysyviin vastaaviin kuuluvien arvopapereiden arvonalentumiset			0			-29
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten voitosta tai tappiosta			-17			2
Liikevoitto			96			111
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot			-			-
Satunnaiset kulut			-			-
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja			96			111
Tuloverot						
Tilikauteen kohdistuvat verot			-21			-17
Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat verot			0			-10
Laskennallisen verovelan muutos			-12	-33		-4
Muut välittömät verot			-			-
Vähemmistön osuus tilikauden voitosta tai tappiosta			-1			-1
Tilikauden voitto			62			79

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2002		31.12.2001	
Milj. e				
Käteiset varat		83		210
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset				
Valtion velkasitoumukset		81		1 048
Muut	2 026	2 107	1 906	2 954
Saamiset luottolaitoksilta				
Vaadittaessa maksettavat		31		54
Muut	1 785	1 816	1 488	1 542
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä		6 490		5 734
Leasingkohteet		256		225
Saamistodistukset				
Julkisyhteisöiltä		140		355
Muilta	998	1 138	1 005	1 360
Osakkeet ja osuudet		76		96
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrytyksissä		62		55
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä		11		9
Aineettomat hyödykkeet				
Konserniliikearvo		0		0
Muut pitkävaikutteiset menot	13	13	13	13
Aineelliset hyödykkeet				
Kiinteistöt sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	159		160	
Muut aineelliset hyödykkeet	7	166	12	172
Muut varat		392		187
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot		98		93
		12 709		12 650

KONSERNITASE

VASTATTAVAA	31.12.2002			31.12.2001		
Milj. e						
Vieras pääoma						
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille						
Keskuspankeille		732			1 194	
Luottolaitoksille						
Vaadittaessa maksettavat	362			454		
Muut	3 059	3 420	4 152	3 249	3 703	4 897
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille						
Talletukset						
Vaadittaessa maksettavat	1 372			1 326		
Muut	553	1 926		632	1 958	
Muut velat		733	2 659		701	2 659
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat						
Joukkovelkakirjalainat		999			1 022	
Muut		3 145	4 145		2 343	3 365
Muut velat			639			540
Siirtovelat ja saadut ennakot			61			67
Pakolliset varaukset			0			1
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla			379			473
Laskennalliset verovelat			39			27
Vähemmistön osuus pääomasta			2			2
			12 076			12 031
Oma pääoma						
Osakepääoma		196			196	
Osakeanti		3			-	
Ylikurssirahasto		0			0	
Arvonkorotusrahasto		25			25	
Muut sidotut rahastot						
Vararahasto	204			203		
Muut sidotut erät	-	204		1	204	
Vapaat rahastot		23			23	
Edellisten tilikausien voitto		118			90	
Tilikauden voitto		62	633		79	618
			12 709			12 650
Taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset						
Takaukset ja pantit		1 192			1 090	
Muut		-	1 192		-	1 090
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset						
Arvopapereiden takaisinostositoumukset		-			-	
Muut		2 015	2 015		1 789	1 789
			3 207			2 878

KONSERNIAIKASARJAT

Milj. e

TULOSLASKELMAT	1998	1999	2000	2001	2002
Rahoituskate	113	109	124	152	161
Muut tuotot	109	126	197	118	94
Muut kulut	139	115	125	126	133
Poistot ja arvonalentumiset	14	16	11	11	11
Luotto- ja takaustappiot	-3	-2	-10	-4	-2
Pysyviin vastaaviin kuuluvien arvopapereiden arvonalentumiset	0	-1	33	29	0
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksesta	2	5	5	2	-17
Liikevoitto	74	111	167	111	96
Satunnaiset erät	-90	-57	-	-	-
Voitto / tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-15	54	167	111	96
Verot	0	-14	-47	-31	-33
Vähemmistöosuus	-	-1	-1	-1	-1
Tilikauden voitto / tappio	-15	39	118	79	62
TASEET	1998	1999	2000	2001	2002
Vastaavaa					
Saamiset luottolaitoksilta	1 694	1 784	2 082	1 542	1 816
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 755	4 561	5 472	5 734	6 490
Saamistodistukset	2 004	2 961	2 259	4 314	3 245
Osakkeet ja osuudet	134	141	217	160	149
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	286	266	194	185	179
Muut erät	1 062	1 122	777	715	830
Yhteensä	8 936	10 836	11 000	12 650	12 709
Vastattavaa					
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	2 739	3 513	3 833	4 897	4 152
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 977	2 356	2 140	2 659	2 659
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	2 657	3 494	3 380	3 365	4 145
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	579	404	417	473	379
Muut erät	480	542	606	609	700
Laskennalliset verovelat	10	13	23	27	39
Vähemmistön osuus pääomasta	-	2	2	2	2
Oma pääoma	493	513	599	618	633
Yhteensä	8 936	10 836	11 000	12 650	12 709

OKON TULOSLASKELMA

Milj. e	1.1. - 31.12.2002		1.1. - 31.12.2001				
Korkotuotot		402		472			
Korkokulut		-314		-393			
Rahoituskate		87		78			
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista							
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä		25		34			
Omistusyhteisyryksistä		1		4			
Muista yrityksistä		12	38	34	72		
Palkkiotuotot		22		21			
Palkkiokulut		-6		-4			
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot							
Arvopaperikaupan nettotuotot		-15		-17			
Valuuttatoiminnan nettotuotot		7	-7	5	-12		
Liiketoiminnan muut tuotot		17		23			
Hallintokulut							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot		16		15			
Henkilösivukulut							
Eläkekulut		3		0			
Muut henkilösivukulut		2	5	21	1	1	16
Muut hallintokulut		18	-38	21	-37		
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä		-3		-1			
Liiketoiminnan muut kulut		-18		-18			
Luotto- ja takaustappiot		3		6			
Pysyviin vastaaviin kuuluvien arvopapereiden arvonalentumiset		0		-29			
Liikevoitto		94		98			
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tuotot		1		-			
Satunnaiset kulut		-	1	-	-		
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		95		98			
Tilinpäätössiirrot		-20		0			
Tuloverot							
Tilikautteen kohdistuvat verot		-22		-19			
Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat verot		0	-22	-10	-28		
Tilikauden voitto		54		69			

OKON TASE

VASTAAVAA

Milj. e

	31.12.2002		31.12.2001	
Käteiset varat		75		209
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset		1 921		2 769
Saamiset luottolaitoksilta				
Vaadittaessa maksettavat	34		24	
Muut	2 143	2 176	2 687	2 710
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä		4 501		3 056
Leasingkohteet		256		-
Saamistodistukset				
Julkisyhteisöiltä	140		355	
Muilta	1 051	1 191	1 084	1 439
Osakkeet ja osuudet		68		90
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrytyksissä		69		44
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä		99		150
Aineettomat hyödykkeet		9		7
Aineelliset hyödykkeet				
Kiinteistöt sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	87		89	
Muut aineelliset hyödykkeet	2	89	2	90
Muut varat		365		161
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot		88		83
		10 907		10 809

OKON TASE

VASTATTAVAA

Milj. e	31.12.2002		31.12.2001	
Vieras pääoma				
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille				
Keskuspankeille	732		1 194	
Luottolaitoksille				
Vaadittaessa maksettavat	371		469	
Muut	3 088	3 459	4 191	3 286
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille				
Talletukset				
Vaadittaessa maksettavat	353		336	
Muut	17	370	39	375
Muut velat	619	989	600	976
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat				
Joukkovelkakirjalainat	1 001		1 023	
Muut	3 051	4 052	2 292	3 315
Muut velat		622		508
Siirtovelat ja saadut ennakot		48		42
Pakolliset varaukset		0		1
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		379		4 73
		10 283		10 263
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero	26		1	
Vapaaehtoiset varaukset	68	95	21	22
Oma pääoma				
Osakepääoma	196		196	
Osakeanti	3		-	
Ylikurssirahasto	0		0	
Vararahasto	164		164	
Vapaat rahastot	23		23	
Edellisten tilikausien voitto	89		71	
Tilikauden voitto	54	530	69	524
		10 907		10 809
Taseen ulkopuoliset sitoumukset				
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettut sitoumukset				
Takaukset ja pantit	1 165		1 067	
Muut	-	1 165	-	1 067
Asiakkaan hyväksi annettut peruuttamattomat sitoumukset				
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	-		-	
Muut	1 796	1 796	1 563	1 563
		2 961		2 630

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

(LUVUT MILJOONINA EUROINA)

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1) Korkotuottojen ja korkokulujen erittely tase-erittäin

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Korkotuotot				
Saamisista luottolaitoksilta	80,1	107,0	134,2	157,6
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	286,0	312,4	139,2	164,7
Saamistodistuksista	139,3	152,4	136,2	149,3
Muut korkotuotot	-7,9	0,0	-8,0	0,0
Leasingkate	11,0	11,5	-	-
Yhteensä	508,5	583,3	401,6	471,6

Korkokulut

Veloista luottolaitoksille ja keskuspankeille	130,1	166,0	131,5	168,4
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	60,6	77,0	30,6	40,7
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	135,3	161,9	132,9	157,8
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	19,1	25,6	17,6	25,4
Muut korkokulut	2,0	1,1	2,0	1,1
Yhteensä	347,1	431,6	314,5	393,4

2) Leasingtoiminnan nettotuotot eriteltyinä

OKOon sulautuneen OP-Rahoitus Oy:n leasingtoiminnan nettotuotot olivat

Vuokratuotot	71,5
Suunnitelman mukaiset poistot	-59,0
Lisäpoistot ja luottotappiot	-
Leasingkohteiden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)	-0,3
Palkkiotuotot	0,3
Muut tuotot	0,1
Muut kulut	-1,2
Yhteensä	11,3

Rahoitustarkastuksen määräyksen mukaan konsernista ei ilmoiteta tätä liitetietoa.

3) Arvopaperikaupan nettotuotot eriteltyinä

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Saamistodistusten kaupan nettotuotot	-17,4	-5,5	-18,4	-6,1
Osakkeiden ja osuuksien kaupan nettotuotot	3,5	-10,9	3,5	-11,1
Yhteensä	-13,9	-16,4	-14,9	-17,2

4) Tilikauden aikana ostettujen ja myytyjen vaihtuviin vastaaviin luettujen arvopapereiden yhteenlasketut arvot

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Saamistodistukset				
Ostetut arvopaperit	19 700,7	11 645,2	19 108,9	11 282,1
Myydyt arvopaperit	15 364,7	9 320,4	14 947,3	9 228,7
Osakkeet				
Ostetut arvopaperit	1 848,0	3 524,9	11,4	5,9
Myydyt arvopaperit	1 873,0	3 535,8	39,8	16,3

5) Liiketoiminnan muut tuotot ja liiketoiminnan muut kulut eriteltyinä

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Liiketoiminnan muut tuotot				
Vuokra- ja osinkotuotot kiinteistöistä ja kiinteistöyhteisöistä	13,7	13,6	14,2	14,0
Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot	1,0	5,3	1,0	3,2
Muut tuotot	3,9	7,4	1,5	5,3
Yhteensä	18,6	26,3	16,6	22,6
Liiketoiminnan muut kulut				
Vuokrakulut	7,3	6,4	3,7	3,2
Kulut kiinteistöistä ja kiinteistöyhteisöistä	6,5	6,5	9,9	10,0
Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien luovutustappiot	0,1	0,1	0,1	0,6
Muut kulut	9,4	9,7	3,9	4,3
Yhteensä	23,3	22,8	17,6	18,1

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

6) Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Suunnitelman mukaiset poistot	10,8	10,6	3,5	3,8
Arvonalentumiset	-	0,3	-	-
Arvonalentumisten palautukset	-0,2	-	-0,2	-2,5
Yhteensä	10,6	10,9	3,3	1,3

7) Luotto- ja takaustappiot sekä pysyviin vastaaviin
vien arvopapereiden arvonalentumiset

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Saamisista luottolaitoksilta	-	-	-	-
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	10,4	9,1	6,6	6,4
Leasingkohteista	-	-	-	-
Takauksista ja muista taseen ulkopuolisista eristä	-	0,1	-	-
Muista	-	0,0	-	0,0
Bruttomääräiset luotto- ja takaustappiot	10,4	9,2	6,6	6,4
Luotto- ja takaustappioiden vähennyserät	-12,4	-13,1	-9,6	-12,2
Tuloslaskelman luotto- ja takaustappiot	-1,9	-3,9	-3,0	-5,7

Luotto- ja takaustappioiden
yhteismäärä eriteltyinä

Tilikauden aikana toteutuneet luottotappiot yhteensä	4,1	1,2	2,4	0,6
Tilikauden aikana toteutuneet luotto- tappiot, joista on aikaisemmin tehty kohdistettu luottotappiovaraus	-2,9	-0,8	-1,6	-0,5

Palautukset aikaisempina vuosina toteutuneista luottotappioista	-3,1	-5,0	-2,0	-4,2
--	------	------	------	------

Tilikauden aikana tehdyt kohdistetut luottotappiovaraukset	4,6	8,0	2,4	5,5
---	-----	-----	-----	-----

Kohdistettujen luottotappiovarausten peruutukset tilikauden aikana	-4,6	-7,3	-4,2	-7,1
---	------	------	------	------

Tilinpäätökseen kirjatut luotto- ja takaustappiot	-1,9	-3,9	-3,0	-5,7
--	-------------	-------------	-------------	-------------

Pysyviin vastaaviin kuuluvien
arvopapereiden arvonalentumiset

Bruttomääräiset arvonalentumiset	0,1	29,1	0,1	29,1
Arvonalentumisten peruutukset	-0,2	-	-0,2	-
Yhteensä	-0,1	29,1	-0,1	29,1

8) Satunnaiset tuotot ja kulut tilikauden aikana

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Satunnaiset tuotot				
OP-Rahoitus Oy:n sulautuminen OKOon				
OKOlle syntynyt fuusiovoitto	-	-	-	0,6
Satunnaiset kulut	-	-	-	-

9) Tilinpäätössiirrot eriteltyinä

	OKO	
	2002	2001
Poistoeron muutos	0,4	-0,1
Muiden vapaaehtoisten varausten muutos	-20,0	-
Yhteensä	-19,6	-0,1

10) Pakollisten varausten muutokset tilikauden aikana

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Eläkevaraukset	-	-	-	-
Verovaraukset	-	-	-	-
Muut	-0,6	-	-0,6	-
Yhteensä	-0,6	-	-0,6	-

11) Erittely yhdistellyistä eristä

Konsernin ja OKOn tuloslaskelman erät on esitetty valtiovarainministeriön luottolaitoksille vahvistamien tuloslaskelman kaavojen mukaisesti.

12) Tuotot toimialoittain ja markkina-alueittain

Tuotoilla tarkoitetaan tuloslaskelman erien rahoituskate, tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista, palkkiotuotot, arvopaperikaupan ja valuttatoiminnan nettotuotot sekä liiketoiminnan muut tuotot yhteenlaskettua määrää. Tuotot on esitetty eliminoimattomina.

	Tuotot		Keskimääräinen	
	toimialoittain		henkilömäärä	
	2002	2001	2002	2001
Pankkitoiminta	233,3	258,4	847	804
Rahoitusyhtiötoiminta	30,1	26,1	145	139
Sijoituspalveluyritystoiminta	23,1	25,2	125	127
Kiinteistöjen omistus ja hallinta	3,4	3,4	-	-
Muu	-	-	-	-
Yhteensä	289,9	313,0	1 117	1 070

	Tuotot		Keskimääräinen	
	markkina-alueittain		henkilömäärä	
	2002	2001	2002	2001
Suomi	289,4	312,5	1 112	1 061
Ruotsi	0,5	0,5	6	9
Yhteensä	289,9	313,0	1 117	1 070

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

13) Keskuspankkirahoituksen oikeuttavien saamistodistusten erittely

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Valtion velkasitoumukset	80,7	1 048,0	35,5	1 013,3
Valtion joukkovelkakirjalainat	322,7	47,9	321,9	19,8
Pankkien sijoitustodistukset	1 503,9	1 647,1	1 364,0	1 525,0
Muut	199,7	211,2	199,7	211,2
Yhteensä	2 106,9	2 954,3	1 921,2	2 769,4

14) Saamiset keskuspankeilta

Taseen erään "Saamiset luottolaitoksilta" ei sisältynyt vuoden lopussa saamia keskuspankeilta.

15) Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sektoreittain ja niihin kohdistetut luottotappiovaraukset

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Yritykset	4 237,6	3 679,1	3 785,7	2 535,4
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	44,9	208,9	44,9	208,9
Julkisyhteisöt	143,3	137,5	141,3	133,4
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	103,7	93,8	73,9	64,9
Kotitaloudet	1 819,3	1 522,0	314,2	21,4
Ulkomaat	141,2	92,8	140,8	91,8
Yhteensä	6 489,9	5 734,2	4 500,8	3 055,9

Kohdistetut luottotappiovaraukset tilikauden alussa	29,9	30,0	27,7	27,7
Tilikauden aikana tehdyt uudet varaukset (+)	4,6	8,0	3,2	5,5
Tilikauden aikana peruutetut varaukset (-)	-4,6	-7,3	-4,6	-7,1
Tilikauden aikana toteutuneet luottotappiot, joista on aikaisemmin tehty kohdistettu luottotappiovaraus (-)	-2,9	-0,8	-1,8	-0,5
Kohdistetut luottotappiovaraukset tilikauden lopussa	26,8	29,9	24,5	25,6

16) Järjestämättömät ja muut nollakorkoiset saamiset

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Järjestämättömät saamiset	14,2	17,4	7,2	6,0
Muut nollakorkoiset saamiset	1,4	1,7	1,3	1,7
Yhteensä	15,6	19,1	8,5	7,7

17) Maksamatta jääneen saamisen vakuutena olleen sekä asiakkaan liiketoiminnan tervehdyttämiseksi hankitun omaisuuden kirjanpitoarvo

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Vakuutena ollut omaisuus				
Kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	1,8	1,8	1,8	1,7
Muut osakkeet ja osuudet	0,1	0,2	-	-
Muu omaisuus	-	-	-	-
Yhteensä	1,9	2,0	1,8	1,7

18) Saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla veloilla

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Saamiset luottolaitoksilta	143,8	151,4	143,8	151,4
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	5,9	7,9	5,9	7,9
Saamistodistukset	120,2	127,1	123,5	155,6
Yhteensä	269,9	286,4	273,1	314,8

joista konserniyrityksiltä 3,4 28,7
omistusyhteisyrittäyksiltä - 10,1

19) Leasingkohteet eriteltyinä

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Ennakkomaksut	34,5	27,6	34,5	-
Koneet ja kalusto	205,0	183,7	205,0	-
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	16,4	13,2	16,4	-
Muu omaisuus	0,5	0,2	0,5	-
Yhteensä	256,4	224,7	256,4	-

20) Saamistodistukset

Julkisesti noteeratut ja noteeraamattomat saamistodistukset ja keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset vuoden lopussa

	Konserni		OKO	
	Julkisesti noteeratut	Muut noteeratut	Julkisesti noteeratut	Muut noteeratut
Vaihtuviin vastaaviin kuuluvat	1 274,7	1 589,8	1 275,9	1 404,9
Pysyviin vastaaviin kuuluvat	246,0	134,7	245,3	186,2
Yhteensä	1 520,8	1 724,5	1 521,2	1 591,1

Vaihtuviin vastaaviin kuuluvien saamistodistusten todennäköisen luovutushinnan ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotusta ei synny, koska kaikki vaihtuviin vastaaviin kuuluvat saamistodistukset arvostetaan markkinahintaan.

Pysyviin vastaaviin kuuluvien saamistodistusten, keskuspankkirahoituksen oikeuttavien saamistodistusten ja muiden saamisten nimellisarvon ja kirjanpitoarvon erotus vuoden lopussa

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Konsernin luvut on ilmoitettu eliminoimattomina	Konserni			OKO
	2002	2001	2002	2001
Nimellisarvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus				
Saamistodistukset	0,8	2,0	0,8	2,0
Kirjanpitoarvon ja sitä alemman nimellisarvon erotus				
Saamistodistukset	1,4	2,1	1,4	2,1
Saamistodistukset vaadetyypeittäin tilikauden lopussa				
Kirjanpitoarvo				
Valtion velkasitoumukset	80,7	1 048,0	35,5	1 013,3
Kuntatodistukset	0,0	0,4	0,0	0,4
Yritystodistukset	0,8	53,4	0,8	53,4
Sijoitustodistukset	1 521,5	1 652,8	1 381,7	1 530,7
Vaihtovelkakirjalainat	1,1	2,2	1,1	2,2
Muut joukkovelkakirjalainat	1 410,6	1 506,3	1 458,9	1 536,9
Muut saamistodistukset	230,6	51,3	234,4	71,5
Yhteensä	3 245,2	4 314,5	3 112,3	4 208,4

21) Osakkeet ja osuudet

Taseen erään "Osakkeet ja osuudet" merkittyjen arvopapereiden yhteenlaskettu kirjanpitoarvo jaoteltuna julkisesti noteerattuihin ja noteeraamattomiin arvopapereihin

	Konserni		OKO	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Julkisesti noteeratut	Muut
Vaihtuviin vastaaviin kuuluvat	26,0	-	22,5	-
Pysyviin vastaaviin kuuluvat	10,4	40,0	10,4	34,8
Yhteensä	36,4	40,0	32,9	34,8

Taseen erään "Osakkeet ja osuudet" merkittyjen julkisesti noteerattujen osakkeiden ja osuuksien todennäköisen luovutushinnan ja sitä alhaisemman kirjanpitoarvon erotusten yhteenlaskettu määrä omaisuuslajeittain

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Vaihtuviin vastaaviin kuuluvat	2,8	3,6	2,7	3,2
Pysyviin vastaaviin kuuluvat	-	0,1	-	-
Yhteensä	2,8	3,7	2,7	3,2

Konsernilla ja OKOlla ei ollut arvopaperilainauksen kohteena olevia arvopapereita vuoden 2002 lopussa.

Taseen erät "Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä" ja "Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä" eriteltyinä:

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä				
Luottolaitoksissa	8,1	7,1	3,4	3,4
Muissa	54,0	48,1	65,6	40,8
Yhteensä	62,0	55,2	69,0	44,2

Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä

Luottolaitoksissa	-	-	84,1	137,4
Muissa	11,1	8,8	14,7	12,2
Yhteensä	11,1	8,8	98,8	149,6

22) Pysyviin vastaaviin kuuluvien osakkeiden ja aineellisten hyödykkeiden lisäykset ja vähennykset tilikauden aikana

	Osakkeet ja osuudet lukuun ottamatta kiinteistöyhteisöjen osakkeita ja osuuksia		Maa- ja vesialueet ja rakennukset sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet		Koneet ja kalusto sekä muut kuin edellä mainitut aineelliset hyödykkeet	
	Konserni	OKO	Konserni	OKO	Konserni	OKO
Hankintameno tilikauden alussa	118,1	242,9	230,4	115,6	77,2	65,8
Lisäykset tilikautena	31,8	30,8	1,5	1,2	1,9	0,7
Vähennykset tilikautena	-19,8	-54,1	-4,0	-3,4	-0,9	-0,8
Siirrot erien välillä	-	-	-	-	-0,1	-
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-	-	-3,9	-0,9	-2,7	-1,0
Tilikauden arvonalentumiset ja niiden palautukset	-0,1	-0,1	0,3	0,0	-	-
Vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalentumiset tilikauden alussa	-	-	0,0	-	0,5	0,6
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-	-	-36,4	-0,6	-68,7	-63,0
Kertyneet arvonalentumiset tilikauden alussa	-6,5	-6,5	-29,5	-25,3	-	-
Kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa	-	-	-	-	-	-
Tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset	-	-	-	-	-	-
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	123,5	213,0	158,5	86,6	7,1	2,4

23) Aineettomat hyödykkeet eriteltyinä

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Liikearvo	0,0	2,4	-	-
Muut pitkävaikutteiset menot	13,1	10,8	8,8	7,5
Yhteensä	13,1	13,2	8,8	7,5

24) Kiinteistöomistukset eriteltyinä

a) Taseen erään "Aineelliset hyödykkeet" kirjatut maa- ja vesialueet ja rakennukset sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet eriteltyinä vuoden lopussa

	Konserni		OKO	
	Kirjanpito- arvo	Sitoutunut pääoma	Kirjanpito- arvo	Sitoutunut pääoma
Maa- ja vesialueet ja rakennukset				
Omassa käytössä olevat	1,0	1,0	0,8	0,8
Muut	84,1	94,6	0,2	0,2
Yhteensä	85,1	95,6	1,0	1,0
Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet				
Omassa käytössä olevat	31,1	31,4	6,7	14,5
Muut	42,3	55,3	79,0	139,0
Yhteensä	73,4	86,7	85,7	153,6

b) Muussa kuin omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet eriteltyinä vuoden lopussa

Tiedot on annettu konsernin tietoina koska OKO laatii konsernitilinpäätöksen.

Kiinteistölaji	Pinta-ala m ²	Sitoutunut pääoma	Netto- tuotto, %	Vajaakäyt- töaste, %
Asunnot ja asuinkiinteistöt	375	0,8	1,6	57,4
Liike- ja toimisto- kiinteistöt	69 743	135,1	7,5	3,8
Teollisuuskiinteistöt	22 334	10,5	4,4	35,5
Maa-, vesi- ja metsä- alueet (rakentamattomat)	-	3,3	-0,1	-
Keskeneräiset rakennukset	-	-	-	-
Rahoitusleasing- kiinteistöt	32 288	9,2	3,8	-
Muut kotimaiset kiinteistöt	58	0,2	4,8	-
Ulkomaiset kiinteistöt	-	-	-	-
Kiinteistöt yhteensä	124 797	159,1	6,9	8,7

Sitoutunut pääoma on kirjanpidon poistamaton hankintameno lisättyinä osakkeisiin kohdistuvalla yhtiölainausuudella ja/tai omistusosuuden osoittamalla osuudella yhtiön lainoista. Nettotuotto on laskettu vähen-

tämällä kokonaisvuokratuotoista kiinteistöön kohdistuvat hoitokulut tai asunto-osakeyhtiöissä ja keskinäisissä kiinteistöyhtiöissä maksetut vastikkeet. Nettotuotto-prosentti on laskettu vuositasoisiksi muutetusta tilinpäätöshetken vuokrausasteen mukaisten kuukausitason tuottojen ja vuoden keskimääräisten kuukausitason hoitokulujen erotuksesta, joka on suhteutettu sitoutuneeseen pääomaan vuoden lopussa.

Vajaakäyttöaste on vapaiden tilojen suhde koko vuokrattavissa olevaan huoneistoalaan. Vapaat tilat ovat ne vuokrattavissa olevat tilat, joista ei tilinpäätöshetkellä saada vuokratuottoja sopimusten perusteella.

c) Muussa kuin omassa käytössä oleviin kiinteistöihin sitoutunut pääoma jaoteltuna tuotto-prosentin mukaan vuoden lopussa

	Tuotto- prosentti	Sitoutunut pääoma
	negatiivinen	4,0
	0 - 3	7,1
	3 - 5	9,5
	5 - 7	103,6
	yli 7	34,9
Yhteensä		159,1

25) Omat osakkeet

Konserniyrittäjillä ei ollut 31.12.2002 omia tai emoyrityksen osakkeita.

26) Muut varat eriteltyinä

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Maksujenvälityssaamiset	81,6	13,0	72,7	12,5
Takaussaamiset	0,1	0,1	0,0	0,0
Johdannaispimukset	171,1	119,2	171,2	119,3
Muut	139,1	54,4	121,4	29,2
Yhteensä	391,9	186,7	365,2	161,0

27) Siirtosaamiset ja maksetut ennakot eriteltyinä

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Korot	89,3	88,9	84,8	81,8
Muut	8,3	3,8	3,4	1,1
Yhteensä	97,6	92,8	88,2	82,9

28) Erittely yhdistellyistä taseen vastaavien eristä

Konsernin ja OKOn taseen vastaavien erät on esitetty valtiovarainministeriön vahvistamien taseen kaavojen mukaisesti.

29) Velkojen nimellisarvon ja kirjanpitoarvon erotus

Konsernin luvut on ilmoitettu eliminoimattomina

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Nimellisarvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus				
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	-	-	-	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	23,3	14,5	23,0	14,4
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,4	0,3	0,4	0,3
Yhteensä	23,7	14,9	23,4	14,7

Kirjanpitoarvon ja sitä alemman nimellisarvon erotus

Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	-	-	-	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1,5	0,1	1,5	0,1
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,2	0,1	0,2	0,1
Yhteensä	1,7	0,2	1,7	0,2

30) Erittely liikkeeseenlasketuista velkakirjoista vaadetyypeittäin

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Sijoitustodistukset	2 778,5	2 342,2	2 684,3	2 291,8
Joukkovelkakirjalainat	999,3	1 021,9	1 000,8	1 022,6
Muut	367,0	0,5	367,0	0,5
Yhteensä	4 144,8	3 364,5	4 052,1	3 314,9

31) Muut velat eriteltyinä

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Maksujenvälitysvelat	332,6	307,6	329,7	307,2
Johdannaissopimukset	201,3	141,2	201,4	141,3
Muut	104,9	91,6	91,3	59,9
Yhteensä	638,8	540,4	622,3	508,4

32) Siirtovelat ja saadut ennakot eriteltyinä

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Korot	35,4	48,2	30,6	36,6
Muut	25,1	19,2	17,0	5,3
Yhteensä	60,6	67,5	47,6	42,0

Konserniyhtiöiden henkilökunnan käyttämättömistä OKOn työsuhde-
optioista aiheutuva sosiaaliturvamaksuvastuu on kirjattu siirtovelaksi.

33) Pakolliset varaukset tilikauden lopussa

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Eläkevaraukset	-	-	-	-
Verovaraukset	-	-	-	-
Muut	0,2	0,8	0,2	0,8
Yhteensä	0,2	0,8	0,2	0,8

34) Erittely veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

Velat, joiden kirjanpitoarvo ylittää 10 % kaikkien niiden velkojen määräästä, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla:

EUR 50 miljoonaa. Velan korko 31.12.2002 oli 3,549 %. Velka eräänny maaliskuussa vuonna 2011. Velka voidaan maksaa kokonaisuudessaan takaisin Rahoitustarkastuksen luvalla ehdoissa mainituin etukäteisilmoituksin koronmaksupäivänä maaliskuussa 2006 tai sen jälkeisinä koronmaksupäivinä.

EUR 150 miljoonaa. Velan korko 31.12.2002 oli 3,567 %. Velka eräänny maaliskuussa vuonna 2011. Velka voidaan maksaa kokonaisuudessaan takaisin Rahoitustarkastuksen luvalla ehdoissa mainituin etukäteisilmoituksin koronmaksupäivänä maaliskuussa 2006 tai sen jälkeisinä koronmaksupäivinä.

EUR 50,3 miljoonaa. Velan korko 31.12.2002 oli 3,601 %. Velka eräänny kesäkuussa vuonna 2009. Velka voidaan maksaa kokonaisuudessaan takaisin Rahoitustarkastuksen luvalla ehdoissa mainituin etukäteisilmoituksin koronmaksupäivänä kesäkuussa 2004 tai sen jälkeisinä koronmaksupäivinä.

EUR 50 miljoonaa ikuinen laina. Velan korko 31.12.2002 oli 6,000 %. Velka voidaan maksaa kokonaisuudessaan takaisin Rahoitustarkastuksen luvalla ehdoissa mainituin etukäteisilmoituksin koronmaksupäivänä kesäkuussa 2007 tai sen jälkeisinä koronmaksupäivinä.

Edellä mainitut velat ovat debentuurilainoja, joiden etuoikeus on OKOn muita sitoumuksia huonompi. Velkoihin ei liity niiden osakkeiksi muuttamista koskevia ehtoja.

Muut kuin edellä mainitut velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla:

Velkojen yhteenlaskettu määrä eurovasta-arvoina 31.12.2002 oli konsernissa ja OKOssa 79,3 miljoonaa euroa. Velkojilla ei ole optiota vaatia näiden velkojen ennenaikaista takaisinmaksua. Velkoihin sisältyy ikuisia lainoja USD 10 miljoonaa (eurovasta-arvo 9,5 milj.)

Samaan konserniin ja konsolidointiryhmään kuuluville yrityksille ja omistusyhteisyrityksille suunnatut lainat:

Samaan konserniin kuuluville yrityksille on suunnattu lainoja yhteensä 3,4 miljoonaa euroa.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

35) Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset tilikauden aikana

	Kirjanpitoarvo tilikauden alussa	Lisäykset tilikauden aikana	Vähennykset tilikauden aikana	Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa
Konserni				
Osakepääoma	196,4	-	-	196,4
Osakeanti	-	3,3	-	3,3
Ylikurssirahasto	0,4	-	-	0,4
Arvonkorotusrahasto	25,2	-	-	25,2
Vararahasto	203,3	-	-	203,3
Muut sidotut erät	0,9	-	-	0,9
Edellisten tilikausien voitto	192,1	-	-50,8	141,3
Tilikauden voitto	-	62,4	-	62,4
Oma pääoma yhteensä	618,4	65,7	-50,8	633,3
OKO				
Osakepääoma	196,4	-	-	196,4
Osakeanti	-	3,3	-	3,3
Ylikurssirahasto	0,4	-	-	0,4
Vararahasto	163,6	-	-	163,6
Edellisten tilikausien voitto	163,7	-	-50,8	112,9
Tilikauden voitto	-	53,5	-	53,5
Oma pääoma yhteensä	524,1	56,8	-50,8	530,1

36) Erilajiset osakkeet vuoden lopussa

	A-sarja	K-sarja	Yhteensä
Osakepääoma, euroa	149 801 597	46 626 092	196 427 689
Osakkeita, kpl	35 618 622	11 086 378	46 705 000
Osuus osakepääomasta, %	76,3	23,7	100,0
Äänivalta/osake	1	5	
Osuus äänistä, %	39,1	60,9	100,0

OKOn osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo on 4,21 euroa. Vasta-arvo ei ole tarkka. Liikkeessä olevien osakkeiden lukumäärä on kaksinkertaistettu osakepääomaa muuttamatta yhtiökokouksen 24.3.1999 tekemällä päätöksellä.

Osakkeiden hankintaa koskevat rajoitukset:

- A-sarjan osakkeet ovat yleisölle tarkoitettuja Helsingin Pörssissä noteerattavia osakkeita.
- A-sarjan osakkeiden hankintaa ei ole rajoitettu.
- K-sarjan osakkeita voivat omistaa vain suomalaiset osuuspankit, osuuspankkiosakeyhtiöt, ja osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta.
- K-sarjan osake voidaan osakkeenomistajan tai hallintarekisteröityjen osakkeiden osalta arvo-osuusrekisteriin merkityn omaisuudenhoitajan kirjallisesta vaatimuksesta muuntaa A-sarjan osakkeeksi yhtiöjärjestyksessä määrättyjen osakelajien vähimmäis- ja enimmäismäärien puitteissa.

Jos osinkoa jaetaan, A-sarjan osakkeet oikeuttavat vuotuisen voitonjakoon, joka on vähintään yhden (1) prosenttiyksikön korkeampi kuin K-sarjan osakkeille maksettava osinko.

37) Vapaaseen omaan pääomaan sisältyvien jakokelvottomien erien määrä vuoden lopussa

	Konserni	OKO
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty määrä, miljoonaa euroa	99,2	-

38) Liikkeeseen lasketut vaihtovelkakirja- ja optiolainat

Optioerusteinen kannustejärjestelmä

OKOn ylimääräinen yhtiökokous päätti 30.6.1999 pankin johtokunnan ehdotuksen mukaisesti, että OKOssa ja Osuuspankkikeskuksessa otetaan käyttöön koko henkilökuntaa koskeva optioerusteinen kannustejärjestelmä. Optiolaina tarjottiin OKO-konsernin, Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunnan ja muiden tytäryhtiöiden, Osuuspankkien Keskinäisen Vakuutusyhtiön, Osuuspankkien Eläkekassan ja Osuuspankkiryhmän Tutkimussäätiön henkilöstön sekä OKOn kokonaan omistaman tytäryhtiön OP-Sijoitus Oy:n merkittäväksi. Optiolainan määrä oli 460 000 euroa ja laina oli merkittävässä 6.-17.9.1999. Koroton laina maksettiin takaisin 15.10.2002.

Lainaan liittyvät optiotodistukset oikeuttavat merkitsemään OKOn A-sarjan osakkeita yhteensä enintään 4 600 000 kappaletta. Osakkeen merkintähinta on 10,99 euroa eli OKOn A-sarjan osakkeen vaihdolla painotettu keskiurssi Helsingin Pörssissä toukokuussa 1999 lisätynä 27 prosentilla. Osakkeen merkintähintaa alennetaan merkintähinnan määrätymisjakson jälkeen ja ennen osakemerkintää jaettavien osinkojen määrällä kunkin osingonjaon täsmäytyspäivänä. Osakkeiden merkintäaika A optioilla alkoi 1.10.2002 ja B-optioilla merkintäaika alkaa 1.10.2004. Osakemerkinnän aika päättyy kaikilla optiotodistuksilla 30.10.2006. Optio-ohjelman mukaiset A-optiot listattiin Helsingin Pörssissä 1.10.2002 alkaen. Kaupankäynnin kohteeksi tuli yhteensä 2 080 800 optiota, joista kukin oikeuttaa merkitsemään yhden OKOn A-sarjan osakkeen. Osakkeen merkintähinta oli vuoden lopussa 7,92 euroa.

Hallintoneuvostolle annetut valtuudet:

Yhtiökokouksen 4.4.2001 hallintoneuvostolle antama valtuutus päättää osakepääoman korottamisesta uusmerkinnällä vaihtovelkakirjalainojen ottamisesta ja optio-oikeuksien antamisesta peruutettiin käyttämättömänä.

Johtokunnalle annetut valtuudet:

OKOn varsinainen yhtiökokous 21.3.2002 valtuutti johtokunnan yhden vuoden ajaksi yhtiökokouksesta lukien päättämään osakepääoman korottamisesta yhdellä tai useammalla uusmerkinnällä, yhden tai useamman vaihtovelkakirjalainan ottamisesta ja/tai optio-oikeuksien antamisesta siten, että uusmerkinnässä merkittävien, vaihtovelkakirjoja vastaan annettavien ja optio-oikeuksien nojalla merkittävien uusien osakkeiden tulee olla A-sarjan osakkeita ja niiden yhteenlaskettu lukumäärä saa olla yhteensä enintään 9 000 000 kappaletta ja pankin osakepääomaa voidaan korottaa yhteensä enintään 37 851 390,54 eurolla. Valtuutus käsittää myös oikeuden poiketa osakkeenomistajille kuuluvasta etuoikeudesta merkitä uusia osakkeita, vaihtovelkakirjoja ja optio-oikeuksia.

Osakkeenomistajille kuuluvasta merkintäetuoikeudesta voidaan poiketa vain yritys- ja yhteistoimintajärjestelyjen yhteydessä, jos siihen on pankin kannalta painava taloudellinen syy. Päätöstä ei saa kuitenkaan tehdä pankin lähipiiriin hyväksi. Voimassaolevat käyttämättömät valtuutukset voivat korotusten yhteismäärältä ja annettujen osakkeiden yhteenlasketulta äänimäärältä vastata enintään viidesosaa yhtiökokouksen valtuutus päätöksen ja johtokunnan korotuspäätöksen ajankohtana rekisteröidystä osakepääomasta ja osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä.

Johtokunta on oikeutettu valtuutuksen nojalla päättämään merkintähinnan määrittämisperusteista, merkintähinnasta ja muista merkintäehdoista sekä vaihtovelkakirjalainan tai optio-oikeuksien ehdoista. Johtokunta on oikeutettu myös päättämään, että uusmerkinnässä annettavia osakkeita, vaihtovelkakirjalainaa tai optio-oikeuksia voidaan merkitä apporttiamaisuutta vastaan, käyttämällä kuittausoikeutta tai muutoin tietyn ehdoin.

39) Suurimmat osakkeenomistajat ja osakkeiden omistuksen jakautuminen

Osakkeiden äänimäärästä eniten omistavat osakkeenomistajat (10 suurinta osakkeenomistajaa osakasluettelon mukaan 31.12.2002)

		Osakkeita kpl	Osakkeita yhteensä kpl	Osakkeiden äänimäärä	Osuus äänistä %
Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta	A	11 000 000			
	K	8 293 032	19 293 032	52 465 160	57,6
Hallintarekisteröidyt osakkeet	A	6 282 202			
	K	0	6 282 202	6 282 202	6,9
Oulun Osuuspankki	A	174 000			
	K	506 000	680 000	2 704 000	3,0
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	A	1 247 700			
	K	0	1 247 700	1 247 700	1,4
Keski-Uudenmaan Osuuspankki	A	0			
	K	245 900	245 900	1 229 500	1,4
Keski-Suomen Osuuspankki	A	0			
	K	228 280	228 280	1 141 400	1,3
Osuuspankkien Eläkesäätiö	A	942 700			
	K	0	942 700	942 700	1,0
Pohjolan Osuuspankki	A	127 610			
	K	127 610	255 220	765 660	0,8
Porin Seudun Osuuspankki	A	81 908			
	K	125 910	207 818	711 458	0,8
Turun Seudun Osuuspankki	A	672 860			
	K	0	672 860	672 860	0,7
Yhteensä		30 055 712	30 055 712	68 162 640	74,9

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Osaakepääomasta eniten omistavat osakkeenomistajat (10 suurinta osakkeenomistajaa osakasluettelon mukaan 31.12.2002)

	Osakkeita, kpl	Osuus osakkeista, %
Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta	19 293 032	41,3
Hallintarekisteröidyt osakkeet	6 282 202	13,5
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 247 700	2,7
Osuuspankkien Eläkesäätiö	942 700	2,0
Oulun Osuuspankki	680 000	1,5
Turun Seudun Osuuspankki	672 860	1,4
Etelä-Karjalan Osuuspankki	444 642	1,0
Savonlinnan Osuuspankki	283 142	0,6
Rauman Seudun Osuuspankki	267 654	0,6
Pohjolan Osuuspankki	255 220	0,5
Yhteensä	30 369 152	65,1

Osaakeomistuksen jakautuminen osakkeiden lukumäärän mukaan (Osakasluettelon mukaan 31.12.2002)

Osakkeiden lukumäärä (A- ja K-sarjat)	Osakkeita, kpl	Osuus osakkeista, %	Osakkeita, kpl	Osuus osakkeista, %
1 - 100	18 443	73,8	1 011 293	2,2
101 - 1 000	5 421	21,7	1 946 514	4,2
1 001 - 10 000	897	3,6	2 433 476	5,2
10 001 - 50 000	153	0,6	3 600 288	7,7
50 001 - 100 000	47	0,2	3 320 733	7,1
100 001 -	35	0,2	34 304 398	73,5
Yhteistilillä			88 298	0,2
Yhteensä	24 996	100,0	46 705 000	100,0

Osaakeomistuksen jakautuminen sektoreittain (Osakasluettelon mukaan 31.12.2002)

Omistajatyyppi	Osakkeita kpl	Osuus osak- kaista, %	Osakkeita kpl	Osuus osak- keista, %	Osakkeiden äänimäärä	Osuus ääni- määrästä, %
Yritykset	641	2,6	977 754	2,1	977 754	1,1
Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta ja jäsenosuuspankit	244	1,0	30 359 815	65,0	74 705 327	82,0
Muut rahoitus- ja vakuutuslaitokset	22	0,1	587 326	1,3	587 326	0,6
Julkisyhteisöt	20	0,1	2 846 710	6,1	2 846 710	3,1
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	191	0,8	663 849	1,4	663 849	0,7
Kotitaloudet	23 851	95,4	4 879 826	10,4	4 879 826	5,4
Ulkomaat	21	0,1	19 220	0,0	19 220	0,0
Hallintarekisteröidyt osakkaat	6	0,0	6 282 202	13,5	6 282 202	6,9
Yhteistilillä			88 298	0,2	88 298	0,1
Yhteensä	24 996	100,0	46 705 000	100,0	91 050 512	100,0

40) Pääomasijoitusten ja pääomalojen pääasialliset ehdot

OKolla ei ole pääomasijoituksia tai pääomaloja.

41) Yhdistellyt taseen vastattavien erät

Konsernin ja OKOn taseen vastattavien erät on esitetty valtiovarainministeriön luottolaitoksille vahvistaman taseen kaavan mukaisesti.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

42) Saamisten ja velkojen maturiteettijakauma tase-erittäin vuoden lopussa

Jäljellä olevan juoksuajan mukaan	alle 3 kuukautta	3-12 kuukautta	1-5 vuotta	yli 5 vuotta
Konserni				
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	731,9	853,6	476,3	45,0
Saamiset luottolaitoksilta	588,4	403,8	810,8	13,4
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	858,9	987,8	2 575,2	2 068,0
Saamistodistukset	40,2	144,2	742,5	211,5
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	4 000,4	46,2	83,1	22,7
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 291,3	82,5	95,3	189,7
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	2 243,9	1 358,0	542,8	-
OKO				
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	633,3	767,3	475,6	45,0
Saamiset luottolaitoksilta	674,6	449,3	1 038,9	13,4
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	796,1	810,9	1 910,5	983,3
Saamistodistukset	40,2	145,1	748,2	257,7
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	4 039,4	46,3	83,1	22,7
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	820,8	19,0	27,9	121,8
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	2 152,8	1 355,0	544,3	-

Saamisiin yleisöltä ja julkisyhteisöiltä ei sisällynyt 31.12.2002 konsernissa eikä OKOssa vaadittavaa maksettavia saamia. Muut kuin määräaikaistalletukset on sisällytetty maturiteettiluokkaan "alle 3 kuukautta".

43) Koti- ja ulkomaan rahan määräiset omaisuus- ja velkaerät vuoden lopussa

	Kotimaan raha	Konserni Ulkomaan raha	Kotimaan raha	OKO Ulkomaan raha
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	2 106,9	-	1 921,2	-
Saamiset luottolaitoksilta	1 821,8	78,1	2 173,2	77,6
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	6 185,6	304,3	4 196,5	304,3
Saamistodistukset	760,3	378,1	813,1	378,1
Muu omaisuus	1 062,8	11,4	1 032,4	10,8
Yhteensä	11 937,3	771,9	10 136,4	770,9
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	3 954,8	197,6	3 993,8	197,6
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 535,1	123,7	876,1	113,4
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	3 809,1	335,6	3 716,5	335,6
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	369,9	9,5	369,9	9,5
Muut velat	721,2	19,3	650,8	19,3
Yhteensä	11 390,2	685,8	9 607,1	675,4

44) Taloudellista kehitystä kuvaavat ja osakekohtaiset tunnusluvut

OKO-konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	1998	1999	2000	2001	2002
Liikevaihto, milj. euro	562,2	524,9	756,8	755,9	660,9
Liikevoitto/-tappio, milj. euro	74,3	111,0	167,1	110,6	96,1
% liikevaihdosta	13,2	21,1	22,1	14,6	14,5
Voitto tai tappio ennen tilinpäätös-siirtoja ja veroja, milj. euro	-15,5	53,9	167,1	110,6	96,1
% liikevaihdosta	-2,7	10,3	22,1	14,6	14,5
Oman pääoman tuotto (ROE), %	9,7	16,1	21,5	13,0	10,0
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,55	0,82	1,10	0,67	0,50
Omavaraisuusaste, %	5,5	4,7	5,5	4,9	5,0
Henkilöstö keskimäärin	974	964	1 028	1 070	1 117
Kulujen osuus tuotoista, %	69	56	43	51	56

OKO-konsernin osakekohtaiset tunnusluvut

	1998	1999	2000	2001	2002
Tulos/osake (EPS), euro	1,12	1,72	2,53	1,68	1,34
Oma pääoma/osake, euro	10,56	10,97	12,82	13,24	13,56
Osinko/osake, euro	0,44	0,69	1,26	1,09	0,74*
Osinko/tulos, %	39,2	40,0	49,6	64,6	55,2*
Efektiiivinen osinkotuotto, % (OKO A)	5,9	6,3	9,2	7,8	5,2*
Hinta/voitto -suhde (P/E)	7,0	6,5	5,4	8,4	10,8
Osakkeen kurssikehitys (OKO A)					
keskikurssi, euro	8,27	8,95	11,82	13,35	15,52
alin kurssi, euro	7,15	7,80	9,93	11,35	12,40
ysin kurssi, euro	9,50	14,00	13,99	16,00	17,20
vuoden lopun kurssi, euro	7,82	11,20	13,76	14,10	14,45
Osakekannan markkina-arvo (OKO A), milj. euro	147,9	212,3	479,8	495,7	514,6
Osakkeiden vaihto (OKO A), 1 000 kpl	6 094,2	6 345,6	6 546,2	5 257,0	9 528,3
% osakekannasta	37,1	33,5	19,9	15,0	27,0
Osakkeiden lukumäärä (kaikki)					
keskimäärin tilikaudella, kpl	44 230 272	46 705 000	46 705 000	46 705 000	46 705 000
tilikauden lopussa, kpl	46 705 000	46 705 000	46 705 000	46 705 000	46 705 000

Pankin liikkeessä olevien osakkeiden lukumäärä kaksinkertaistettiin osakepääomaa muuttamatta 24.3.1999 pidetyn yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti. Muutos merkittiin kaupparekisteriin 12.4.1999. Osakekohtaiset tunnusluvut on oikaistu takautuvasti.

* Johtokunnan ehdotus: 0,75 euroa A-sarjan osakkeelle ja 0,70 euroa K-sarjan osakkeelle.

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat sivulla 50.

TULOVEROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

45) Tuloverot

Tuloverojen jakautuminen varsinaisesta toiminnasta ja satunnaisista eristä johtuviin veroihin:
Kaikkien konserniyhtiöiden verot johtuivat varsinaisesta toiminnasta.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset:

Konsernitaseessa oli laskennallisia verovelkoja 39,2 miljoonaa euroa, jotka perustuivat tilinpäätössiirtoihin. Muita laskennallisia verovelkoja ja verosaamisia ei ole merkitty taseeseen vuosina 2002 ja 2001.

	Konserni			OKO
	2002	2001	2002	2001
Laskennalliset verosaamiset, joiden toteutuminen on todennäköistä				
Kokonaismäärä, milj. euro	1,0	1,1	0,7	0,8

Arvonkorotusten vaikutus tuloverotukseen:

Arvonkorotuksilla ei ole vaikutusta OKOn tai muiden konserniyhtiöiden tuloverotukseen.

Vuodelta 2001 vahvistetun verotuksen jälkeen OKOlla oli käyttämättömiä yhtiöveron hyvityksiä 15 miljoonaa euroa ja veroylijäämiä 73 miljoonaa euroa. Käyttämättömiä vahvistettuja tappioita ei ollut.

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUKSIJA SEKÄ JOHDANNAISSOPIMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

46) Omasta ja muiden puolesta vakuudeksi annettu omaisuus sekä velat ja sitoumukset, joiden vakuudeksi ne on annettu

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Oman velan ja sitoumusten vakuudeksi annettu omaisuus				
Pantit	943,0		943,0	
Kiinnitykset	-		-	
Muut	14,0		14,0	
Velat joiden vakuudeksi omaisuuserät on annettu				
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	600,7		600,7	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	148,2		148,2	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-		-	
Samaan konserniin kuuluvan yrityksen puolesta annetut vakuudet				
Pantit	-		-	
Kiinnitykset	-		-	
Muut	-		-	
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Pantit	0,7		-	
Kiinnitykset	6,7		-	
Muut	-		-	

47) Eläkevastuut

Konserniyhtiöiden henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on Opstock Oy:tä lukuun ottamatta järjestetty Osuuspankkien Eläkekassan kautta. Lisäeläketurva on Opstock Oy:tä lukuunottamatta järjestetty Osuuspankkien Eläkesäätiön kautta. Säätiöön ei ole otettu uusia edunsaajia 30.6.1991 jälkeen. Tukholman sivukonttorin henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty Ruotsin säännösten mukaisesti.

Konserniyhtiöillä ei ole eläkesitoumuksista johtuvia suoria vastuuta. Konserniyhtiöiden eläkevastuut on täysin katettu.

48) Leasingvastuut

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Leasingmaksut vuonna 2003	5,0		0,4	
Leasingmaksut vuoden 2003 jälkeen	0,3		0,2	

49) Taseen ulkopuoliset sitoumukset eriteltyinä vuoden lopussa

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Takaukset	463,7	438,8	433,6	411,3
Tytäryhtiöiden puolesta	-	-	-	0,3
Osakkuusyhtiöiden puolesta	-	-	-	-
Takuuvastuut	687,9	610,2	702,1	624,5
Tytäryhtiöiden puolesta	-	-	14,2	14,3
Osakkuusyhtiöiden puolesta	-	-	1,8	2,2
Kiinnitykset	6,7	6,7	-	-
Muut asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	33,5	33,9	29,1	31,0
Käyttämättömät luottojärjestelyt	1 619,1	1 387,4	1 419,2	1 177,0
Tytäryhtiöille	-	-	40,0	56,0
Osakkuusyhtiöille	-	-	-	-
Annetut pantit	-	-	-	-
Muut asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	396,2	401,5	376,6	385,7
Tytäryhtiöille	-	-	-	-
Osakkuusyhtiöille	-	-	-	-
Annetut sitoumukset yhteensä	3 207,1	2 878,4	2 960,6	2 629,6
Tytäryhtiöille tai niiden puolesta annetut sitoumukset yhteensä			54,2	70,6
Osakkuusyhtiöille tai niiden puolesta annetut sitoumukset yhteensä			1,8	2,2

50) Johdannaisopimukset vuoden lopussa

Kohde-etuuksien arvot	Konserni			OKO
	2002	2001	2002	2001
Suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset				
Korkojohdannaiset				
Terminisopimukset	-	-	-	-
Optiosopimukset				
Ostetut	-	-	-	-
Asetetut	-	-	-	-
Koronvaihtosopimukset	1 485,8	703,9	1 485,8	703,9
Valuuttajohdannaiset	-	-	-	-
Osakejohdannaiset				
Terminisopimukset	-	-	-	-
Optiosopimukset				
Ostetut	6,7	-	6,7	-
Asetetut	-	-	-	-
Muut johdannaiset	-	-	-	-
Yhteensä	1 492,4	703,9	1 492,4	703,9

Muussa kuin suojaamis-tarkoituksessa tehdyt sopimukset	Konserni			OKO
	2002	2001	2002	2001
Korkojohdannaiset				
Terminisopimukset	3 156,6	77,0	3 156,6	77,0
Optiosopimukset				
Ostetut	20,0	-	20,0	-
Asetetut	20,0	-	20,0	-
Koronvaihtosopimukset	14 160,0	6 464,1	14 173,1	6 472,5
Valuuttajohdannaiset				
Terminisopimukset	599,6	366,2	599,6	366,2
Optiosopimukset				
Ostetut	-	7,5	-	7,5
Asetetut	-	6,8	-	6,8
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	-	-	-	-
Osakejohdannaiset	-	-	-	-
Muut johdannaiset				
Terminisopimukset	-	-	-	-
Optiosopimukset				
Ostetut	-	-	-	-
Asetetut	-	-	-	-
Luottojohdannaiset	-	-	-	-
Equity swapit	-	16,3	-	16,3
Yhteensä	17 956,2	6 937,9	17 969,2	6 946,3
Sopimusten luottovasta-arvot				
Korkojohdannaiset sopimukset	88,2	64,8	88,5	64,9
Valuuttajohdannaiset sopimukset	32,1	6,6	32,1	6,6
Muut johdannaisopimukset	1,1	2,5	1,1	2,5
Yhteensä	121,3	73,9	121,7	74,1

51) Omaisuuden myymisestä ja ostamisesta asiakkaan lukuun syntyneet myyntisaamiset ja ostovelat

	Konserni		OKO
	2002	2001	2002
Myyntisaamiset	45,3	-	-
Ostovelat	59,8	-	-

52) Muut vastuusitoumukset ja vastuut

OKOn sitoumukset pääomasijoitusrahastoihin olivat vuoden lopussa 16,6 miljoonaa euroa.

Edellä mainitut sitoumukset sisältyvät liitetiedon 49 sitoumuksiin.

HENKILÖSTÖÄ SEKÄ TOIMI- JA VALVONTAELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

53) Henkilöstö sekä toimi- ja valvontaelinten jäsenet

Henkilöstö keskimäärin 2002

	Konserni		OKO	
	Tilikauden aikana	Muutos edellisestä vuodesta	Tilikauden aikana	Muutos edellisestä vuodesta
Kokoaikainen henkilöstö	1 080	46	342	32
Osa-aikainen henkilöstö	37	1	5	-2
Henkilöstö yhteensä	1 117	47	347	30

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten saamat palkat ja palkkiot

	Konserni		OKO	
	2002	2001	2002	2001
Hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet	0,1	0,1	0,1	0,1
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja	1,7	1,5	1,0	0,7
Yhteensä	1,8	1,6	1,1	0,8

Luottolaitoksen taloudellisesta tuloksesta määräytyviä palkkoja ja palkkiota ei ole maksettu.

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenille myönnettyt luotot ja takaukset vuoden lopussa

	Konserni		OKO
	2002	2001	2002
Luotot			
Hallintoneuvoston jäsenille ja varajäsenille		0,1	0,0
Johtokunnan jäsenille ja varajäsenille sekä toimitusjohtajalle		0,7	-
Tilintarkastajille ja tilintarkastusyhteisölle		-	-
Yhteensä		0,9	0,0

	Konserni	OKO	Eläkesitoumukset
Takaukset			Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten osalta ei ole tehty eläkesitoumuksia. Eläkesitoumuksia ei ole tehty myöskään näihin toimielimiin aikaisemmin kuuluneiden henkilöiden osalta.
Hallintoneuvoston jäsenille ja varajäsenille	0,0	-	
Johtokunnan jäsenille ja varajäsenille sekä toimitusjohtajalle	0,2	-	Johdon omistukset
Tilintarkastajille ja tilintarkastus-yhteisölle	-	-	OKOn hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet, johtokunnan jäsenet ja varajäsenet ja toimitusjohtaja omistivat 31.12.2002 yhteensä 4 592 kappaletta OKOn A-sarjan osakkeita, joiden osuus oli 0,010 prosenttia kaikista osakkeista ja 0,005 prosenttia kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Johtokunnan jäsenet, varajäsenet ja toimitusjohtaja merkitsivät OKOn liikkeeseen laskemasta optiolainasta määrän, joka oikeuttaa yhteensä 700 000 osakkeen merkintään. Näiden osakkeiden osuus on 1,376 prosenttia kaikista osakkeista ja 0,735 prosenttia äänimäärästä.
Yhteensä	0,2	-	
Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten luottoehdoissa noudatetaan normaaleja pankin luottoehtoja.			
Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.			

OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ

54) Osakeomistukset vuoden lopussa

OKOn omistukset pysyviin vastaaviin kuuluvissa osakkeissa ja osuuksissa

Yrityksen nimi, kotipaikka ja toimiala	Osuus osakkeista, %	Yhteenlaskettu kirjanpito-arvo	Yrityksen oma pääoma 1)	Yrityksen tilikauden voitto tai tappio 1)
Realinvest Oy, Helsinki, kiinteistösi joitus	19,0	27,5	159,6	-0,2
Finnventure Rahasto V Ky, Helsinki	8,1	8,2	92,3	-4,5
HEX Oyj, Helsinki, arvopaperi- ja johdannaispörssi	8,1	4,9	52,0	11,2
Finnmezzanine Rahasto III B Ky, Helsinki	49,5	2,2	3,1	0,1
Luottokunta, Helsinki, rahoitustoiminta	16,8	1,0	100,5	7,0
Eurocard Oy, Helsinki, rahoitustoiminta	11,2	0,8	8,3	1,5
Innopoliti Oy, Espoo, tutkimus ja kehittäminen	1,2	0,2	20,8	0,2

¹⁾ Viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan,

Lisäksi OKOlla oli vuoden lopussa pysyviin vastaaviin kuuluvia omistuksia 26 yrityksessä, joissa omistettujen osakkeiden tai osuuksien kirjanpito-arvo oli alle kaksisataatuhatta euroa. Näiden osakkeiden ja osuuksien kirjanpitoarvojen yhteenlaskettu määrä oli 0,6 miljoonaa euroa.

Konserniyhtiöiden omistamat osakkeet omistusyhteyksyrityksissä, jotka on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä

Yrityksen nimi, kotipaikka ja toimiala	Konsernin osuus osakkeista, %	Yhteenlaskettu kirjanpito-arvo	Oma pääoma vuoden lopussa	Tilikauden voitto tai tappio
OP-Kotipankki Oyj, Helsinki, pankkitoiminta	20,8	4,1	32,9	5,0
Henkivakuutusosakeyhtiö Aurum, Helsinki, vakuutustoiminta	49,9	58,4	86,9	-39,1
Automatia Pankkiautomaatit Oy, Helsinki, rahoitusta palveleva toiminta	33,3	5,1	20,4	1,0
Toimiraha Oy, Helsinki, rahoitusta palveleva toiminta	33,3	2,1	3,8	0,2
Kiinteistö Oy Lahden Trio, kiinteistön omistus ja hallinta	33,3	19,6	66,5	0,0

Rahoitustarkastuksen määräyksen perusteella konsernitilinpäätökseen on jätetty yhdistelemättä 2 omistusyhteyksyritystä niiden vähäisen merkityksen johdosta. Näiden yhtiöiden osakkeiden yhteenlaskettu kirjanpitoarvo oli 1,2 miljoonaa euroa ja viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlaskettu loppusumma oli 5,5 miljoonaa euroa.

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät tytäryritykset

Yrityksen nimi, kotipaikka ja toimiala	Konsernin osuus osakkeista, %	Osakkeiden kirjanpito-arvo	Oma pääoma vuoden lopussa ¹⁾	Tilikauden voitto tai tappio ¹⁾
Okopankki Oyj, Helsinki, pankkitoiminta	100,0	84,1	106,6	10,7
Opstock Oy, Helsinki, sijoituspalveluyritystoiminta	85,6	3,8	12,2	4,2
Kiinteistö Oy Aleks-Hermes, Helsinki	100,0	13,8	10,7	0,0
Kiinteistö Oy Arkadiankatu 23, Helsinki	100,0	5,6	5,2	-0,1
Kiinteistö Oy Dagmarinkatu 14, Helsinki	100,0	8,1	2,0	0,0
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II, Tampere	100,0	11,7	9,1	-0,3

1) Erillistilinpäätöksen emoyhtiön tieto

Rahoitustarkastuksen määräyksen perusteella on konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle jätetty yhteensä 19 asunto- ja kiinteistöyhteisöä, joiden viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlaskettu loppusumma oli 38,7 miljoonaa euroa sekä 10 muuta yhtiötä, joiden viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlaskettu loppusumma oli 29,2 miljoonaa euroa.

Tilikauden aikana myytiin Asunto Oy Asuinkartano, Kiinteistö Oy Näyttelijäntie ja Kiinteistö Oy Kantilli.

OKOn tytäryhtiö OP-Rahoitus Oy sulautui OKOon 31.12.2002. Yhtiöstä on yhdistelty konsernitilinpäätökseen tuloslaskelma ajalta 1.1.-31.12.2002.

MUUT LIITETIEDOT

55) Luottolaitoksen harjoittama notariaattitoiminta

OKO tarjoaa yleisölle sijoituspalveluita sekä omaisuuden säilytys- ja hoitopalveluja.

Muilta konserniyrityksiltä saadut rahoitustuotot ja niille suoritettavat rahoituskulut

	2002	2001
Korkotuotot	58,9	55,4
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	24,5	33,1
Korkokulut	1,6	2,6

56) Osuuspankin ja muun osuuskuntamuotoisen luottolaitoksen maksamatta olevien osuusmaksujen määrä

Yhtiömuotonsa perusteella OKOlla ei ole tässä kohdassa ilmoitettavia tietoja.

Saamiset konserniyrityksiltä ja velat niille

	2002	2001
Saamiset luottolaitoksilta	359,8	1 195,8
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	6,7	7,0
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	-	-
Saamistodistukset	51,6	78,8
Muut varat	0,1	0,1
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	3,0	7,6
Yhteensä	421,2	1 289,3

KONSERNIIN KUULUVAA LUOTTOLAITOSTA

KOSKEVAT LIITETIEDOT

57) Konserniin kuuluvaa luottolaitosta koskevat tiedot

OKOn emoyhtiö on Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunta (OPK), jonka konsernitilinpäätökseen OKO-konsernin tiedot yhdistellään.

Jäljennös OPK-konsernin tilinpäätöksestä on saatavissa

Osuuspankkikeskuksesta, Teollisuuskatu 1b, 00510 Helsinki.

Velat luottolaitoksille	42,2	77,2
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	0,6	0,4
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,0	0,2
Muut velat	0,1	1,7
Siirtovelat ja saadut ennakot	0,0	0,3
Yhteensä	43,0	79,9

TYTÄR- JA OSAKKUUSYRITYKSIÄ KOSKEVAT
LIITETIEDOT

58) *Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset*

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset on lueteltu liitetiedossa 54.

59) *Tytäryritykset, jotka on Rahoitustarkastuksen luvalla jätetty yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen*

OKO-konserniin ei kuulu tässä tarkoitettuja tytäryrityksiä.

60) *Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt osakkuusyrietykset*

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt osakkuusyrietykset on lueteltu liitetiedossa 54.

61) *Osakkuusyrietykset, jotka on Rahoitustarkastuksen luvalla jätetty yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen*

OKO-konserniin ei kuulu tässä tarkoitettuja osakkuusyrietyksiä.

62) *Yhdistelmämenetelmällä konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryrietykset*

Kaikki tytäryrietykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen hankintamenetelmällä.

63) *Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyrietykset*

Kaikki osakkuusyrietykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

64) *Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryrietykset, joiden tilikausi on päättynyt ennen emoyrietyksen tilikautta*

Kaikkien konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjen tytäryrietysten tilikausi on päättynyt 31.12.2002.

65) *Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yrietykset, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyrietyksiä*

OKOn osakkuusyhtiö Henkivakuutusosakeyhtiö Aurum, joka on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä, ei ole luotto- tai rahoituslaitos tai palveluyrietyt.

66) *Erittely konserniliikearvon poistosta ja konsernireservin vähennyksestä jos ne on yhdistetty konsernituloslaskelmassa*

Konserniliikearvon poistoa ja konsernireservin vähennystä ei ole yhdistetty konsernituloslaskelmassa.

67) *Erittely konserniliikearvosta ja konsernireservistä, jos ne on vähennetty toisistaan konsernitaseessa*

Konserniliikearvoa ja konsernireservii ei ole vähennetty toisistaan konsernitaseessa.

68) *Laskennallisen verovelan ja sen muutoksen erittely*

Konsernitaseeseen merkitty laskennallinen verovelka ja laskennallisen verovelan muutos konsernituloslaskelmassa perustuu yksinomaan tilinpäätössiirtoihin.

Verojen erittelytietoja on lisäksi liitetiedossa 45.

	2002	2001
Konsernitaseen laskennalliset verovelat		
Konsernitaseeseen merkityt tilinpäätössiirtoihin perustuvat verovelat	39,2	27,5
Konsernitaseeseen perustuvat laskennalliset verosaamiset		
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	0,4	0,5
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	1,0	1,1
Laskennallisten verojen muutokset		
Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	11,7	4,4
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	-0,1	-0,1
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	-0,0	-0,2

69) *Osakkuusyrietyksistä johtuva konserniliikearvo ja konsernireservi*

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyistä osakkuusyrietyksistä johtuvan, vielä poistamattoman konserniliikearvon määrä 31.12.2002 oli 0,01 miljoonaa euroa. Tulouttamatta olevaa konsernireservii ei ollut vuoden lopussa

70) *Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä yhteisyrietyksissä, jotka on yhdistelty konsernitilinpäätökseen konserniyritysten omistuosuden mukaisesti.*

Konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistelty yhteisyrietyksiä omistuosuden mukaisesti.

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Liikevaihto	Korkotuottojen, leasingtoiminnan tuottojen, oman pääoman ehtoisten sijoitusten tuottojen, palkkiotuottojen, arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuottojen sekä liiketoiminnan muiden tuottojen yhteenlaskettu määrä.		
Liikevoitto tai -tappio	Tuloslaskelman liikevoitto tai -tappio		
Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	Tuloslaskelman erä "Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja"		
Oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Liikevoitto/ -tappio} - \text{verot}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{vapaaehtoiset varaukset ja poistoero lykättyllä verovelalla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}}$	x	100
Koko pääoman tuotto (ROA), %	$\frac{\text{Liikevoitto/ -tappio} - \text{verot}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}}$	x	100
Omavaraisuusaste, %	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{vapaaehtoiset varaukset ja poistoero lykättyllä verovelalla vähennettynä}}{\text{Taseen loppusumma}}$	x	100
Kulujen osuus tuotoista, %	$\frac{\text{Palkkiokulut} + \text{hallintokulut} + \text{poistot} + \text{liiketoiminnan muut kulut}}{\text{Rahoituskate} + \text{tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista} + \text{palkkiotuotot} + \text{arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot} + \text{liiketoiminnan muut tuotot}}$	x	100
Tulos/osake (EPS)	$\frac{\text{Liikevoitto/-tappio} -/+ \text{vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta} - \text{verot}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana}}$		
Tulos/osake (EPS) laimennettu	Nimittäjä on osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana plus se määrä osakkeita, joka saadaan, mikäli kaikki optiot vaihdetaan osakkeiksi. Summasta vähennetään kaikkien optioiden vaihdolla saatavien osakkeiden lukumäärä kerrottuna osakkeen merkintähinnalla ja jaettuna osakkeen tilikauden keskikurssilla.		
Oma pääoma/osake	$\frac{\text{Oma pääoma sekä vapaaehtoiset varaukset ja poistoero lykättyllä verovelalla ja vähemmistöosuudella vähennettynä tilikauden lopussa}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$		
Osinko/osake	$\frac{\text{Tilikaudelta jaettu osinko}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$		
Osinko/tulos, %	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$	x	100
Efektiiivinen osinkotuotto, %	$\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}$	x	100
Hinta/voitto -suhde (P/E)	$\frac{\text{Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}{\text{Tulos/osake}}$		
Keskikurssi	$\frac{\text{Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Osakkeiden vaihto, kpl}}$		
Osakekannan markkina-arvo	Osakkeiden lukumäärä x tilinpäätöspäivän viimeinen kaupantekokurssi		

JOHTOKUNNAN ESITYS JAKOKELPOISTEN
VAROJEN KÄSITTELEMISESTÄ

Konsernin jakokelpoinen oma pääoma 31.12.2002 oli 104 520 509,88 euroa.

OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj:n oma pääoma 31.12.2002 oli 530 091 846,02 euroa, josta jakokelpoinen oma pääoma oli 166 393 945,16 euroa.

Yhtiökokouksen käytettävissä on

	Euroa
tuloslaskelman mukainen tilivuoden voitto	53 512 102,44
edellisten tilikausien voitto	89 432 370,41
ja vapaat rahastot	23 449 472,31
eli yhteensä	<u>166 393 945,16</u>

Tämä ehdotetaan käytettäväksi seuraavasti:

Jaetaan osinkona osakepääoman

A-sarjan 36 037 192 osakkeelle 0,75 euroa eli	27 027 894,00	
K-sarjan 11 082 638 osakkeelle 0,70 euroa eli	<u>7 757 846,60</u>	34 785 740,60

Jätetään jakokelpoiseen omaan pääomaan 131 608 204,56

HELSINGISSÄ 13. PÄIVÄNÄ HELMIKUUTA 2003

Antti Tanskanen

Reijo Karhinen

Mikael Silvennoinen
toimitusjohtaja

Erkki Böös

Timo Ritakallio

Heikki Vitie

Helena Walldén

TILINTARKASTUSKERTOMUS

OKO OSUUSPANKKIEN KESKUSPANKKI OYJ:N OSAKKEENOMISTAJILLE

Olemme tarkastaneet OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.-31.12. 2002. Johtokunnan ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukai-

suutta osakeyhtiölain sekä luottolaitostoiminnasta annetun lain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien määräysten ja muiden säännösten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitettulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa. Hallintoneuvoston jäsenille sekä pääjohtajalle, toimitusjohtajalle ja muille johtokunnan jäsenille voidaan myöntää vastuuvapaus tarkastamaltamme tilivuodelta. Johtokunnan esitys jakokelpoisten varojen käsittelystä on lainmukainen.

HELSINGISSÄ 13. PÄIVÄNÄ HELMIKUUTA 2003

KPMG Wideri Oy Ab
Hannu Niilekselä
KHT

Raimo Saarikivi
KHT

HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO

Hallintoneuvosto on tänään pidetyssä kokouksessa perehtynyt pankin tilinpäätökseen ja tilintarkastuskertomukseen. Vuoden 2003 varsinaiselle yhtiökokoukselle hallintoneuvosto toteaa lausuntonaan, että pankkia on hoidettu lain ja säännösten mukaisesti ja että hallintoneuvostolla ei ole OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj:n vuoden 2002 tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen johdosta huomautettavaa.

Hallintoneuvosto yhtyy johtokunnan ehdotukseen jakokelpoisten voittovarojen käyttämisestä.

OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan hallintoneuvoston jäsenistä ovat erovuorossa Kaarina Aho, Ola Eklund, Paavo Haapakoski, Olavi Kuusela, Vesa Lehikoinen, Jarmo Lähteenmäki, Kati Myllymäki, Heikki Oja, Kari Puro ja Turkka Saarniniemi. Lisäksi eroa on pyytänyt Leo Pakkanen, jonka toimikausi päättyy vuonna 2004.

HELSINGISSÄ, 13. HELMIKUUTA 2003
HALLINTONEUVOSTON PUOLESTA

Seppo Penttinen
hallintoneuvoston puheenjohtaja

Markku Koponen
hallintoneuvoston sihteeri

OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj